SCLAVA ISAURA

Capitolul I

Ne aflăm în primii ani ai domniei lui Dom Pedro al II-lea [1].

În fertila şi luxurianta regiune Campos de Goitacases, pe malul rîului Paraiba, aproape de orăşelul Campos, se află o frumoasă şi întinsă moşie.

O clădire vastă şi luxoasă, bine proporţionată, se înalţă în splendida cîmpie, la poalele colinelor înalte acoperite de păduri, în parte distruse de lama plugului. În împrejurimi, natura era încă sălbatică şi aspră, dar, în apropierea minunatei case, mîna omului transformase pădurea virgină, care acoperea pămîntul, în grădini şi livezi încîntătoare, în pajişti şi păşuni grase, umbrite ici-colo de duzi gigantici, stejari, cedri şi pini, mărturie a vigorii străvechii păduri. Aproape că nu se distingeau răzoare, îngrădituri sau şanţuri. Grădinile de flori sau de zarzavat, livezile, păşunile sau plantaţiile vecine erau despărţite de garduri verzi şi puternice de bambus, trestie, arbuşti ornamentali şi ananas care, la un loc, dădeau aspectul celui mai încîntător şi plăcut parc.

Conacul era aşezat în faţa dealurilor.

Se intra printr-un portic acoperit în întregime cu zorele, la care se ajungea pe o scară de piatră cu şaseşapte trepte. În spatele conacului se aflau alte construcţii auxiliare; colibele sclavilor, curţile interioare, ţarcurile de vite şi hambarele, dincolo de care se întindeau gră-

---

[1] Dom Pedro al II-lea, împărat brazilian, a domnit între 1831—1889.

dinile de flori şi de zarzavat şi o imensă livadă delimitată de malul marelui rîu.

Era într-o frumoasă şi liniştită după-amiază de octombrie. Soarele nu apusese încă şi părea că pluteşte la orizont suspendat pe vălătuci de spumă de culori schimbătoare, brodaţi cu fir de aur. Briza, saturată de balsamice efluvii, se răspîndea de-a lungul malurilor, trezind doar uşoare foşnete prin frunzişul pădurii şi ciocnind uşor nucile falnicilor cocotieri care se oglindeau în limpezile şi liniştitele ape ale rîului.

Era o vreme frumoasă, plantele trezite de ploi blînde îşi etalau prospeţimea viguroasă şi luxuriantă; apa rîului încă netulburată de afluenţi, rostogolindu-se cu măiestuoasă lentoare, reflecta în toată puritatea splendidul colorit al orizontului şi verdele strălucitor al plantelor de pe margini. Păsările îşi pregăteau trilurile nocturne, odihnindu-şi aripile, obosite după zborul neîntrerupt prin livezile, pajiştile şi grădinile din împrejurimi.

Strălucirea soarelui la apus îmbrăţişa în aşa fel ferestrele clădirii încît acestea păreau devorate de flăcările unui incendiu interior. Afară, boi vînjoşi şi viţei graşi culcaţi în iarbă rumegau liniştit la umbra copacilor înalţi. Găinile stăteau în jurul casei, iar oile şi cîteva vaci se plimbau de colo-colo prin ţarc. Nu se zărea însă nici un chip omenesc. Parcă acolo n-ar fi locuit nimeni. Doar obloanele şi uşa salonului larg deschise dovedeau că nu toţi locuitorii acelei impunătoare case erau absenţi.

În această atmosferă, în care domnea armonia, se auzeau cu claritate acordurile unui pian însoţite de o voce feminină, melodioasă şi suavă, cu un timbru plăcut, fără egal.

Cîntecul avea o profundă vibraţie sonoră care dezvăluia calităţi vocale deosebite. Tonul stăpînit şi melancolic părea geamătul sufocat al unui suflet singuratic şi suferind.

Aceasta era singura voce care destrăma tăcerea vastului şi liniştitului conac. Fiinţele de afară păreau că o ascultă într-o mistică şi profundă reculegere.

Cîntecul suna astfel:

Născută-n mlaștina robiei
Respir' miasmele sclaviei
Sămînță crudă aruncată
În glia dură blestemată
Deplîng visînd la libertate
A vieții cruntă nedreptate.

De brațe, doamne, sînt legată,
N-am drept la dragostea visată.
Zadarnic inima și gura
Frumoase-mi sînt de-ntrec măsura,
De dor n-au voie să se-aprindă
Și duc o viață suferindă.

Sub cerul liber al cîmpiei
Se-nalță floarea bucuriei
Și boltă pasărea brăzdează
Slăvește-a libertății rază
Doar sclava zace-n închisoare
Căci pentru ea nu-i loc sub soare.

Să taci de-acum, sărmană sclavă,
Jelirile îți sînt otravă
Iar cîntecul de tînguire
Aduce altora jignire
Căci viața nu îți aparține
Și nici a inimii pornire.

Notele triste și suave ale cîntecului, ce se răspîndea prin împrejurimi, îți stîrneau dorința de a o cunoaște pe sirena care cînta atît de frumos. Dacă nu era sirenă, doar un înger mai putea cînta astfel.

Să urcăm treptele care ne conduc la porticul ce servește ca vestibul casei, împodobit cu minunate ghirlande de flori, și să pătrundem în casă fără a ne formaliza. Imediat la dreapta coridorului găsim deschisă o impunătoare ușă prin care se intră în salonul mare de primire, mobilat luxos. Aici stă la pian, singură, o frumoasă și grațioasă tînără. Părul lung și mătăsos, negru strălucitor, și pro-

filul ei se conturează clar pe fundalul capacului de abanos al pianului. Trăsăturile chipului sînt atît de pure şi gingaşe încît încîntă privirea şi fascinează pe oricine o vede. Pielea ei de culoarea fildeşului, ca o lumină blîndă, e umbrită doar de o paloare delicată care, uneori, se transformă într-o uşoară îmbujorare. Gîtul fin şi delicat completează graţia inefabilă a bustului bine făcut. Părul despletit şi foarte ondulat năvăleşte, încolăcindu-se pe umeri, în dese şi strălucitoare bucle, ascunzînd în întregime spătarul scaunului pe care se află aşezată. Pe fruntea-i liniştită şi netedă ca marmura şlefuită, lumina apusului aruncă un suav reflex trandafiriu, ca o misterioasă lampă de alabastru, aprinsă de focul sacru al inspiraţiei. Tînăra stătea cu faţa spre fereastră şi privirea-i pierdută plutea în depărtări.

Farmecul îi era scos şi mai mult în evidenţă de simplitatea ei şi, am putea spune, chiar de modesta îmbrăcăminte pe care o purta. O rochie de stambă de un albastru deschis îi desena perfect, cu o încîntătoare candoare statura zveltă şi talia fină, şi volanele bogate ce se desfăceau de jur-împrejur păreau o boare din mijlocul căreia tînăra se înălţa ca Venus din spuma mării sau ca un înger din norii vaporoşi. O cruciuliţă de jais, prinsă la gît cu o panglică neagră, era singura ei podoabă.

După ce termină melodia, rămase un moment gînditoare, cu degetele pe clape, ca şi cînd ar fi ascultat ultimele ecouri ale cîntecului său.

În acest timp, draperia de muselină a uneia dintre uşile interioare fu trasă şi un nou personaj pătrunse în salon. Era, de asemenea, o femeie frumoasă, încă în plenitudinea tinereţii, atrăgătoare, bine făcută şi elegantă. Bogăţia şi perfecţiunea veşmintelor sale, statura înaltă şi distinsă, o anumită legănare afectată şi languroasă a mişcărilor îi dădea un aer vanitos care, de obicei, însoţeşte pe orice fată frumoasă şi bogată chiar şi atunci cînd e singură. În pofida eleganţei sale de mare doamnă, frumuseţea ei părea oarecum eclipsată de prezenţa tinerei cu forme pure şi perfecte, de o nobilă simplitate

și cu gesturi naturale și modeste. Malvina era încă frumoasă, chiar încîntătoare și, deși orgolioasă de frumusețea și înalta sa poziție, ochii ei albaștri, mari și mîngîietori îi trădau bunătatea inimii.

Malvina se apropie încetișor și, fără a fi simțită, se opri lîngă cealaltă tînără așezîndu-se în spatele ei și așteptînd să se termine cîntecul :

— Isaura !... spuse Malvina, punîndu-și mîna delicată pe umărul fetei.

— Ah ! Dumneavoastră erați ?! răspunse Isaura întorcîndu-se surprinsă. N-am știut că sînteți aici și mă ascultați.

— Cîntă în continuare... Ai o voce atît de frumoasă !... eu aș fi vrut însă să cînți altceva ! De ce îți place atît de mult melodia asta așa de tristă pe care nu știu de unde ai învățat-o... ?

— Îmi place pentru că e frumoasă și pentru că... Ah, mai bine nu vă mai spun !

— Vorbește, Isaura. Nu ți-am mai zis că nu trebuie să-mi ascunzi nimic și că nu trebuie să-ți fie frică de mine ?

— Îmi amintește de mama mea pe care n-am cunoscut-o, sărmana !... Dar dacă nu vă place, n-am s-o mai cînt.

— Nu, nu-mi place s-o cînți, Isaura. Mulți pot crede că aici ești maltratată, că ești o biată sclavă, victima unor stăpîni barbari și cruzi. În timp ce tu duci o viață ce ar stîrni invidia multor oameni liberi. Tu te bucuri de stima stăpînilor tăi și ai căpătat o educație pe care n-au avut-o multe femei bogate pe care le cunosc. Ești frumoasă și ai o culoare după care nimeni n-ar spune că în venele tale curge vreo picătură de sînge african. Știi bine cît a insistat buna mea soacră, înainte de a muri, ca eu și soțul meu să avem grijă de tine. Trebuie să respectăm întotdeauna sfaturile acelei sfinte femei și, după cum vezi, îți sînt mai mult prietenă decît stăpînă. Oh ! Nu, pe buzele tale nu au ce căuta versurile acestea jalnice. Nu vreau, continuă pe un ton de ușor reproș; nu vreau

să le mai cînți, ai auzit, Isaura ?... Dacă nu, îți închid pianul !

— Doamnă, cu toate acestea, ce sînt eu, de fapt. decît o sclavă ? Educația pe care mi-ați dat-o și frumusețea pe care mi-o ridicați în slăvi la ce-mi ajută ?... Sînt ca mobila luxoasă din coliba africanului. Iar coliba nu rămîne decît tot ceea ce e : o modestă colibă.

— Te plîngi de soarta ta, Isaura ?

— Nu, doamnă, n-am motiv... Ceea ce vreau să vă spun este că în ciuda tuturor însușirilor și avantajelor care-mi sînt atribuite îmi dau seama de situația mea.

— Știu eu ce te necăjește, o spune foarte bine cîntecul tău... Frumoasă cum ești, nu se poate să nu ai vreun iubit.

— Eu, doamnă ?... Nici să nu vă gîndiți la așa ceva !

— Chiar tu ! Nu te rușina, nu e nimic nefiresc. Haide, spune-mi tot. Ai un iubit și îți pare rău că nu te-ai născut liberă ca să-l poți iubi pe cel care ți-a plăcut și căruia ai dori să-i dăruiești totul, nu-i așa ?...

— Iertați-mă, doamnă Malvina, replică sclava cu un surîs inocent. Vă înșelați, nici pe departe nu mă gîndesc la asta !

— Nu mă păcăli, fetița mea !... Iubești și ești prea frumoasă și prea înzestrată ca să te cobori la un sclav... numai dacă ar fi un sclav ca tine, ceea ce mă îndoiesc că există pe lume. O fată așa cum ești tu poate foarte bine să cucerească dragostea oricărui flăcău arătos și, iată, asta e cauza văicărelilor din cîntecul tău. Dar nu te necăji, scumpa mea Isaura, îți promit că vei avea libertatea chiar mîine. Stai să vină Leôncio. E o rușine ca o fată ca tine să fie sclavă.

— Lăsați, doamnă, eu nu mă gîndesc la dragoste și cu atît mai puțin la libertate. Cîteodată mă întristez așa, fără nici un motiv...

— Nu contează. Eu sînt cea care vreau să fii liberă. Și vei fi.

În acest punct conversația fu întreruptă de un tropot de cai care se opriră în poarta conacului.

Malvina și Isaura alergară la fereastră să vadă cine era.

Capitolul II

Călăreţii care tocmai descălecaseră erau doi frumoşi şi eleganţi tineri ce veneau din orăşelul Campos. Din felul familiar în care intrară în curte, se vedea imediat că erau de-ai casei.

Într-adevăr, unul era Leôncio, soţul Malvinei, iar celălalt Henrique, fratele ei.

Înainte de a continua, trebuie să facem cunoştinţă mai îndeaproape cu cei doi tineri călăreţi.

Leôncio era singurul fiu al bogatului comandor Almeida, stăpînul frumoasei şi impunătoarei moşii pe care ne aflăm. Comandorul, destul de bătrîn şi plin de boli, după căsătoria fiului său, care avusese loc cu un an înainte de începutul acestei poveşti, îl lăsase să administreze moşia şi dreptul de uzufruct al acesteia şi trăia la Curte unde căuta alinarea sau uitarea bolilor care nu-i dădeau pace.

Leôncio îşi găsise din copilărie, din cauza bunăvoinţei deosebite a părinţilor săi, destule mijloace de corupere a inimii şi pervertire a inteligenţei. Elev slab şi copil nestăpînit, turbulent şi neascultător, el schimbă colegiu după colegiu şi trecu precum cîinele prin apă clasele de liceu, luîndu-şi examenele doar pentru a salva renumele tatălui. Profesorii nu îndrăzneau să-i provoace nobilului şi generosului comandor durerea şi ruşinea de a-l vedea pe fiul său respins. Înscris la facultatea de medicină, încă din primul an i se făcu lehamite de această disciplină şi, cum părinţii săi nu ştiau să se impună, plecă la Olinda cu scopul de a frecventa un curs juridic. Acolo, după ce risipi o bună parte din averea tatălui, spre satisfacerea tuturor viciilor şi nebunelor sale fantezii, se plictisi şi de ştiinţele juridice şi hotărî definitiv că numai în Europa ar putea să-şi dezvolte cu demnitate inteligenţa, să-şi sature setea de cunoaştere la sursele pure şi abundente. Aşa că îi scrise tatălui său care îl crezu şi îl trimise la Paris, de unde spera să se întoarcă transformat într-un nou Humboldt. Instalat în acel vast infern de lux şi plăceri, Leôncio se ducea foarte rar şi numai cînd avea chef să asculte prelegerile eminenţilor profesori ai vremii ; niciodată nu era văzut prin muzee, societăţi savante, literare, ori biblio-

tecl. În schimb frecventa asiduu Grădina Mabile, toate cafenelele și teatrele la modă, devenind în scurt timp unul dintre cei mai faimoși și eleganți dandy ai bulevardelor. După cîțiva ani, trăiți la Paris sau prin importantele capitale europene, ușurase fără milă punga grea a tatălui său, încît acesta, în ciuda înțelegerii și dragostei arătate unicului și iubitului său fiu, se văzu nevoit să-l cheme în sînul familiei pentru a evita ruina totală. Dar chiar și așa, pentru a nu-l supăra înfrînîndu-i brusc și cu asprime drumul nebuniilor și risipei, se gîndi să-l atragă încîntîndu-l cu perspectiva unei căsătorii bogate și foarte avantajoase.

Leôncio mușcă momeala și se întoarse în patrie. Era un dandy desăvîrșit, plăcut și elegant ca nimeni altul, aducînd din călătoriile sale o enormă doză de vanitate și nerușinare în loc de cunoștințe și de experiență științifică. Adoptase o comportare tipică pentru înalta societate încît putea fi luat drept prinț. Cel mai rău era însă că se întorcea cu creierul gol, cu sufletul corupt și cu inima stricată de obișnuința desfrîului. Calitățile cu care natura îl înzestrase dispăruseră, lăsînd loc celor mai josnice obiceiuri.

La întoarcerea din Europa, Leôncio avea douăzeci și cinci de ani. Tatăl său îl preveni cu vorbe insinuante și abile că era vremea să facă ceva și că trebuia în cel mai scurt timp să îmbrățișeze o carieră. Îi mai aminti că profitase mai mult decît fusese nevoie de punga lui pentru studiile sale și că era necesar să învețe măcar să păstreze averea al cărei stăpîn avea să fie mai devreme sau mai tîrziu, dacă nu era în stare să o mărească. După mai multe ezitări, Leôncio se hotărî, în sfîrșit, să opteze pentru comerț, care i se părea a fi cariera cea mai independentă și sigură dintre toate. Dar ideile mărețe și curajoase, pe care vroia să le pună în aplicare în legătură cu aceasta, îl înspăimîntau pe bunul său tată. Importul și exportul de mărfuri, chiar pe scară largă, și traficul de sclavi din Africa i se păreau speculații degradante și nepotrivite înaltei sale poziții și distinsei sale educații. Comerțul la tejghea și cu bucata îi inspira milă. Era adeptul înaltelor speculații monetare, operațiilor bancare și tranzacțiilor în care să investească capitaluri din ce în ce mai mari. Numai

așa putea dubla, în scurt timp, averea părintească. Cu ceea ce observase la Bursa din Paris și pe alte piețe europene, se credea destul de abil pentru a conduce operațiunile financiare ale celei mai importante instituții bancare sau celor mai mari întreprinderi industriale.

Cu toate acestea, tatăl său nu era entuziasmat să-și încredințeze averea îndrăznețului om de afaceri în devenire, care pînă atunci dovedise doar un mare talent în a investi și pierde, în scurt timp, sume considerabile. Hotărî, așadar, să nu mai aducă vorba despre asta, așteptînd ca tînărului să-i vină mintea la cap.

Văzînd că tatăl său uitase complet promisiunea de a-i asigura o rentă proprie, Leôncio începu să se gîndească la căsătorie ca la un mijloc subtil și firesc de a dobîndi o avere, ca pe singura carieră care i se oferea pentru a avea bani de risipit după voia inimii.

Malvina, frumoasa fată a unui foarte bogat comerciant de la Curte, prieten cu comandorul, era destinată lui Leôncio cu asentimentul celor doi tați. Familia comandorului s-a dus la Curte ; tinerii s-au văzut, s-au plăcut și s-au căsătorit. Totul s-a petrecut în cîteva zile. La scurt timp după cununie, Leôncio primi o lovitură neașteptată a soartei, pierzînd-o pe mama sa. Buna și respectabila doamnă nu fusese foarte fericită în relațiile intime cu soțul ei care, ca un bărbat cu inimă de gheață, ignora sfintele și purele plăceri ale afecțiunii conjugale, sfîșiind zi cu zi cu desfrîurile sale inima soției. Ca o încununare a nenorocirilor, aceasta își pierduse din tinerețe toți copiii, rămînîndu-i doar Leôncio. Se plîngea mai ales că nu-i dăduse Dumnezeu cel puțin o fată care să-i țină companie și să-i fie consolare în trista sa bătrînețe. Bucuria a vrut, totuși, să-i lumineze casa, apărînd brusc, ca o compensație a suferințelor sale. O fetiță a venit să-i umple golul pe care-l simțea în inima sa plină de bunătate și tandrețe și să facă mai puțin trist și singuratic căminul în care își petrecea zilele atît de monotone și amare.

În casă se născuse o sclavă care atrăgea încă din leagăn, prin drăgălășenia și voioșia ei, toată atenția și grija bunei bătrîne.

Isaura era fiica unei mulatre frumoase care fusese mult timp camerista favorită și servitoarea credincioasă a soției comandorului. Acesta, fiind un bărbat fără scrupule și robit simțurilor, privea sclavele ca pe un harem aflat la dispoziția sa și arunca priviri lacome și pline de patimă tinerei sclave. Ea rezistă mult timp brutalelor lui imbolduri, iar pînă la sfîrșit trebui să cedeze sub amenințări violente. Un atît de grosolan și barbar procedeu nu putu rămîne ascuns timp îndelungat ochilor virtuoasei soții care căpătă față de soțul ei o aversiune fără margini. Comandorul, chinuit de cele mai violente și amare acuzații din partea nevestei sale, nu îndrăzni să mai folosească forța împotriva sărmanei sclave și nici nu mai reuși niciodată, prin nici un mijloc, să-i înfrîngă repulsia pe care i-o inspirase. Se înfurie de rezistența ei și hotărî, în sufletul său nemilos, să se răzbune în modul cel mai sălbatic și josnic, torturînd-o pe tînăra sclavă cu munci grele și pedepse aspre. O dădu afară din sufragerie, unde făcea doar servicii ușoare și delicate, și o trimise în colibă și la obositoarele munci ale cîmpului, punîndu-i în vedere administratorului său să nu o scutească nici de corvezi, nici de pedepse. Cu toate acestea, administratorul, care era un portughez cumsecade, încă în puterea vîrstei, și care nu avea sufletul atît de împietrit ca al stăpînului, sedus de farmecele mulatrei, în loc de munci îi oferi doar mîngîieri și cadouri, astfel încît peste cîtva timp mulatra o născu pe fetița frumoasă și delicată despre care am vorbit. Această întîmplare a stîrnit și mai mult furia comandorului împotriva amărîtei sclave.

Îl aruncă afară de pe moșie pe bunul și credinciosul administrator cu înjurături și amenințări și o sili cu cruzime pe mulatră la munci atît de grele încît în foarte scurt timp o împinse în mormînt, înainte de a-și fi crescut sensibila și fragila sa fetiță.

Iată deci în ce împrejurări triste s-a născut frumoasa și nefericita Isaura. Totuși, ca pentru a compensa această nenorocire, o femeie sfîntă, înger de bunătate, se aplecă asupra leagănului sărmanului copil și-l luă să-l ocrotească la umbra aripilor sale pline de caritate. Soția comandorului o considera pe gingașa și frumoasa copiliță ca pe un dar pe care i-l trimitea cerul spre consolare pentru neli-

niştile şi dezgustul pe care i le inspirau sălbaticul dezmăţ al neruşinatului ei soţ. Ridică spre cer ochii scăldaţi în lacrimi şi jură pe sufletul nefericitei mulatre să se ocupe de viitorul Isaurei, s-o crească, s-o educe ca şi cum i-ar fi fost fiică.

Şi îşi îndeplini jurămîntul cu religiozitate. Pe măsură ce fata creştea, ajungînd la vîrsta de şcoală, chiar ea o învăţă să citească şi să scrie, să coasă şi să se roage. Mai tîrziu îi găsi profesori de muzică, de pian, de italiană, de franceză, de desen, îi cumpără cărţi şi se strădui, în sfîrşit, să-i dea cea mai distinsă şi mai aleasă educaţie, ca şi cum ar fi făcut-o pentru propriul ei copil. Isaura, pe de altă parte, nu numai prin graţia şi farmecele ei, ci şi prin progresele rapide pe care inteligenţa sa vioaie şi robustă le făcuse, depăşise cu mult cele mai îndrăzneţe speranţe ale unei bătrîne, care, văzînd rezultatele atît de strălucite, bucuroasă cioplea şi şlefuia acea bijuterie pe care o numea perla ce împodobea părul ei alb.

— Dumnezeu n-a vrut să-mi dea o fiică din măruntaiele mele, obişnuia să spună, dar mi-a dat în schimb o fiică din sufletul meu.

De admirat la această deosebită făptură era că atenţia şi grija cu care o înconjura bătrîna doamnă nu o făcuseră obraznică, orgolioasă sau arogantă, nici măcar faţă de tovarăşii ei de sclavie. Afecţiunea cu care era tratată nu-i alterase cu nimic bunătatea şi candoarea. Era mereu veselă şi mărinimoasă cu sclavii, docilă şi supusă cu stăpînii.

Comandorului nu-i plăcea deloc capriciul neobişnuit al soţiei sale cu micuţa mulatră, capriciu pe care îl califica drept o prostie.

— Curată nebunie ! obişnuia el să exclame pe un ton compătimitor. Uite-o cum se chinuie să crească o fiinţă care, cu timpul, o să-i dea cu tifla ! Unele babe o dau pe rugăciuni, altele pe certuri de dimineaţă pînă seara, altele pe spălat căţeluşi sau pe crescut puişori. Pe asta a apucat-o transformarea mulatrelor în prinţese ! Într-adevăr, e o distracţie cam costisitoare, dar treacă de la mine. Cel puţin cît se ocupă de slugi mă scuteşte pe mine de o mulţime de observaţii plictisitoare... Zău că da !

La cîteva zile după căsătoria lui Leôncio, comandorul cu întreaga sa familie, inclusiv cu cei doi tineri căsăto-

riți, se înapoiară la moșia din Campos. Aici Leôncio primi de la tatăl său toată administrația proprietății și dreptul de uzufruct al acesteia, cu toți sclavii și celelalte accesorii existente. Îi mai mărturisi că se simte deja destul de bătrîn, bolnav și obosit și că ar vrea să-și petreacă liniștit restul zilelor, eliberat de orice preocupare, renta pe care și-a rezervat-o ajungîndu-i cu prisosință. Punînd în practică hotărîrea luată, se retrase la Curte. Cu toate acestea, soția sa preferă să rămînă alături de fiul ei, spre bucuria și asentimentul soțului.

Malvina, deși provenea dintr-o familie aristocratică, ca urmare a sufletului ei curat și bun a arătat încă de la început un viu interes și o duioasă afecțiune pentru Isaura. Acesta era efectul caracterului ei blînd, docil, modest și supus. Datorită încîntătoarei frumuseți și incontestabilelor însușiri spirituale, cucerea de prima dată bunăvoința tuturor.

Isaura deveni numaidecît, nu voi spune camerista favorită, ci credincioasa tovarășă, prietenă a Malvinei care, fiind obișnuită cu plăcerile și distracțiile de la Curte, a așteptat mult timp pînă să găsească o companie atît de agreabilă în singurătatea în care trăia.

— De ce nu o eliberați ? îi zise ea într-o zi soacrei sale. O ființă atît de bună și deosebită nu s-a născut pentru a fi sclavă.

— Ai dreptate, draga mea, îi răspunse cu bunătate bătrîna, dar, ce vrei ?... N-am curaj să dau drumul acestei privighetori pe care mi-a trimis-o cerul ca să-mi fie mîngîiere și să-mi facă mai suportabile zilele lungi și apăsătoare ale bătrîneții. Și de ce să-i dau drumul ? Aici, ea e liberă, mai liberă decît săraca de mine, care nu mai am nici o bucurie de la viață și nici putere să mă mai bucur de libertate. Vrei să dau drumul privighetorii mele ? Și dacă se rătăcește și nu mai nimerește colivia ? Nu, nu, fata mea; cît mai sînt încă în viață vreau s-o am mereu aproape de mine, vreau să fie a mea și numai a mea. Probabil că spui în sinea ta că sînt o egoistă, dar eu n-o să mai am mult de trăit. Sacrificiul ei nu va fi prea mare. După moartea mea va fi liberă și o să am grijă să-i las destulă avere.

În realitate, buna bătrînă încercase de multe ori să-și scrie testamentul cu scopul de a asigura viitorul sclavei

sale, iubitei sale protejate, dar comandorul, ajutat de fiul său, sub diferite pretexte, reușise mereu să amîne îndeplinirea lăudabilei și sfintei dorințe a soției sale, pînă în ziua în care, fulgerată de un atac de paralizie generală, muri în cîteva ore, fără să fi avut un singur moment de luciditate pentru a-și exprima ultima dorință.

Malvina jură la căpătîiul soacrei sale să continue cu aceeași bunăvoință de care defuncta făcuse risipă, s-o protejeze pe nefericita sclavă. Isaura plînse mult moartea celei care fusese pentru ea mamă devotată și duioasă, și rămase sclava, nu a unei stăpîne bune și virtuoase, ci a unor stăpîni capricioși, desfrînați și cruzi.

Capitolul III

Trebuie să-l cunoaștem mai îndeaproape și pe Henrique, cumnatul lui Leôncio. Era un băiat de vreo douăzeci de ani, elegant și atrăgător, ușuratic, zăpăcit și orgolios, cum sînt aproape toți tinerii mai ales dacă au avut norocul să aibă și un tată bogat. În ciuda acestor mici defecte, avea o inimă bună și dădea dovadă de demnitate și noblețe sufletească. Era student la medicină și, fiind în vacanță, Leôncio îl invitase să vină să-și vadă sora și să petreacă la moșie cîteva zile.

Cei doi tineri veneau din Campos unde Leôncio se dusese din ajun ca să-și întîmpine cumnatul.

Numai după căsătorie, Leôncio, care înainte stătuse în casa părintească foarte puțin, începu să remarce frumusețea deosebită și farmecele de netăgăduit ale Isaurei. Cu toate că destinul îi hărăzise o femeie minunată, el nu se căsătorise din dragoste. Sentimentul acesta îi rămăsese străin inimii sale. Se căsătorise din interes și, cum soția lui era tînără și frumoasă, simțea pentru ea doar atracția trupului care se consumă în bucuria plăcerilor senzuale și se stinge odată cu ele. Nefericitei Isaura îi era hărăzit să-l facă să simtă adînc și violent dragostea care pentru prima dată îi încătușase inima ce nu fusese încă măcinată de rutina destrăbălării. Astfel, îl cuprinse pentru Isaura cea mai

oarbă și mai violentă iubire care creștea pe zi ce trece devenind tot mai puternică odată cu piedicile pe care le întîmpina, piedici cu care nu era obișnuit și pe care în zadar se lupta să le învingă. Cu toate acestea, nu vroia să renunțe la nebuneasca lui hotărîre pentru că, la urma urmelor — gîndea el —, Isaura era proprietatea sa și, dacă nu i-ar mai fi rămas nici un alt mijloc. ar fi făcut uz de violență. Leôncio era un urmaș demn al tatălui său. Îi moștenise instinctele brutale și plăcerea pentru desfrîu.

Pe drum, fiind obsedat întruna de imaginea Isaurei, Leôncio discută mult cu Henrique despre ea, proslăvindu-i frumusețea și lăsînd să se înțeleagă, cu un cinism revoltător, intențiile pe care le avea. Această conversație nu-i prea plăcea lui Henrique care, cîteodată, se înroșea de rușine și revoltă, gîndindu-se la sora lui. Cele auzite îi stîrniră totuși o vie curiozitate pentru a cunoaște o sclavă de o frumusețe atît de rară.

A doua zi după sosirea tinerilor, la ora opt dimineața, Isaura, care terminase de șters praful de pe mobilă și de aranjat salonul, stătea lîngă o fereastră și broda așteptînd ca stăpînii ei să se scoale și să le servească micul dejun. Leôncio și Henrique nu întîrziară să apară și, oprindu-se în ușa salonului, începură s-o contemple pe Isaura care, fără să le fi simțit prezența, continua să lucreze distrată.

— Ei, cum ți se pare ? îl întrebă încet Leôncio pe cumnatul său. O astfel de sclavă nu e o adevărată comoară neprețuită ? Cine n-ar spune că nu e o andaluză din Cádiz sau o napolitană ?...

— Nici vorbă de așa ceva, e cu mult mai mult, răspunse Henrique extaziat. E o braziliană perfectă !

— Ce braziliană ! E superioară tuturor. Dacă o fată liberă ar fi avut farmecul ei la vîrsta de șaptesprezece ani ar fi sucit capetele multor bărbați din înalta societate. Sora ta susține cu înverșunare s-o eliberez, spunînd că aceasta a fost dorința mamei mele, dar eu nu sînt prost să mă lipsesc de o bijuterie atît de prețioasă. Dacă maică-mea a avut capriciul s-o crească înconjurînd-o cu toată afecțiunea și să-i dea o excelentă educație, nu-i normal s-o abandonez acum în lume, nu crezi ?... Iar tatăl meu se pare că a cedat insistențelor tatălui ei, un amărît, care vine pe aici pretinzînd s-o eliberăm ; dar comandorul cere pe ea o sumă fa-

buloasă așa că n-am de ce să mă tem. Spune și tu, Henrique, dacă există vreun preț pentru o asemenea sclavă ?...

— E, într-adevăr, încîntătoare, răspunse băiatul. Dacă era în haremul sultanului ar fi fost odalisca lui favorită. Dar trebuie să-ți spun, Leôncio, continuă, aruncîndu-i o privire malițioasă și pătrunzătoare, ca amic și ca frate al nevestei tale, că a avea în casă, alături de sora mea, o sclavă atît de frumoasă și atît de bine tratată nu poate să nu stinghereascá și să nu fie chiar un pericol pentru liniștea căminului.

— Bravo !!! îl întrerupse rîzînd Leôncio. Pentru vîrsta ta ești un moralist de valoare ! Dar nu te îngriji de asta, sora ta nu are astfel de temeri, ba chiar îi place ca Isaura să fie văzută și admirată de toți. Și are dreptate. Isaura e ca o mobilă de preț care trebuie să stea mereu expusă în salon. Vrei să-mi trimit la bucătărie oglinzile mele venețiene ?...

Malvina, care venea din casă rîzînd, proaspătă și veselă ca o dimineață de aprilie, le întrerupse conversația.

— Bună ziua, domnilor leneși ! spuse ea cu o voce sonoră și sărbătorească, precum ciripitul vrăbiuțelor. Pînă la urmă v-ați sculat !

— Ești foarte veselă azi, draga mea, îi replică surîzînd soțul. Ai auzit cucul cîntînd ?

— Nu l-am auzit, dar o să-l aud. Sînt cu adevărat veselă și vreau ca azi, aici în casă, să fie sărbătoare pentru toți. Totul depinde de tine, Leôncio, eram nerăbdătoare să te trezești. Vreau să-ți spun ceva, trebuia să-ți spun de ieri, dar plăcerea de a-l vedea pe ingratul ăsta de frate, pe care nu l-am văzut de atîta timp, m-a făcut să uit...

— Dar despre ce e vorba ?... Spune, Malvina.

— Nu-ți aduci aminte de o promisiune mai veche, o promisiune sfîntă, care de mult trebuia să fie îndeplinită ? Azi vreau cu orice preț să se îndeplinească.

— Adevărat ?... Ce promisiune ?... Nu-mi aduc aminte.

— Ah ! Cum faci pe uitucul !... Nu-ți aduci aminte că mi-ai promis s-o eliberezi pe...

— Ah ! Știu, știu, o întrerupse brusc Leôncio. Dar să vorbim de asta acum, aici, în prezența ei ?... Ar fi mai bine să nu ne audă.

— Şi ce e rău în asta ? Dar fie cum vrei, răspunse ea, luîndu-l de mînă şi conducîndu-l în altă cameră. Să mergem înăuntru. Henrique, stai aici un moment pînă mă duc să spun să ne pregătească micul dejun.

Numai după sosirea Malvinei, Isaura îşi dădu seama de prezenţa celor doi tineri, care o priveau de la o anumită distanţă şi şuşoteau despre ea. De asemenea, auzi o parte din discuţie, dar nu înţelese nimic din dialogul rapid care avusese loc între Malvina şi soţul ei. De îndată ce ieşiră din încăpere, Isaura se şi ridică să plece, dar Henrique, care rămăsese singur, o opri cu un gest.

— Ce doriţi, domnule ? întrebă ea, coborîndu-şi privirea cu umilinţă.

— Stai puţin, vreau să-ţi spun ceva, şi fără să mai rostească alte cuvinte, băiatul se aşeză în faţa ei privind-o extaziat şi uimit de frumuseţea ei. Henrique se simţea intimidat în faţa acelei nobile fiinţe care radia o seninătate angelică. În acelaşi timp, Isaura îl privea şi ea pe tînăr atentă, aşteptînd în zadar să-i spună ce dorea. După cîteva clipe, Henrique, venindu-şi în fire, îşi aminti că Isaura. în ciuda frumuseţii sale, nu era decît o sclavă şi îşi dădu seama de situaţia ridicolă în care se afla. Cu toate acestea. fiind în continuare atît de emoţionat de farmecul tinerei sclave, îndrăzni să-i ia mîna şi să-i spună :

— Micuţă mulatră, nu-ţi dai seama ce vrăjitoare eşti ! Sora mea are dreptate, e păcat ca o fată frumoasă ca tine să fie sclavă. Dacă te-ai fi născut liberă, ai fi fost, fără doar şi poate, regina saloanelor.

— Da, bine, domnule ! răspunse Isaura scăpînd din mîna lui Henrique. Dacă numai asta aţi avut de spus. lăsaţi-mă să plec.

— Mai stai puţin, nu vreau să-ţi fac nici un rău. Ah ! Ce nu aş da ca să-ţi obţin libertatea, dacă odată cu ea aş putea să-ţi cîştig şi dragostea !... Eşti prea gingaşă şi prea frumoasă ca să rămîi toată viaţa în sclavie. Cineva o să te smulgă din ea şi, decît să cazi în mîinile vreunui bărbat care să nu ştie să te preţuiască, mai bine să fiu eu, Isaura mea, fratele stăpînei tale, cel care să te transforme din sclavă în prinţesă...

— Ah, domnule Henrique, îi răspunse fata supărată, nu vă ruşinaţi să faceţi complimente sclavei surorii dumnea-

voastră ? Nu vă stă bine, sînt pe lume atîtea fete frumoase cărora aţi putea să le faceţi curte...

— Nu, încă n-am văzut nici una ca tine, Isaura, ţi-o jur. Nimeni altul nu poate să-ţi obţină mai uşor libertatea, iar eu sînt în stare să-l oblig pe Leôncio să te elibereze, căci, dacă nu mă înşel, i-am ghicit deja intenţiile şi-ţi promit c-o să-l împiedic să le pună în aplicare. Vrea să facă o mîrşăvie cu care eu nu pot fi de acord. Pe lîngă libertate vei avea tot ce-ţi doreşti : mătăsuri, bijuterii, trăsuri, sclavi care să te servească..., iar în mine vei avea un sprijin de nădejde şi un bărbat care te va iubi veşnic. Niciodată nu te voi schimba pentru nici o fată din lume, oricît de frumoasă şi de bogată ar fi, pentru că tu singură preţuieşti mai mult decît toate la un loc.

— Doamne Dumnezeule ! exclamă Isaura ironic. Atîta bogăţie mă înspăimîntă, mi-aş putea pierde minţile ! Nu, domnule, păstraţi-vă avuţiile pentru cine le merită. Eu, deocamdată, sînt mulţumită cu soarta mea...

— Isaura !... Cum poţi fi atît de nemiloasă ? Ascultă, spuse tînărul vrînd s-o îmbrăţişeze.

— Domnule Henrique ! strigă ea, evitînd îmbrăţişarea, oricine aţi fi, lăsaţi-mă în pace !

— Fie-ţi milă, Isaura ! insistă băiatul, încercînd din nou s-o îmbrăţişeze. Oh ! Nu vorbi aşa tare !... Un sărut... numai unul şi te las...

— Dacă mai continuaţi, ţip. Nu pot să lucrez nici măcar o clipă aici că sînt imediat asaltată cu declaraţii pe care eu nu trebuie să le ascult...

— Ah ! Ce trufaşă eşti ! exclamă Henrique, supărat că tînăra sclavă i se opunea. Nu-ţi lipseşte nimic ! Ai pînă şi aerul dispreţuitor al unei mari doamne ! Nu te înfuria, prinţesa mea...

— Domnule ! ţipă sclava la capătul răbdării. Nu era de ajuns domnul Leôncio !... Acum şi dumneavoastră...

— Cum ?... Ce spui ?... Şi Leôncio ?... Oh !... Îmi spunea mie inima ceva ! Ce mîrşăvie !... Dar sigur că pe el îl asculţi cu mai multă răbdare, nu-i aşa ?

— La fel cum vă ascult şi pe dumneavoastră.

— Nu mă îndoiesc, Isaura ; credinţa pe care i-o datorezi stăpînei tale, care te stimează atît, nu-ţi permite să-ţi

apleci urechea la vorbele lui deşarte. Dar cu mine e altceva ; ce motiv ai să fii atît de aspră ?

— Eu, aspră cu stăpînii mei !!! Vai, domnule, pentru numele lui Dumnezeu !... Nu vă bateţi joc de o biată sclavă !

— Nu, nu-mi bat joc... Isaura !... Ascultă... exclamă Henrique, încercînd să-i fure un sărut cu forţa.

— Bravo !... Bravo !... se auzi în salon o voce însoţită de un sardonic şi zgomotos hohot de rîs.

Henrique se întoarse surprins. Întreaga sa exaltare amoroasă îngheţă brusc.

Leôncio era în picioare în pragul uşii, cu braţele încrucişate, privind zeflemitor spre el şi zîmbindu-i malițios.

— Bravo ! Foarte bine, cumnate ! continuă Leôncio pe acelaşi ton batjocoritor. Îţi pui în aplicare în mod strălucit lecţiile de morală !... Vrei să-mi seduci sclavele !... Frumos !... Ştii să respecţi de minune casa surorii tale !

— Ah ! Intrus blestemat ! murmură Henrique scrîşnind din dinţi de furie. Primul său impuls fu să-i tragă un pumn, răspunzînd astfel sarcasticelor ironii ale cumnatului său. Reflectînd, totuşi, simţi că-i era mai de folos să-şi îndrepte împotriva agresorului aceeaşi armă cu care fusese şi el atacat. Împrejurările îi permiteau să triumfe definitiv, devenind la rîndul lui sarcastic şi dispreţuitor. Se calmă, deci, şi arboră un surîs ironic.

— Oh ! Iartă-mă, cumnate ! spuse el. Nu ştiam că bijuteria rară din salonul tău merită atîta osteneală încît să ajungi să o şi spionezi. Cred că ea te interesează mai mult decît respectul pe care îl datorezi casei şi soţiei tale. Biata mea soră !... Totul e foarte simplu şi mă mir că nu şi-a dat seama mai de mult ce fel de bărbat are !...

— Ce spui, băiete ! ? ţipă Leôncio cu un gest ameninţător. Repetă ce ai spus !

— Exact ce ai auzit, susţinu Henrique cu tărie. Fii sigur că purtarea ta josnică n-o să rămînă necunoscută mult timp surorii mele.

— Ce purtare ! ? Vorbeşti fără noimă, Henrique !

— Te faci că nu înţelegi !... Crezi că nu ştiu tot !... În sfîrşit, la revedere, domnule Leôncio, plec pentru că ar

fi nedemn şi ridicol din partea mea să-mi disput cu dumneata dragostea unei sclave.

— Stai, Henrique... ascultă...

— Nu, nu mai doresc să aflu nimic, spuse el şi plecă în grabă.

Leôncio se simţi jignit şi regretă că îl provocase în mod imprudent pe uşuraticul şi zăpăcitul lui cumnat. Nu ştia că Henrique era la curent cu pasiunea pe care o simţea pentru Isaura şi cu eforturile pe care le făcea pentru a-i învinge acesteia nepăsarea şi a-i intra în graţii. E adevărat că îi vorbise fără să ascundă prea mult lucrul acesta, dar cele cîteva cuvinte schimbate între tineri, mai mult în glumă, nu constituiau un temei suficient pentru care Henrique i-ar fi putut aduce vreo acuzaţie în faţa soţiei sale. Era convins că Isaura îi dezvăluise ceva şi asta îl făcea să spumege de mînie. Prea puţin îl interesa tulburarea liniştii căminului. Ceea ce îl înfuria mai tare era pericolul de a-şi vedea zădărnicite planurile în ceea ce o privea pe atrăgătoarea sa sclavă.

— Fir-ar să fie ! urlă el. Nebunul e în stare să-mi strice toate socotelile ! Dacă ştie ceva, cum se pare, nu încape îndoială că-i va spune totul Malvinei.

Leôncio rămase cîteva clipe în picioare, nemişcat, sumbru, turbat, cu mintea tulburată de neliniştea obsedantă care îl cuprinsese. Apoi, uitîndu-se în jurul lui, dădu cu ochii de Isaura care, de cînd intrase el se ascunsese ruşinată, tremurînd într-un colţ al camerei. De acolo privise răvăşită, dar tăcută cearta celor doi tineri, ca o căprioară rănită de moarte care ascultă răgetele a doi tigri ce îşi dispută dreptul de a o devora. Pe de altă parte, avea remuşcări, se căia în adîncul sufletului şi era furioasă pe ea pentru că, în culmea tulburării, lăsase să-i scape de pe buze indiscreta şi nebuneasca dezvăluire în legătură cu Leôncio. Imprudenţa sa avea să provoace în sînul acelei familii, o mare discordie căreia, la urma urmei, ea avea să-i fie principala victimă. Neînţelegerea dintre cei doi tineri era ca o ciocnire între doi nori, care continuă să plutească liniştiţi pe cer. Dar fulgerul descătuşat avea să se abată cu siguranţă asupra nefericitei sclave.

Capitolul IV

— A ! Mai eşti încă aici ?... rosti Leôncio de cum o zări pe Isaura care, tremurînd zăpăcită, nu îndrăznea să iasă din colţişorul unde se ascunsese şi se ruga fierbinte să n-o vadă stăpînul şi nici să-şi aducă aminte de ea în clipa aceea. Isaura, continuă el, după cum văd ai mulţi admiratori !... Ascultai complimentele acelui tînăr...

— La fel cum le ascult şi pe ale dumneavoastră, domnule, atunci cînd sînt silită. O sclavă care îndrăzneşte să se îndrăgostească de stăpînii ei merită să fie aspru pedepsită.

— I-ai spus ceva zăpăcitului ăluia, Isaura ?

— Eu ! ? întrebă speriată sclava. Nu am spus nimic care ar fi putut să vă jignească pe dumneavoastră sau pe el...

— Cîntăreşte-ţi bine cuvintele, Isaura, fii atentă, nu încerca să mă minţi. Nu i-ai zis nimic despre mine ?

— Nimic.

— Juri ?

— Jur, murmură Isaura.

— Ah ! Isaura, Isaura !... Ai grijă ! Dacă pînă acum am răbdat să-mi arăţi sentimentele de repulsie şi de dispreţ pe care le ai faţă de mine, nu sînt dispus să suport ca în casa mea şi aproape în faţa mea să asculţi complimentele cuiva, oricine ar fi el, şi cu atît mai puţin să dezvălui ce se petrece între noi ! Dacă nu îmi accepţi dragostea, fereşte-te cel puţin să-ţi atragi ura mea !

— Iertaţi-mă, domnule, dar cu ce sînt eu vinovată ?

— Ai şi tu dreptate. Cred că o să fiu nevoit să te scot din casă şi să te ascund în vreun ungher unde să nu fii atît de rîvnită...

— De ce, domnule ?...

— Gata ! Nu e bine să fim găsiţi aici, singuri. O să vorbim altădată. Trebuia să-l împiedic pe prostul ăla să discute cu Malvina, murmură Leôncio, îndreptîndu-se spre uşă. Ah, cîine ! Blestemată fie clipa în care te-am adus în casa mea !

— Doamne, ajută-mă să nu mai fiu pusă într-o asemenea situaţie ! exclamă trist, în sinea ei, fata, văzîndu-l

pe Leôncio plecînd. Era mîhnită din cauza insistențelor continue și din ce în ce mai asidue ale stăpînului său și nu găsea nici un mijloc prin care să le pună stavilă. Hotărîtă să reziste pînă la moarte, își aminti de destinul nefericitei sale mame, a cărei tristă istorie o cunoștea foarte bine, căci o auzise, în secret, din gurile mai multor sclavi bătrîni ai casei. Își dădea seama că viitorul nu avea să-i aducă prea multe bucurii.

Singurul mijloc care îi venea în minte, pentru a pune capăt stăruințelor josnice ale stăpînului ei și pentru a preîntîmpina nenorocirile ce puteau să urmeze, era să spună totul Malvinei. Dar Isaura o iubea prea mult pe tînăra sa stăpînă pentru a îndrăzni să facă pasul acesta, care i-ar fi pricinuit numai supărări și amărăciuni, spulberîndu-i pentru totdeauna vesela și dulcea himeră în care trăia.

Prefera să moară ca mama ei, căzînd victimă torturilor celor mai cumplite, decît să distrugă viața armonioasă, senină și liniștită a iubitei sale stăpîne.

Tatăl Isaurei, un sărman zilier, singura ființă de pe pămînt care, în afara Malvinei, avea grijă de ea, nu putea s-o apere de amenințările stăpînului ei. Aflîndu-se într-o situație atît de tristă, Isaurei nu-i mai rămînea decît să-și plîngă pe ascuns soarta și să ceară ajutor cerului, singurul de la care mai putea aștepta schimbarea destinului său.

Acum înțelegeți mai bine tulburătoarea tristețe din cîntecul ei. Malvina se înșelase punînd melancolia ei pe seama vreunei pasiuni amoroase. Isaura încă nu-și dăruise inima nimănui. Buna și sensibila stăpînă ar fi compătimit-o din tot sufletul dacă ar fi putut să ghicească adevărata cauză a frămîntărilor ce o chinuiau.

Capitolul V

Isaura, vrînd să uite dureroasele și amarele sale gînduri, își luă coșulețul de lucru și părăsi salonul, hotărîtă să se ascundă în cel mai întunecat colțișor al casei, sau să se tupileze în vreo ascunzătoare a livezii. Spera ca în acest fel să evite repetarea scenelor jignitoare ca acelea la care

acestase. Făcuse doar cîţiva paşi cînd o apariţie grotescă pătrunse în salon, oprindu-se în faţa ochilor ei.

Era un om cu aspect de monstru ; un pitic cu un cap uriaş pe un trup rahitic, cu picioare scurte şi arcuite în afară, păros ca un urs şi urît ca o maimuţă. Era ca unul dintre acei bufoni diformi, element indispensabil din suita unui rege faimos din Evul Mediu, pentru amuzamentul său şi al curtenilor. Natura uitase să-i facă gît, iar capul gigantic se ivea dintr-o cocoaşă enormă care îl apăra ca o glugă. Privit cu atenţie chipul lui nu era hidos şi exprima mult bun simţ, supunere şi veselie.

Isaurei i-ar fi scăpat un strigăt de groază dacă n-ar fi fost familiarizată cu figura aceea bizară, căci era, nici mai mult, nici mai puţin, decît domnul Belchior, un foarte bun-şi credincios băştinaş, care de mulţi ani era grădinar pe acea moşie, făcîndu-şi datoria cu demnitate şi conştiinciozitate, în ciuda diformităţii şi idiotismului său. Poate că florile, care sînt simbolul natural a tot ce este frumos, pur şi delicat, ar fi trebuit să aibă un îngrijitor mai puţin respingător, dar soarta, sau capriciul stăpînului, a vrut să stabilească acel contrast, poate pentru a scoate în evidenţă frumuseţea unora faţă de urîţenia celuilalt.

Belchior avea într-o mînă o pălărie imensă de pai pe care o tîra după el, iar în cealaltă nu un buchet, ci un braţ de flori de toate felurile la umbra cărora căuta să-şi ascundă dizgraţioasa şi neobişnuita figură. Părea una dintre acele vaze de porţelan cu forme ireale şi groteşti care se umplu cu flori pentru a împodobi servante şi comode.

„Doamne fereşte !" gîndi Isaura cînd dădu cu ochii de grădinar. „Ce noroc am şi eu ! Măcar omul acesta este cel mai suportabil dintre toţi. Ceilalţi mă supără şi mă jignesc, pe cînd acesta, cîteodată, mă face să rîd."

— Ai picat la ţanc, domnule Belchior ! Ce doreşti ?

— Doamnă Isaura, eu... eu... am venit... bolborosi încurcat grădinarul.

— Doamnă !... Eu doamnă ! Şi dumneata vrei să rîzi de mine, domnule Belchior ?

— Eu să rîd de dumneavoastră !... Nu sînt capabil... Să-mi mănînce viermii limba, dacă nu vă respect cum se

cuvine... Am venit să vă aduc aceste „froli", cu toate că dumneavoastră sînteţi o „froale"...

— Vai, domnule Belchior ! Mereu îmi spui doamnă !... Dacă vei continua să-mi vorbeşti aşa, ne vom supăra şi nu-ţi voi mai primi „frolile" !... Eu sînt Isaura, sclava doamnei Malvina ! Ai auzit, domnule Belchior ?

— Nu contează ! Sînteţi stăpîna inimii mele şi eu, domnişoară, aş fi fericit dacă aş putea să vă sărut picioarele. Uite, Isaura...

— Da, aşa să-mi spui.

— Uite, Isaura, sînt un sărman grădinar, e adevărat, dar ştiu să muncesc şi nu am punga goală. Am economisit mai mult de cinci sute de cruzados[1]. Dacă mă iubeşti aşa cum te iubesc eu, îţi obţin libertatea şi mă însor cu tine, că nu se face să trăieşti ca sclavă.

— Foarte mulţumesc pentru intenţiile dumitale frumoase, dar îţi pierzi timpul, domnule Belchior. Stăpînii mei nu-mi dau drumul cu nici un preţ.

— Ah ! Într-adevăr !... Ce „blăstămaţi" !... Să ţină aşa, în „cabtivitate", „prizoneră" pe regina „fromoseţii" !... Dar nu contează, Isaura, voi fi mai bucuros sclavul unei sclave ca tine decît stăpînul stăpînilor a o sută de sclavi. Isaura !... Nu ştii cît te iubesc ! Cînd ud „frolile" îmi amintesc de tine cu dor...

— Ce ciudată dragoste !...

— Isaura ! continuă Belchior căzînd în genunchi, fie-ţi milă de „nefericitul" tău „prizoner"...

— Ridică-te, ridică-te, îl întrerupse Isaura cu nerăbdare. Ce ar zice stăpînii mei dacă te-ar vedea aşa ? ! Dar ce spun ?... Iată-i !... Ah ! Domnule Belchior !

Într-adevăr, de o parte Leôncio şi de cealaltă Henrique şi Malvina îi priveau.

Henrique, plecînd din salon, dezgustat şi înfuriat pe cumnatul său, nervos şi uşuratic cum era, se dusese drept la sora lui, care se afla în sufragerie şi prepara cafeaua, iar acolo, în prezenţa ei, nu ezită să-şi descarce mînia, scăpînd cuvinte imprudente care aruncară în sufletul fetei germenele neîncrederii şi al neliniştii.

---

[1] Cruzado, veche monedă portugheză de patru sute de reali.

— Bărbatul ăsta al tău, Malvina, e un mizerabil, un nelsprăvit ! zise gîfîind de furie.

— Ce spui, Henrique ? !... Ce ți-a făcut ?... întrebă fata înspăimîntată de izbucnirea lui.

— Mi-e milă de tine, surioară... dacă-ai ști cît e de infam !...

— Ești nebun, Henrique !... Ce s-a întîmplat ?...

— Să dea Dumnezeu să nu afli niciodată !... Ce mîrșăvie !...

— Henrique, vorbește, explică-te odată ! exclamă Malvina palidă și gîfîind, în culmea enervării.

— Oh !... Nu te mai necăji așa, surioară, zise Henrique, regretînd vorbele nesăbuite pe care le scăpase. Înțelese cu întîrziere că jucase un rol trist și deplorabil, servind ca mesager al vrajbei și neîncrederii între cei doi soți, care pînă atunci trăiseră în cea mai perfectă liniște și armonie. Prea tîrziu și zadarnic încerca acum să atenueze efectul groaznic al indiscreției sale.

— Nu te alarma, Malvina, continuă el, încercînd să zîmbească, soțul tău e un mare încăpățînat, asta e tot. N-o să crezi acum că ne vom bate în duel ! ? !

— Nu, dar ai venit spumegînd de furie, cu ochii în flăcări și cu un aer...

— Ce aer ?... Păi nu mă cunoști ?... Mereu am fost așa. Mă aprind ușor, dar supărarea îmi trece repede.

— Am tras o spaimă !...

— Sărăcuța !... Bea asta, îi spuse Henrique întinzîndu-i o ceașcă de cafea, e cel mai bun lucru pentru a înfrînge teama și enervarea.

Malvina încercă să se calmeze, dar cuvintele fratelui ei îi pătrunseră în adîncul inimii ca mușcătura de șarpe, lăsînd acolo veninul neîncrederii.

Apariția lui Leôncio, care venea din salon, puse capăt incidentului. Toți trei băură cafeaua repede și fără o vorbă ; erau foarte nervoși și se priveau cu suspiciune. Discordia pătrunsese în sînul acelei mici familii pînă nu de mult atît de fericită, unită și liniștită. După ce băură cafeaua se retraseră, dar toți, printr-un impuls instinctiv, își îndreptară pașii spre salon, Henrique și Malvina la braț pe marele coridor de la intrare și Leôncio singur prin camerele celelalte, care comunicau cu salonul. Într-adevăr, acolo

se afla mărul discordiei, ființa inocentă care trebuia să servească drept instrument al dezbinării și nefericirii tinerei familii.

Ajunseră la timp pentru a asista la scena ridicolă pe care Belchior o reprezenta la picioarele Isaurei. Leôncio, care îi spiona de după draperiile unui dormitor, nu-i zărise pe Henrique și Malvina care se opriseră pe coridor, lîngă ușă.

— Oh ! Oh ! exclamă el în momentul în care Belchior se prosterna la picioarele Isaurei. Văd că am în casă un idol în fața căruia toți trebuie să îngenunchem plini de venerație !... Pînă și grădinarul meu !... Bună ziua, domnule Belchior, frumos îți stă !... Continuă farsa că nu e rea, dar să știi că pentru a îngriji această floare nu avem nevoie de ajutorul dumitale. Ai înțeles, domnule Belchior ?

— Iartă-mă, stăpîne ! bolborosi grădinarul ridicîndu-se și tremurînd zăpăcit, am venit să aduc „frolile" astea pentru vasele din salon.

— Și i le dai în genunchi !... E foarte cavaleresc !... Dacă o să continui în rolul ăsta de june prim, îți promit că-o să te dau afară pe ușă cu două picioare în cocoașă.

Rușinat, confuz și tulburat, Belchior clătinîndu-se și împiedicîndu-se de scaune, ieși din salon de-a îndărătelea.

— Isaura ! Isaura mea ! exclamă Leôncio înaintînd cu brațele întinse spre ea și imprimînd vocii, pînă atunci aspră și grosolană, cea mai delicată și mai duioasă inflexiune.

O exclamație ascuțită și dureroasă ce răsună în salon, îl făcu să se oprească mut, înghețat și nemișcat. O zări în cadrul ușii pe Malvina care, palidă și fără vlagă, își ascundea fața la pieptul fratelui său.

— Ah, frate ! exclamă ea, revenindu-și. Acum înțeleg tot ce ai încercat să-mi spui înainte.

Cu o mînă apăsîndu-și inima care părea că se va sparge de durere, iar cu cealaltă ascunzîndu-și în batistă lacrimile care izvorau din ochii ei frumoși, alergă și se încuie în camera sa.

Leôncio, derutat de teribilul incident căruia îi fusese victimă, rămase mult timp să se plimbe nerăbdător și agitat dintr-o parte în alta a salonului, furios pe cumnatul său și pe nesăbuința acestuia. Pe el îl învinuia de întîm-

planile fatale din dimineaţa aceea, care ameninţau să-i strice toate planurile cu privire la Isaura. Se văzu nevoit să se gîndească la diverse mijloace pentru a scăpa din încurcătura în care se afla.

Isaura, care rezistase în mai puţin de o oră la trei asalturi consecutive îndreptate împotriva decenţei şi libertăţii sale, tulburată, plină de groază, confuzie şi ruşine, fugi să se ascundă printre portocali, ca un iepure fricos care aude lătrat de ogari pe cîmp, încăpăţînaţi să-i calce pe urme.

Henrique, indignat de purtarea cumnatului său, nu vroia să-l mai vadă ; îşi luă puşca şi ieşi dispus să-şi petreacă toată ziua vînînd păsărele pe cîmp şi să plece neapărat la Curte în zorii zilei următoare.

Sclavii rămaseră uluiţi, la ora prînzului, cînd îl văzură pe Leôncio singur la masă. Trimisese s-o cheme pe Malvina, dar aceasta, pretextînd o indispoziţie, nu vru să iasă din camera sa. Răspunsul îl înfurie cumplit ; era pe punctul de a smulge faţa de masă cu farfurii, tacîmuri şi tot ce se mai afla pe ea şi de a se duce să-l bată pe obraznicul său cumnat, pe care ceasul rău i-l adusese în casă să-i strice liniştea vieţii sale de familie. Dar, calmîndu-se la timp, înţelese că era mai bine să nu se dea învins, ci să privească indiferent şi chiar dispreţuitor îmbufnarea soţiei sale şi proasta dispoziţie a cumnatului. Era convins că-i va fi greu, dacă nu imposibil, să mai ascundă faţă de Malvina purtarea sa grosolană ; incapabil însă de a recunoaşte şi de a-şi cere iertare, hotărî să se apere de furtuna care i se va dezlănţui asupra-i sub scutul celei mai cinice indiferenţe. Acest procedeu îi era inspirat de orgoliul şi de ideile sale preconcepute, pe care le avea despre femei, pe care le credea lipsite de amor propriu şi demnitate.

După-masă, Leôncio încălecă pe cal şi străbătu cîmpurile şi plantaţiile de cafea, lucru pe care îl făcea foarte rar, iar la apusul soarelui se întoarse acasă, cină în linişte şi cu poftă, după care se duse în salon unde, tolănindu-se pe sofaua mare şi primitoare, începu să-şi fumeze, tacticos, havana.

În acele momente, Henrique se întorcea din escapadele sale vînătoreşti şi după ce o căută zadarnic pe sora sa

prin toate colţurile casei, o găsi, în sfîrşit, închisă în dormitorul ei, desfigurată, palidă şi cu ochii roşii şi umflaţi de atîta plîns.

— Pe unde ai umblat, Henrique ?... Eram nerăbdătoare să te văd ! exclamă tînăra văzîndu-şi fratele. Ce obicei mai e şi ăsta să laşi lumea singură ? ! !...

— Singură ?... Păi pînă acum n-ai trăit fără mine în compania frumosului tău soţ ?...

— Nu-mi vorbi despre el... mi-am făcut iluzii... Acum văd că trăiam cu adevărat singură lîngă un prefăcut.

— Bine că ai văzut cu proprii tăi ochi ceea ce eu n-am îndrăznit să-ţi spun. Ce ai de gînd să faci ?

— Ce am de gînd ?... Ai să vezi chiar acum... Unde e ?... L-ai văzut pe-aici ?...

— Dacă nu mă înşel, l-am văzut în salon, pe sofa.

— Foarte bine. Henrique, du-mă acolo.

— De ce nu te duci singură ? Scuteşte-mă de neplăcerea de a da ochii cu el...

— Nu, nu, trebuie să mergi cu mine ; te aşteptam tocmai pentru asta. Am nevoie de cineva care să mă susţină şi să mă încurajeze. Acum mi-e frică de el.

— Aha, înţeleg ! Vrei să fiu apărătorul tău ca să-l poţi desfiinţa după plac pe infamul ăsta ! Bine, merg de bună voie şi să vedem dacă mizerabilul va avea îndrăzneala să te înfrunte. Hai !

Capitolul VI

— Domnule Leôncio, spuse Malvina, cu vocea schimbată, apropiindu-se de sofaua pe care se afla soţul ei, vreau să vă spun două vorbe, dacă asta nu vă deranjează.

— Sînt mereu la ordinele tale, dragă Malvina, răspunse ridicîndu-se degajat şi surîzător, ca şi cum n-ar fi remarcat tonul ceremonios al Malvinei. Ce doreşti ?

— Vreau să vă spun, exclamă fata pe un ton sever şi făcînd eforturi zadarnice pentru a da frumosului şi dulcelui său chip un aer feroce, vreau să vă spun că dumneavoastră mă jigniţi şi mă înşelaţi în casa dumneavoastră într-o manieră nedemnă şi necinstită.

— Doamne sfinte !... Ce spui, draga mea ?... Explică-te, cu nu înţeleg nimic...

— Degeaba faceţi pe surprinsul, ştiţi foarte bine cauzele nemulţumirii mele. Trebuia să-mi fi dat seama mai de mult de comportarea dumneavoastră ruşinoasă ; de mult timp nu mai sînteţi acelaşi şi mă trataţi cu atîta răceală şi indiferenţă...

— Oh ! Sufleţel, vroiai să dureze o veşnicie luna de miere ? Ar fi fost groaznic de monoton şi de prozaic.

— Îţi mai baţi şi joc, infamule ! ţipă ea şi de data asta obrajii i se înflăcărară, iar din ochi îi scăpărau scînteile unei mînii cumplite.

— Nu te enerva aşa, Malvina, glumesc, spuse Leôncio încercînd s-o ia de mînă.

— Bun prilej de glumă ţi-ai găsit, domnule ! Ce neobrăzare ! Ce ruşine pentru amîndoi !...

— Dar, tot nu-mi explici ce se întîmplă ?

— N-am ce să explic ; mă înţelegi foarte bine. Vreau să-ţi cer doar...

— Atunci cere, Malvina.

— Dă-i un destin oarecare sclavei acesteia la ale cărei picioare obişnuieşti în mod ruşinos să te prosternezi. Elibereaz-o, vinde-o, fă ce vrei ! Una din noi două trebuie să părăsească chiar azi pentru totdeauna această casă. Alege.

— Azi ?

— Imediat !

— Eşti foarte exagerată şi nedreaptă cu mine, Malvina, spuse Leôncio după un moment de uluială şi ezitare. Ştii bine că dorinţa mea e s-o eliberez pe Isaura, dar, oare asta depinde numai de mine ? Tatăl meu trebuie să hotărască ceea ce-mi ceri.

— Ce scuză mizerabilă, domnule ! Tatăl tău ţi-a dat sclavii şi moşia ; tot ce vei face va fi bun făcut. Dar dacă, din întîmplare o preferi mie...

— Malvina ! Nu vorbi prostii !...

— Prostii !... Cine ştie !... Dar, în sfîrşit, dă un destin oarecare acestei tinere, dacă nu vrei să mă izgoneşti definitiv din casa ta. În ceea ce mă priveşte, n-o mai vreau nici o clipă în serviciul meu, e prea frumoasă pentru o cameristă.

— Ce-ţi spuneam eu, domnule Leôncio ? se repezi Henrique care, obosit şi ruşinat de rolul de paznic tăcut, înţelese că trebuia să intervină în ceartă. Vezi ?... Iată unde te-au adus mobilele de lux pe care vrei cu tot dinadinsul să le ai în salonul tău...

— Mobilele astea n-ar fi atît de periculoase, dacă n-ar exista intriganţi, care nu se dau în lături în a tulbura liniştea altora pentru a-şi atinge scopurile lor perverse...

— Ajunge, domnule !... Ca să te împiedice pe dumneata să nu-ţi duci mobila de lux din salon în dormitor, înţelegi ?... Mai devreme sau mai tîrziu, scandalul tot ar fi izbucnit şi eu nu pot sta cu braţele încrucişate văzînd-o pe sora mea jignită cu atîta neruşinare.

— Domnule Henrique ! ţipă Leôncio înaintînd spre el, crispat de mînie, cu un gest ameninţător.

— Ajunge, domnilor ! strigă Malvina, intervenind între cei doi tineri. Cearta asta este ruşinoasă pentru noi toţi. I-am spus lui Leôncio ce am avut de spus. Să se decidă, să facă ce va crede de cuviinţă. Dacă vrea să fie om de onoare, încă mai e timp. Dacă nu, îl voi trata cu dispreţul pe care îl merită.

— Oh ! Malvina ! Sînt gata să fac orice ca să te liniştesc şi să fii mulţumită, dar trebuie să ştii că nu pot să-ţi împlinesc dorinţa, înainte de a vorbi cu tatăl meu care e la Curte. Trebuie să mai ştii că el nici nu vrea s-o elibereze pe Isaura. Ca să scape de insistenţele tatălui ei, care vrea cu orice preţ s-o elibereze, a cerut o sumă atît de mare încît e aproape imposibil ca sărmanul om să facă rost de ea.

— Îmi permiteţi ? strigă în acest moment cu o voce puternică o persoană care urca scara.

— Intră, răsună glasul lui Leôncio, care mulţumea cerului că îi trimitea la ţanc o vizită ca să întrerupă neplăcuta discuţie şi să-l scape de situaţia în care se afla.

Cu toate acestea, cum se va vedea, nu avea de ce să se bucure. Musafirul era Miguel, vechiul administrator, tatăl Isaurei, care fusese altădată concediat fără milă de tatăl lui Leôncio. Acesta, care încă nu-l cunoscuse, îl primi politicos.

— Ia loc, te rog, şi spune-ne motivul pentru care ne-ai făcut onoarea să ne vizitezi.

— Mulţumesc ! spuse noul venit, după ce îi salută respectuos pe Henrique şi Malvina. Domnia Voastră, fără îndoială, sînteţi domnul Leôncio ?

— Vă stau la dispoziţie.

— Foarte bine. Chiar cu Domnia Voastră trebuie să vorbesc în lipsa tatălui dumneavoastră. Problema mea e simplă şi cred că pot vorbi în prezenţa doamnei şi a domnului care mi se par de-ai casei.

— Desigur ! Între noi nu există secrete.

— Iată de ce am venit, domnule, spuse Miguel, scoţînd din buzunarul hainei sale lungi un portofel pe care i-l dădu lui Leoncio ; vă rog să deschideţi portofelul acesta ; veţi găsi în el suma cerută de tatăl dumneavoastră pentru eliberarea unei sclave din această casă, pe nume Isaura.

Leôncio, cuprins de ameţeală şi luînd automat portofelul, rămase cîteva momente cu ochii lipiţi de tavan.

— După cum văd, spuse în sfîrşit, dumneata trebuie să fii tatăl... vreau să spun că tatăl acelei sclave... sînteţi domnul... nu-mi aduc aminte numele...

— Miguel, servitor umil al Domniei Voastre.

— Domnule Miguel, sînt cu adevărat fericit că ai reuşit să faci rost de bani ca s-o eliberezi, merită cu prisosinţă acest sacrificiu.

În timp ce Leôncio deschide portofelul şi numără banii — foarte încet, bancnotă cu bancnotă, mai mult pentru a cîştiga timp de gîndire, neştiind ce ar trebui să facă în această situaţie, decît pentru a verifica dacă suma era exactă —, să profităm de ocazie şi să privim cu atenţie figura bunului şi cinstitului portughez, tatăl eroinei noastre, de care încă nu ne-am ocupat decît în trecere.

Era un bărbat de peste cincizeci de ani distins şi plin de vioiciune ; pe faţa lui se citea sinceritate, optimism şi loialitate. Îmbrăcat sărăcăcios, dar foarte curat şi îngrijit, prin purtarea şi prin vorba sa se cunoştea că omul acesta nu venise în Brazilia stăpînit de dorinţa de înavuţire, ca aproape toţi compatrioţii săi. Se comporta ca un bărbat stilat, cu o educaţie aleasă. În realitate, Miguel

era fiul unei familii onorabile și cinstite de *migueliști*[1] care emigrase în Brazilia. Părinții săi, victime ale persecuțiilor politice, muriseră fără să aibă ce să lase moștenire fiului lor, cînd acesta avea optsprezece-douăzeci de ani. Singur, lipsit de mijloace de trai și obligat să-și folosească forța brațelor, se angajă grădinar, slujbă pe care, ca fiu de agricultor, puternic, harnic și inteligent, o desfășura cu cea mai mare pricepere.

Tatăl lui Leôncio, avînd ocazia să-l cunoască și apreciindu-i meritele, îl luă administrator la ferma sa în condiții avantajoase. Aici sluji mulți ani respectat și iubit de toți pînă cînd avu nefericita, dar foarte scuzabila slăbiciune, de care știm, și în urma căreia a fost concediat numaidecît de stăpînul său. Miguel simțise o durere profundă, nu atît pentru el, cît pentru cele două nefericite ființe pe care nu le putea apăra de furia unui stăpîn mizerabil și brutal. Dar nu avea decît să se resemneze. Slujbe și adăpost i se mai oferiseră pe la fermele din ținut. Cunoscîndu-i priceperea, agricultorii din împrejurimi îl primiseră cu brațele deschise ; îi fusese greu să aleagă. Optase pentru o moșie vecină cu cea a comandorului, pentru a fi cît mai aproape de iubita sa fiică.

Cum Almeida se afla mai mult la Curte sau în Campos lui Miguel îi era foarte ușor să vină s-o vadă pe copila față de care nutrea o afecțiune din ce în ce mai mare. Soția comandorului, în absența acestuia, îl lăsa pe portughez să intre în casă și-l ajuta s-o vadă și s-o mîngîie pe fetiță, fapt datorită căruia el trăia împăcat și mulțumit. Într-adevăr, cerul îi dăduse fetei sale, în persoana stăpînei, o a doua mamă, atît de bună și devotată cum ar fi putut să fie prima și care, mai mult decît aceea, putea să-i fie sprijin și apărare. Moartea neașteptată a virtuoasei doamne îi frînsese inima, distrugîndu-i toate speranțele.

Multe face dragostea părintească dintr-un suflet nobil și sensibil !... Miguel, învingîndu-și ura și repulsia pe care i le inspirau persoana comandorului, nu ezită să se umilească în fața lui, deranjîndu-l cu insistențele sale,

---

[1] Partizanii regelui Dom Miguel I de Braganza (1828—1834) al Portugaliei, fiul lui Dom João VI și al Carlotei Joaquina.

rugîndu-l cu lacrimi în ochi să-i fixeze prețul libertății Isaurei.

— Nu are preț, trebuie să fie a mea pe vecie, răspundea insensibilul domn cu orgolios cinism tatălui nefericit.

Într-o zi, în sfîrșit, pentru a scăpa de stăruințele lui Miguel, îi spuse cu grosolănie :

— Omul lui Dumnezeu, adu-mi pînă-ntr-un an zece milioane de reali și ți-o eliberez, să mă lași în pace ! Dacă nu vii pînă atunci, ia-ți orice speranță.

— Zece milioane de reali ! E o sumă mult prea mare pentru mine... Dar n-are importanță !... Ea prețuiește mult mai mult decît atît. Domnule comandor, o să fac tot posibilul ca să vă aduc această sumă la termenul fixat. Dumnezeu trebuie să mă ajute.

Sărmanul om, prin muncă și economii, impunîndu-și privațiuni, vînzînd tot ce-i era de prisos și limitîndu-se la strictul necesar, la sfîrșitul anului strînsese doar jumătate din suma cerută. A fost nevoie să recurgă la generozitatea noului său stăpîn care, cunoscînd sfîntul și nobilul scop pe care și-l propusese administratorul său și rușinea și tîlhăria a căror victimă era, nu ezită să-i ofere suma necesară cu titlul de împrumut sau avans la salariu.

Leôncio, care, ca și tatăl său, credea în imposibilitatea lui Miguel de a face rost de o sumă atît de impresionantă într-un singur an, rămase uluit și foarte contrariat cînd acesta veni să-i dea banii.

— Zece milioane, spuse, în sfîrșit, Leôncio, terminînd de numărat banii. E tocmai suma cerută de tatăl meu. Prost și nepriceput tată mai am ! murmură pentru sine. Eu nici pentru un miliard n-aș fi dat-o. Domnule Miguel, continuă cu voce tare, dîndu-i portofelul, deocamdată păstrează-ți banii, Isaura încă nu-mi aparține ; numai tata poate dispune de ea. El se află la Curte și nu m-a autorizat pentru o astfel de afacere. Aranjează cu el.

— Dar Domnia Voastră sînteți fiul și moștenitorul unic și puteți singur foarte bine...

— Ajunge, domnule Miguel, tatăl meu, din fericire, e încă viu și nu-mi este permis să dispun de pe acum de bunurile lui ca de moștenirea mea.

— Nu contează, domnule, fiți bun și păstrați acești bani și trimiteți-i tatălui dumneavoastră cu rugămintea de a-și ține promisiunea pe care mi-a făcut-o de a o elibera pe Isaura în schimbul acestei sume.

— Mai stai la îndoială, Leôncio ? ! exclamă Malvina, nerăbdătoare și indignată de tergiversările soțului. Scrie-i cît mai curînd tatălui tău ; nu te poți eschiva fără rușine de la ajutorul pe care îl poți da la eliberarea acestei sclave.

Leôncio, subjugat de privirea pătrunzătoare a femeii și datorită împrejurărilor care erau împotriva lui, nu mai putu da înapoi. Palid și gînditor se așeză la o masă, unde se afla hîrtie și cerneală, și cu pana în mînă începu să se gîndească în poziția obișnuită celui care are de gînd să scrie. Malvina și Henrique, aplecați peste o fereastră, vorbeau între ei cu voce scăzută. Miguel, așezat într-un colț, în celălalt capăt al salonului, aștepta răbdător cînd Isaura, care îl văzuse venind încă din curte, unde se afla ascunsă, intră fără a fi simțită și îi apăru înaintea ochilor. Între tată și fiică se înfiripă în taină următorul dialog :

— Tată, ce te-a adus aici ?... După cum văd, ai un aer mai vesel ca de obicei.

— Stt ! murmură Miguel, ducîndu-și degetul la buze și arătîndu-l pe Leôncio. E vorba de libertatea ta.

— Adevărat, tată ?... Dar cum poți rezolva asta ?

— Ei, cum ! Cu prețul aurului. Te-am cumpărat, fetițo, și în curînd vei fi a mea.

— Ah, dragul meu tată !... Ce bun ești cu mine. Dacă ai ști cîți mi-au oferit azi libertatea !... Dar cu ce preț ! Doamne Dumnezeule !... Nici nu îndrăznesc să-ți povestesc. Îmi spunea mie inima ceva... continuă fata sărutîndu-i mîinile lui Miguel. Nu trebuia să primesc eliberarea decît din mîinile celui care mi-a dat viață !...

— Da, dragă Isaura ! șopti bătrînul strîngînd-o la piept. Cerul ne-a ajutat și în curînd o să fii a mea, numai a mea, a mea pentru totdeauna !...

— Dar el e de acord ?... întrebă Isaura arătîndu-l pe Leôncio.

— Afacerea n-am încheiat-o cu el, ci cu tatăl lui, căruia îi scrie acum.

— Aşa mai am speranţe, dar dacă soarta mea depinde numai de acest om, voi fi sclavă pe vecie.

— Vai ! Mii de draci !... mormăi pentru el Leôncio, ridicîndu-se şi lovind cu pumnul în masă. Nu ştiu cum să fac să îndrept nebunia tatălui meu !

— Ai şi scris, Leôncio ? întrebă Malvina, întorcîndu-se spre el.

Înainte ca Leôncio să poată răspunde la această întrebare, un servitor intră grăbit în salon şi-i dădu o scrisoare în chenar negru.

— De doliu ! Doamne fereşte !... Ce-o fi ! exclamă Leôncio palid, deschizînd scrisoarea. După ce o parcurse în grabă, se aruncă pe un scaun hohotind, cu batista la ochi.

— Leôncio ! Leôncio !... Ce ai ?... întrebă Malvina îngrozită şi, luînd scrisoarea pe care Leôncio o azvîrlise pe masă, începu s-o citească cu voce întretăiată :

„Leôncio, trebuie să-ţi dau o veste dureroasă, pentru care inima ta nu e pregătită. E o lovitură pe care toţi o primim inevitabil şi pe care trebuie s-o suportăm cu resemnare. Tatăl tău nu mai e. A murit alaltăieri, subit, victimă unei congestii cerebrale..."

Malvina nu mai putu continua şi atunci, uitînd de jigniri şi de tot ce i se întîmplase în ziua aceea blestemată se repezi spre soţul ei şi, îmbrăţişîndu-l cu putere, începu să plîngă şi ea.

— Ah, tată ! Tată ! Totul e pierdut ! exclamă Isaura, sprijinindu-şi frumoasa şi neteda frunte de pieptul lui Miguel. Nu ne mai rămîne nici o speranţă !...

— Cine ştie, fetiţo ! răspunse grav tatăl. Să nu dăm înapoi, mare e puterea lui Dumnezeu !...

Capitolul VII

Pe moşia lui Leôncio se afla o sală imensă, rudimentar construită, fără tapet şi duşumea, destinată muncii sclavelor, care se ocupau de torsul şi ţesutul lînii şi bumbacului.

Mobilele de aici constau în scăunele cu trei picioare, taburete, bănci, roţi de tors, depănătoare şi un război imens aşezat într-un colţ.

De-a lungul sălii, în faţa ferestrelor largi împodobite cu coloane, care dădeau spre o vastă curte interioară, stătea un şir de torcătoare. Erau în jur de douăzeci sau treizeci de negrese, creole şi mulatre, cu plozi firavi în braţe sau jucîndu-se în jurul lor. Unele vorbeau, altele fredonau pentru a scurta orele lungi de muncă obositoare. Se vedeau aici chipuri de toate vîrstele, culorile şi formele, de la bătrîna africană, botoasă şi slabă, pînă la rotunjoară şi strălucitoarea creolă, de la negresa lăcuită ca jaisul pînă la mulatra aproape albă.

Printre acestea din urmă se remarca o fetişcană gingaşă şi graţioasă, cum nu se poate imagina alta. Zveltă şi unduioasă, avea o feţişoară delicată, cu buzele nu prea groase şi foarte fin modelate, voluptoase, umede şi roşii ca părăluţele care tocmai au înflorit într-o dimineaţă de aprilie. Ochii negri nu erau foarte mari, dar aveau o vioiciune şi o îndrăzneală încîntătoare. Părul negru şi ondulat putea foarte bine să stea pe capul celei mai albe nobile de dincolo de ocean. Totuşi, ea îl purta scurt şi foarte creţ, ca bărbaţii. Asta, departe de ai răpi din farmec, da figurii sale batjocoritoare şi afectate o notă de originalitate captivantă. Dacă n-ar fi fost cerceluşii de aur, care tremurau în delicatele ei urechiuşe, sînii ei plini şi săltăreţi ca doi iezi zburdalnici, care tresăreau pe sub bluza transparentă, ai fi luat-o drept un flăcăiandru obraznic şi libertin. Vom vedea în curînd de ce e în stare copila aceasta, care poartă frumosul nume de Rosa.

În mijlocul susurului de roţi care se învîrteau, al monotonului fredonat al torcătoarelor, al zgomotului regulat al războiului care ţesea întruna, al ţipetelor şi plînsetelor copiilor, cine ar fi fost foarte atent ar fi auzit următoarea conversaţie dusă timid şi în şoaptă într-un grup de femei, printre care se afla şi Rosa.

— Fetelor, zicea vecinelor sale, o creolă în vîrstă, înţeleaptă şi cunoscătoare a tuturor secretelor casei încă din vremea vechilor stăpîni, acu', că domnu' ăl bătrîn a murit şi că doamna Malvina s-a dus la tatăl ei, acu' o să simţim noi asprimea sclaviei.

— Cum aşa, mătuşă Joaquina ? !

— Cum-aşa !... O să vedeţi. Ştiţi bine, cu domnu' ăl bătrîn nu era de glumă ! Cum spune şi proverbu' : „După mine să vie cine îmi vrea binele". Domnu' ăsta tînăr, Leôncio... hm !... Să dea Dumnezeu să mă înşel, da' cred c-o să ne pară rău de pe vremea cînd trăia domnu' ăl bătrîn...

— Doamne fereşte ! Sfîntă fecioară !... Nu vorbi aşa, mătuşă Joaquina !... Mai bine să ne omoare, să ştim o socoteală.

— Ăsta nu vrea să ştie nici de tors, nici de ţesut şi în curînd o să mergem toate la cîmp, să săpăm cît e ziulica de mare, sau la plantaţiile de cafea, să culegem bob cu bob, cu biciul administratorului la spate. O să vedeţi voi ! Tot ce vrea el e cafea şi numai cafea, că asta îi aduce bani.

— Apoi, ca să spunem adevărul, nu ştiu ce-o fi mai bine, observă o altă sclavă, să stăm la cîmp să săpăm, sau aici lipite de roată din zori şi pînă noaptea. Trag nădejde că acolo, cel puţin, vom fi mai în largul nostru.

— În largul nostru ? !... Pe naiba ! exclamă o a treia. Dimpotrivă, aici e de o mie de ori mai bine ! Cel puţin scăpăm de blestematul de administrator !

— Degeaba, fetelor, le potoli bătrîna creolă, oriunde, tot închisoare e. Cine are nenorocirea să se nască robul unui stăpîn rău, aici sau acolo, mereu trebuie să sufere. Viaţa de sclav e blestemată ! Nu Dumnezeu a lăsat pe lume aşa ceva, a fost născocirea diavolului. N-aţi văzut ce s-a întîmplat cu sărmana Juliana, mama Isaurei ?

— Că tot vorbişi de asta, adăugă una dintre torcătoare, ce-o să se facă acum Isaura ?... Cît a fost doamna Malvina aici, se lăfăia în salon, dar acum...

— Acum face cîteodată pe doamna Malvina, se grăbi Rosa, cu surîsul ei răutăcios şi batjocoritor.

— Taci din gură, fetico ! strigă cu o voce severă bătrîna creolă. Nu mai vorbi aşa. Săraca Isaura ! Să te ferească Dumnezeu să fii în pielea acelei sărmane ! Dacă aţi şti voi cît a suferit amărîta de maică-sa ! Oh ! Domnu' ăl bătrîn a fost un păgîn, Dumnezeu să-l ierte ! Acum cu domnu' Leôncio pe Isaura o aşteaptă aceeaşi soartă. Juli-

ana era o mulatră frumoasă şi curăţică, avea culoarea Rosei, dar era şi mai atrăgătoare şi mai bine făcută...

Rosa se strîmbă dispreţuitoare.

— Da' chiar asta i-a fost pierzania, săraca ! continuă bătrîna creolă. Nenorocirea fu că bătrînului îi plăcuse de ea. Eu v-am povestit ce s-a întîmplat. Juliana era o fată cinstită şi pentru asta a trebuit să sufere, chiar să moară. Pe vremea aceea, domnu' Miguel era administrator, ăl de vine pe aici şi e tatăl Isaurei. Asta era ce se numeşte un administrator bun !... Toată lumea îl iubea şi treaba mergea de minune. Pe cînd domnu' ăsta care e acum, Francisco, e un sălbatic !... E cea mai rea fiinţă care a pus piciorul în casa asta. Da' cum v-am spus, dom Miguel o iubea foarte mult pe Juliana şi a muncit pînă a adunat banii ca s-o elibereze. Da' bătrînu n-a vrut şi furios l-a alungat pe administrator de pe moşie.

Juliana, nici ea n-a mai rezistat mult ; biciul şi munca au împins-o repede în mormînt. A rămas sărmana fetiţă singură încă de cînd era de ţîţă şi dacă n-ar fi fost doamna a bătrînă, care era o sfîntă, Dumnezeu ştie ce s-ar fi ales de ea !... Mai bine o lua Dumnezeu înainte !...

— De ce, mătuşă Joaquina ?...

— Pentru că mi se pare că o să aibă aceeaşi soartă ca mamă-sa...

— Şi ce altceva merită venetica aia ? murmură invidioasă şi răuvoitoare Rosa. Crede că dacă serveşte în salon e mai brează ca altele şi nu-i pasă de nimeni. S-a dat în dragoste cu băieţii albi şi, cum tată-su spune că trebuie s-o elibereze, se crede mare doamnă. Săracu' dom Miguel !... N-are unde pune capu' să moară şi vrea să-şi răscumpere fata !

— Ce limbă ascuţită are Rosa asta ! bodogăni supărată bătrîna creolă, aruncînd din nou o privire dojenitoare spre mulatră. Ce rău ţi-a făcut sărmana Isaura, porumbiţa asta neprihănită care, aşa cum e, frumoasă şi bine crescută ca o fată albă, nu e capabilă să facă rău nimănui ?... Dacă ai fi ajuns în locul ei, obraznică şi îngîmfată cum eşti, ai fi fost de o mie de ori mai rea.

Rosa îşi muşcă buzele de necaz şi ar fi răspuns cu toată îndrăzneala şi neruşinarea de care era capabilă, dacă o

voce aspră şi tunătoare care, plecînd din uşa sălii şi rostogolindu-se prin ea, n-ar fi pus capăt conversaţiei torcătoarelor.

— Linişte ! răsună vocea. Gata cu trăncăneala ! Se pare că aici se lucrează numai cu limba !...

Un bărbat robust şi lat în umeri, cu barba deasă şi neagră, cu un chip aspru şi fioros, intră în sală. Era administratorul. Îl însoţea un mulatru tînăr, zvelt şi vînjos, îmbrăcat într-o livrea de paj, ducînd în braţe o vîrtelniţă. Imediat după ei intră Isaura.

Toate sclavele se ridicară şi-l salutară cu respect. Acesta porunci să pună vîrtelniţa într-un loc liber care, din nefericire pentru Isaura, era aproape de Rosa.

— Vino încoace, fetiţo, spuse administratorul, întorcîndu-se spre Isaura. De azi înainte, aici e locul tău ; asta e vîrtelniţa ta şi torcătoarele or să-ţi dea norma pentru azi. Văd bine că nu-ţi prea place schimbarea, dar n-ai ce face !... Aşa a vrut stăpînul. Apucă-te de lucru şi să ştii că asta nu e pian ! Să-ţi faci repede norma ca să te apuci de alta. Vorbă puţină, treabă multă.

Fără a se arăta contrariată sau uimită de noua ocupaţie pe care i-au dat-o, Isaura se aşeză lîngă vîrtelniţă şi începu s-o pregătească pentru lucru. Cu toate că fusese crescută în salon şi folosită doar la munci delicate, era totuşi pricepută la tot felul de munci casnice : ştia să toarcă, să ţească, să spele, să apreteze lenjeria şi să gătească la fel de bine sau chiar mai bine decît oricare alta. Se duse, aşadar, să se aşeze cu toată mulţumirea şi naturaleţea între tovarăşele sale ; doar în surîsul ce-i flutura pe buze i se ghicea o expresie de melancolică resemnare, dar aceasta era reflexul neliniştilor şi tulburărilor care îi apăsau sufletul şi nu neplăcerii de a se vedea deposedată de locul pe care îl ocupase pînă atunci lîngă stăpînele sale. Conştientă de condiţia sa, Isaura căuta să fie supusă ca oricare altă sclavă, pentru că, în ciuda rarei sale frumuseţi şi a virtuţilor spiritului, fumurile vanităţii nu-i umpluseră inima, nici nu-i tulburaseră bunul simţ nativ. Dar, cu toată această modestie şi umilinţă, ieşeau la iveală, chiar şi fără vrerea ei, din privire, din limbaj, din comportare, o anumită demnitate şi un orgoliu înnăscut, provenit poate din conştiinţa superiorităţii sale ; astfel ca, se

distingea dintre celelalte, frumoasă şi înzestrată, prin perfecţiunea şi nobleţea trăsăturilor feţei şi printr-o anumită eleganţă în mişcări. Nimeni n-ar fi spus că era sclavă, că muncea între semenele ei şi ai fi luat-o mai degrabă drept o tînără doamnă care, ca să se amuze, torcea printre sclave. Părea o egretă, ce-şi ridica gîtul graţios şi înalt într-o adunătură de păsări obişnuite.

Celelalte sclave o priveau cu interes şi compătimire pentru că era iubită de toate, în afară de Rosa, care o invidia şi o ura de moarte. În două cuvinte, cititorul va afla motivul acestei aversiuni a Rosei. Ea fusese mai de mult amanta lui Leôncio, o pradă uşoară, care nu-l costase nici rugăminţi, nici ameninţări. De cînd însă Leôncio îşi manifestase preferinţa pentru Isaura, Rosa rămăsese abandonată şi uitată. Tînăra mulatră se simţise rănită şi neîndreptăţită şi, fiind rea şi duşmănoasă, neputîndu-se răzbuna pe stăpînul său, jurase să-şi reverse întreaga ranchiună pe nefericita sa rivală.

— Trăsni-te-ar Domnul, blestematule ! Mînca-te-ar ciuma, piază rea ! Muşca-ţi-ar limba vipera, cîine turbat ! Astea şi alte blesteme au fost rostite pe şoptite la adresa administratorului, după ce acesta abia le întorsese spatele. Francisco era fiinţa cea mai detestată de sclavi ; nici un călău nu-şi atrăsese atîta ură. Era mai sălbatic chiar decît asprul stăpîn care îl înzestrase cu un bici pentru a-i pedepsi fără milă pe sclavi şi a-i copleşi de munci. Astfel, cel care suferă uită de judecătorul care a dat sentinţa, pentru a se revolta împotriva călăului care o execută.

Cum am mai spus, Isaurei i-a fost hărăzit să se aşeze lîngă Rosa. Aceasta îndreptă numaidecît asupra nefericitei ei tovarăşe o ploaie de insulte şi batjocuri sarcastice şi nedrepte.

— Mi-e aşa milă de tine, Isaura, spuse Rosa pentru a-şi începe atacul.

— Într-adevăr ? întrebă Isaura, dispusă să opună provocărilor Rosei toată blîndeţea şi răbdarea ei firească. De ce, Rosa ?

— Păi nu e greu să te muţi din sufragerie în colibă, să schimbi sofaua de damasc cu banca asta, pianul şi perna de mătase cu această vîrtelniţă ? De ce te-au azvîrlit de acolo, Isaura ?

— Nimeni nu m-a azvîrlit, ştii foarte bine. Doamna Malvina a plecat cu fratele ei la casa părintească. Nu mai am nimic de făcut în salon şi am venit să lucrez cu voi.

— Şi de ce nu te-a luat cu ea, pe tine care erai favorita ei ?... Ah, Isaura, crezi că mă păcăleşti, dar te înşeli amarnic ; eu le ştiu pe toate. Deveniseşi prea cochetă şi de asta ai venit aici ca să nu uiţi unde ţi-e locul.

— Ce răutăcioasă eşti ! zise Isaura surîzînd trist, fără a se tulbura. Tu crezi că eram mulţumită şi îngîmfată pentru că stăteam în salon, printre albi ?... Cum te înşeli !... Dacă n-ai să mă urmăreşti cu limba asta a ta ascuţită, cum ai început s-o faci, cred că aş fi mai mulţumită şi mai liniştită aici.

— Asta n-o mai cred ; cum poţi să fii tu mulţumită aici, dacă nu găseşti băieţi de care să te îndrăgosteşti ?

— Rosa, ce rău ţi-am făcut ca să mă necăjeşti cu astfel de vorbe ?...

— Nu vă supăraţi, doamnă !... Iertaţi-mă, doamnă Isaura, credeam că v-aţi lăsat ifosele acolo, în salon.

— Poţi să spui ce vrei, Rosa, dar eu ştiu că în salon sau la bucătărie nu sînt decît o sclavă ca şi tine. Şi trebuie să-ţi amintesc că dacă astăzi eşti aici, mîine Dumnezeu ştie unde ai putea fi. Hai să lucrăm că asta ne este obligaţia, să lăsăm discuţiile fără rost.

În acel moment, se auziră clinchetele unui clopoţel ; era patru fără trei minute şi sclavii erau chemaţi la masa de prînz. Sclavele se opriră din lucru şi se ridicară ; totuşi, Isaura nu se mişcă şi continuă să toarcă.

— Cum aşa ? îi spuse Rosa cu aerul său batjocoritor. N-ai auzit, Isaura ? E ora mesei, hai la fasole !

— Nu, Rosa. Lasă-mă să rămîn aici ; nu mi-e foame deloc. Îmi continui norma pentru că am început foarte tîrziu.

— Ai dreptate. O fetişcană civilizată şi sensibilă ca tine nu trebuie să mănînce din cazanul sclavilor. Vrei să-ţi aduc o supiţă, o ciocolată ?...

— Tacă-ţi gura, farfara ! ţipă bătrîna creolă care părea a fi stareţa grupului de torcătoare. Limbă de viperă !... Las-o să se liniştească. Haideţi, fetelor !

Sclavele se retraseră toate din sala unde rămăsese numai Isaura, absorbită de munca sa, dar şi mai mult de tristele şi neliniştitoarele sale gînduri. Firul se lungea mecanic între degetele ei delicate, în timp ce piciorul gol şi gingaş, abandonînd sabotul de piele, apăsa pe pedala roţii de tors care o punea în mişcare. Capul îi era aplecat într-o parte, ca un crin veşted, iar pleoapele, pe jumătate închise, erau ca vălurile melancolice ce acopereau un abis de tristeţe şi amărăciune. Era uimitor de frumoasă în acea încîntătoare şi simplă atitudine.

— Ah, Doamne Dumnezeule! gîndea ea, nici aici nu pot avea puţină linişte!... Peste tot vor să mă chinuiască!... În salon, albii mă urmăresc şi ţes mii de intrigi şi îmi întind capcane după bunul lor plac. Aici, între tovarăşele mele care se pare că-mi vor binele, speram să trăiesc în tihnă, dar e una care din invidie, sau nu ştiu din ce cauză, mă priveşte chiorîş şi încearcă tot timpul să-şi bată joc de mine. Doamne, Doamne!... Dacă tot am avut nefericirea să mă nasc sclavă, n-ar fi fost mai bine să fi fost lipsită de sensibilitate sau de frumuseţe precum cea mai prăpădită negresă, decît să mă fi înzestrat natura cu aceste daruri care nu-mi aduc decît supărări?

Isaura nu avu mult timp pentru a-şi depăna gîndurile sumbre. Auzi zgomot la uşă şi, ridicîndu-şi ochii, văzu că cineva se îndrepta spre ea.

— Vai, Doamne! murmură în sinea ei. Altă obrăznicie! Nu pot sta singură nici măcar o clipă!

Intrase, nici mai mult, nici mai puţin decît pajul André, pe care l-am văzut deja însoţindu-l pe administrator şi care, foarte mîndru, trufaş şi obraznic, se aşeză în faţa Isaurei.

— Bună ziua, frumoasă Isaura. Ce mai face floarea noastră? i se adresă curtenitor prefăcutul paj.

— Bine, răspunse sec Isaura.

— Eşti schimbată!... Ai dreptate, dar trebuie să te obişnuieşti cu acest nou mod de viaţă. Într-adevăr, pentru cine se învăţase în salon, în mijlocul mătăsurilor, florilor şi parfumurilor, trebuie să fie foarte trist să stea aici,

între aceşti pereţi afumaţi care put a tutun şi a mucuri de opaiţ.

— Pînă şi tu, André, profiţi de ocazie să mă împroşti cu noroi ?...

— Nu, nu, Isaura ! Nu vreau să te jignesc ; dimpotrivă, mă doare sufletul văzîndu-te aici, amestecată cu adunătura asta de negrese buzate şi împuţite. O fată ca tine merită să calce numai pe covoare şi să se culce pe saltele de puf. Domnul ăsta, Leôncio, are o inimă de fiară.

— Şi ce te priveşte pe tine ? Eu mă simt foarte bine aici.

— Ei, nu cred ! Nu aici e locul tău. Dar, pe de altă parte, îmi pare foarte bine.

— De ce ?

— Pentru că, Isaura, în sfîrşit, ca să-ţi spun adevărul, îmi placi mult şi aici, cel puţin, putem sta de vorbă în linişte...

— Vreau să ştii de la început că nu sînt dispusă să-ţi ascult declaraţiile...

— Ah ! Asta era ! exclamă André, supărat din cauza refuzului ei. Atunci, doamna nu vrea să audă decît complimentele băieţilor frumoşi din salon !... Păi uite, doamna mea, acest lucru nu poate dura la infinit, iar aici, printre noi, nu poţi găsi un băiat mai chipeş decît servitorul pe care îl ai în faţa ochilor. Port mereu cravată, mănuşi, sînt încălţat, apretat, parfumat şi, ce-i mai important, adăugă bătîndu-şi buzunarul cu palma, niciodată buzunarele mele nu sînt goale. Rosa, care e şi ea o fetişcană atrăgătoare, mă soarbe din ochi, dar sărmana... ce e ea pe lîngă tine... În sfîrşit, Isaura, dacă ai şti cît te iubesc, nu ai fi atît de nepăsătoare cu mine. Dacă ai vrea, uite, ascultă...

Spunînd acestea, vicleanul paj, apropiindu-se de Isaura, o luă fără reţinere de gît ca şi cum ar fi vrut să-i spună ceva la ureche sau, poate, să-i fure un sărut.

— Ajunge ! exclamă Isaura, respingîndu-l necăjită. Eşti obraznic şi ai mers prea departe. Pleacă de aici, dacă nu o să mă duc să-i spun tot domnului Leôncio.

— Oh ! iartă-mă, Isaura ! N-ai de ce să te superi aşa de tare. Eşti foarte rea cu cine nu te-a jignit niciodată

şi-ţi vrea numai binele. Acum poţi să fii cum vrei, pentru că timpul îţi va înmuia inimioara de piatră. La revedere. Eu o să plec, dar ai grijă, Isaura, pentru numele lui Dumnezeu ! Să nu spui nimic nimănui. Doamne fereşte să afle stăpînul cel tînăr ce s-a petrecut aici ; ar fi capabil să mă spînzure ! Ceea ce contează, continuă André în sinea lui, ceea ce contează e că, în afacerea asta, el se află în aceeaşi situaţie ca şi mine.

Sărmană Isaura ! Eşti urmărită pretutindeni fără milă de stăpîni şi de sclavi şi de pretenţiile lor jignitoare ! Cum să nu-ţi fie sufletul mîhnit ? Ai patru duşmani, care mai de care mai dornici să-ţi fure liniştea şi să te chinuiască, trei îndrăgostiţi : Leôncio, Belchior şi André şi o rivală teribilă şi nemiloasă. Ţi-a fost uşor să respingi obrăzniciile sclavilor şi ale servitorilor, dar ce o să se aleagă de tine cînd o să vină stăpînul ?...

La cîteva clipe după aceea, Leôncio, însoţit de administrator, intră în sala torcătoarelor. Isaura, care pentru moment îşi încetase lucrul şi se gîndea la soarta ei cu faţa ascunsă în palme, nu le simţi prezenţa.

— Unde sînt fetele care lucrează aici ? întrebă Leôncio pe administrator.

— S-au dus să mănînce, domnule, dar nu vor întîrzia să se întoarcă.

— Dar a mai rămas una... Aaa ! E Isaura... Cu atît mai bine ! reflectă în sinea lui Leôncio. Nu se poate ivi un prilej mai favorabil să-mi încerc ultimele puteri pentru a seduce fiinţa asta de piatră. De îndată ce termină de mîncat, continuă el adresîndu-se administratorului, du-le la culesul cafelei. De mult mi-am propus să ordon acest lucru, dar am uitat. Nu vreau să mai rămînă aici nici o clipă ; ăsta e un loc unde se stă degeaba, în care se pierde timpul fără nici un folos, în pălăvrăgeli nesfîrşite. Se mai pot găsi pe aici ţesături de bumbac de cumpărat.

Nici nu plecă bine administratorul că Leôncio se şi îndreptă spre Isaura.

— Isaura ! murmură, cu glas blînd şi emoţionat.

— Stăpîne ! răspunse sclava, ridicîndu-se cu o tresărire ; apoi şopti trist pentru sine : Doamne ! El e !... A sosit ora supliciului.

Capitolul VIII

Acum o vom părăsi cîteva momente pe Isaura în situația penibilă în care se află cu ușuraticul și nesăbuitul ei stăpîn, pentru a-l informa pe cititor despre ceea ce se întîmplase în sînul acelei mici familii după moartea comandorului. Vestea explodase ca o bombă în mijlocul intrigilor casnice, schimbînd totul în mod dureros, chiar în momentul în care Leôncio trebuia să hotărască soarta Isaurei.

Moartea aceea nu putea decît să prelungească o atît de delicată și deplorabilă situație, punînd în mîna lui Leôncio toată averea părintească, înlăturînd astfel și ultimul obstacol care-l mai împiedica să-și descătușeze instinctele.

Leôncio și Malvina petrecură în casă cîteva zile de doliu fără să mai aibă loc neînțelegeri între ei. Henrique, care voia cu orice chip să plece a doua zi, cedînd, în sfîrșit, rugăminților și insistențelor Malvinei, se învoi să mai rămînă cu ea cîtăva vreme.

— Oricare ar fi comportarea soțului meu, spuse Malvina, o să plecăm împreună. Dacă zilele astea nu-i dă libertatea sau nu hotărăște viitorul Isaurei, eu nu voi mai rămîne nici o clipă în casa lui.

Leôncio stătu cîteva zile închis în camera sa, timp în care nu vorbi cu nimeni. Părea cufundat în cea mai neconsolată și mai profundă tristețe. Dar, nu era așa. E adevărat că, la primirea veștii morții tatălui său, fusese oarecum șocat, dar nu suferise prea mult. În adîncul inimii — trebuie s-o spunem — după primul moment de consternare și emoție, ajunse chiar să socotească binevenită acea întîmplare care-l ajuta la momentul oportun să scape de încurcăturile pe care le avea cu Malvina și Miguel. Cu toate acestea, cît stătu izolat, în loc să sufere de durerea pricinuită de pierderea tatălui său, Leôncio, care sub nici o formă nu putea concepe să se despartă de Isaura, se gîndi doar cum să scape de dificultățile în care se afla și urzi planuri pentru a fi sigur de dreptul său de proprietate asupra delicatei sclave. Greutățile erau mari semănînd cu un nod care s-ar fi putut tăia, dar niciodată dezlega. Leôncio recunoscuse promisiunea pe care tatăl

său i-o făcuse lui Miguel de a o elibera pe Isaura în schimbul unei sume enorme de zece milioane de reali. Miguel avea la el această sumă şi venise să i-o înmîneze cerînd libertatea fiicei sale. Leôncio recunoştea, de asemenea, neavînd încotro, dorinţa mamei sale ca după moartea acesteia s-o lase liberă pe Isaura. Pe de altă parte, Malvina, cunoscîndu-i pasiunea şi intenţiile faţă de sclavă, pe drept cuvînt enervată, cerea cu insistenţă grabnica eliberare a fetei. Tînărului nu-i mai rămînea nici o portiţă de scăpare decentă din aceste încurcate probleme decît s-o elibereze pe Isaura. Cu toate acestea, Leôncio nu se putea resemna cu asemenea idee. Violenta şi oarba dragoste care se născuse în el pentru Isaura îl incita să doboare toate obstacolele, să înfrunte toate legile cinstei şi ale onoarei, să rănească fără milă inima blîndei sale soţii pentru satisfacerea singurei sale dorinţe. Se hotărî să taie nodul folosind puterea, amînînd la nesfîrşit îndeplinirea datoriei sale, înfruntînd cu o cinică indiferenţă şi cu o brutală superioritate cererile şi acuzaţiile întemeiate ale Malvinei.

După ce lăsă să treacă mai multe zile, din respect pentru durerea care credea că-l copleşise pe soţul ei, Malvina aduse din nou vorba despre subiectul acesta delicat.

— Avem timp, Malvina, îi răspunse soţul, liniştit. În primul rînd, trebuie să verific conturile şi să fac inventarul bunurilor din casa tatălui meu ; să mă duc la Curte să intru în posesia actelor sale şi să văd în ce stadiu se află afacerile. La întoarcere, mai pe îndelete, ne vom ocupa şi de Isaura.

Auzind acest răspuns, chipul Malvinei se acoperi de o paloare mortală , îşi simţi sufletul cuprins de cel mai dureros dezgust, ca şi cum acolo s-ar fi dărîmat dintr-o dată întregul castel visat al fericirii sale conjugale. Ea sperase ca soţul ei, fulgerat de o lovitură atît de dureroasă, în acele zile de meditaţie amară şi tristeţe, retrăgîndu-se în sanctuarul conştiinţei, să-şi recunoască greşelile şi rătăcirile, să-şi ceară iertare şi să-şi propună să meargă pe drumul cinstei şi al datoriei. Scuzele formale si subterfugiile o aruncară brusc în cea mai amară şi mai profundă descurajare.

— Cum ? ! exclamă ea, pe un ton care dezvăluia în acelaşi timp indignarea sa orgolioasă şi dezgustul faţă de soţ. Încă mai eziţi să îndeplineşti o datorie atît de sfîntă ?... Dacă ai avea suflet, Leôncio, ai considera-o pe Isaura sora ta, pentru că ştii foarte bine că mama ta o iubea ca pe o fiică dragă şi că cea mai arzătoare dorinţă a sa a fost s-o eliberezi după moartea ei şi să-i laşi o moştenire considerabilă, care să-i asigure viitorul. Ştii, de asemenea, că tatăl tău îi promisese solemn tatălui Isaurei s-o elibereze în schimbul a zece milioane de reali, iar Miguel îţi şi pusese în mînă această sumă exorbitantă. Ştii toate acestea şi încă mai ai ezitări !... Oh, asta e prea mult !... Nu văd nici un motiv ca să mai amîni împlinirea dorinţei mamei tale pe care trebuia de mult s-o îndeplineşti.

— De ce atîta grabă ?... Spune-mi, Malvina ! întrebă Leôncio cu toată blîndeţea şi calmul de care era în stare. La ce ar mai putea să-i folosească acum libertatea Isaurei ? Oare nu se simte bine aici ? E maltratată ? Îi lipseşte ceva ?... Nu este considerată în continuare ca o fiică a mamei mele în loc să fie tratată ca o sclavă ? Vrei să-i dăm numaidecît drumul prin lume, la voia întîmplării ? Aşa, desigur, n-am împlini dorinţa mamei, care se arăta atît de interesată de viitorul Isaurei. Nu, Malvina mea, nu trebuie deocamdată s-o lăsăm pe Isaura singură. E nevoie să-i asigurăm mai întîi o poziţie decentă, cinstită şi demnă de frumuseţea şi educaţia ei, căutîndu-i un soţ bun şi asta nu se rezolvă aşa, de pe o zi pe alta.

— Ce scuză mizerabilă, dragul meu !... Isaura n-are nevoie deocamdată de un soţ care s-o protejeze ; are un tată care e om de ispravă şi care a dovedit cît de mult îşi iubeşte fiica. Să i-o dăm domnului Miguel, lîngă el va fi ocrotită.

— Săracul dom Miguel ! replică Leôncio cu un surîs dispreţuitor. El are intenţii bune, nu mă îndoiesc, dar îi lipsesc mijloacele pentru a-i asigura fericirea Isaurei, mai ales acum, cînd probabil că şi-a vîndut şi firele de păr din cap pentru a face rost de bani, dacă aceştia nu provin din mila oamenilor, aşa cum mi se pare...

Ca unic răspuns, Malvina clătină tristă din cap şi suspină. Încă mai dorea să creadă în sinceritatea soţului ei, prefăcîndu-se mulţumită şi retrăgîndu-se fără a da semne de supărare. Nu putea să prelungească însă mult timp situaţia aceea tulbure şi dezgustătoare, atît de umilitoare pentru ea. În ziua următoare, insistă cu şi mai multă forţă asupra aceleiaşi probleme, dar avu drept răspuns aceleaşi ezitări şi amînări. Cînd era vorba de eliberarea Isaurei, Leôncio afecta o anumită deferenţă dispreţuitoare, ca şi cum ar fi fost definitiv hotărît să facă ce vrea. De data aceasta, Malvina nu se mai putu abţine şi se certă cu soţul ei. Leôncio, aşa cum hotărîse să procedeze, pară fulgerele mîniei feminine printr-o comportare cinică şi batjocoritoare, fapt care o aduse în pragul nebuniei.

A doua zi, Malvina, fără a da nici o explicaţie, părăsi în grabă casa lui Leôncio şi plecă, însoţită de fratele său Henrique, spre Rio de Janeiro jurînd, în culmea indignării, ca niciodată să nu mai pună piciorul acolo unde fusese atît de cumplit jignită şi să şteargă pentru totdeauna din amintire imaginea necinstitului şi desfrînatului ei soţ. În nebunia sa, nu se gîndise dacă va avea forţă suficientă pentru a duce la bun sfîrşit acele jurăminte nechibzuite, inspirate de febra geloziei şi a indignării. Ignora faptul că în sufletele bune şi blînde ca al său, ura se destramă mult mai repede decît dragostea ; iar dragostea pe care Malvina i-o purta lui Leôncio, în ciuda desfrîului acestuia, era mult mai puternică decît resentimentul ei, oricît de justificat ar fi fost.

Leôncio, pe de altă parte, continuîndu-şi planul de a opune suspiciunilor soţiei cea mai cinică indiferenţă, asista, cu braţele încrucişate, fără a face cea mai mică observaţie, la pregătirile acelei grabnice călătorii şi, aşezat în portic, fumîndu-şi nepăsător trabucul, privea la plecarea soţiei sale ca şi cum aceasta ar fi fost cel mai neînsemnat dintre musafiri.

Totuşi, indiferenţa lui Leôncio nu era firească şi sinceră, nu pentru că ar fi simţit vreun regret pentru brusca plecare a soţiei ; dimpotrivă, era vesel fiindcă simţea cum îndeplinirea hotărîrii capricioase a Malvinei îi lasă cîmp deschis pentru a-şi duce la bun sfîrşit planurile

care o priveau pe nefericita Isaura. Cu acea prefăcută nepăsare reuşea să-şi ascundă plăcerea şi satisfacţia care-i umpleau inima. Aforismul adoptat şi pus mereu în practică de el spune că : împotriva furiilor şi capriciilor femeieşti nu e armă mai puternică decît nepăsarea. Astfel, Malvina nu reuşi să descopere în indiferenţa bărbatului său bucuria intensă pe care o simţea.

Dar ce mai făcuse Isaura în timpul acestor lungi zile de doliu, de consternare, de nelinişte şi dezgust ?

De cînd aflase de moartea comandorului, Isaura îşi pierduse toate speranţele pe care, cu o clipă înainte, Miguel le resădise în inima sa. Străbătută de groază, înţelese că un destin implacabil o făcea victimă fără apărare în mîinile urmăritorului ei tenace şi fără inimă. Cunoscînd soarta mizerabilă a mamei sale, nu găsi alt remediu pentru situaţia cumplită în care se afla decît să se resemneze şi să se pregătească pentru cel mai atroce chin. O crudă deznădejde, o frică ucigătoare puse stăpînire pe spiritul ei. Nefericita, palidă, jignită, umblînd ca o somnambulă, hoinărea aiurea pe cîmp, cînd ascunsă în cele mai dese tufişuri ale livezii, cînd în cele mai întunecoase colţuri ale dormitoarelor. Îşi petrecea zilele înspăimîntată şi neliniştită, ca fricosul iepure care vede plutind pe cer aripa sinistră a uliului cu ghearele însîngerate. Cine putea s-o apere ? Unde putea găsi protecţie împotriva dorinţelor tiranice ale libertinului şi odiosului ei stăpîn ? Numai două persoane puteau avea milă de ea : tatăl ei şi Malvina. Primul, sărman şi neînsemnat administrator, neavînd intrare liberă în casa lui Leôncio şi nereuşind să comunice cu ea decît foarte greu şi pe furiş, ar fi putut s-o ajute prea puţin sau deloc. Malvina, care o tratase mereu cu bunătate şi dragoste — vai, chiar Malvina ! — după scena scandaloasă în care îl surprinsese pe soţul ei adresîndu-i Isaurei vorbe dulci, începu s-o privească plină de neîncredere şi răceală, efect teribil al geloziei care transformă inimile cele mai curate şi binevoitoare în inimi nedrepte şi răutăcioase. Stăpîna devenea pe zi ce trece mai puţin amabilă cu sclava ei pe care înainte o trata cu multă afecţiune şi prietenie.

Malvina era bună şi încrezătoare şi niciodată nu s-ar fi îndoit de nevinovăţia Isaurei, dacă nu ar fi fost Rosa,

rivală teribilă şi duşmanul ei cumplit. După cearta a cărei victimă fusese Isaura, Rosa devenise camerista Malvinei şi aceasta, cîteodată, îşi manifesta în prezenţa răutăcioasei mulatre gelozia şi dezgustul care îi clocoteau în inimă.

— Doamna se încrede prea mult în şireata asta... îi spunea malițioasa fetişcană. Fiţi sigură că nu se iubesc de ieri de azi ; de mult o văd pe prefăcuta asta, care în faţa dumneavoastră face pe naiva, că se topeşte după domnu'. Numai ea e vinovată că el şi-a pierdut capu' !

Acestea şi alte intrigi asemănătoare, pe care Rosa ştia să le strecoare cu abilitate în urechile stăpînei sale, erau de ajuns pentru a tulbura mintea unei candide şi nevinovate fete ca Malvina şi pentru ca prefăcuta mulatră să ajungă la rezultatul dorit.

Strivită din nou de ghinion, Isaura a încercat să se apropie de stăpîna ei şi să afle motivul pentru care nu mai avea încredere şi afecţiune faţă de ea, sentimente pe care şi le manifestase înainte, precum şi cu scopul de a-şi demonstra nevinovăţia. Dar a fost primită cu atîta răceală şi trufie încît nenorocita s-a retras înspăimîntată ca să se cufunde şi mai adînc în abisul neliniştii şi descurajării sale.

Totuşi, atîta timp cît Malvina rămînea în casă, era ca un scut, o umbră protectoare care o apăra pe Isaura împotriva tentativelor supărătoare şi brutale ale lui Leôncio. Oricît de neînsemnat era respectul pe care i-l purta soţul ei, Malvina nu înceta să fie, totuşi, un obstacol, cel puţin în calea actelor de violenţă pe care Leôncio dorea să le înfăptuiască pentru a-şi atinge odioasele sale scopuri. Isaura reflecta la toate acestea. Cînd o văzu plecînd pe stăpîna sa, lăsînd-o complet fără apărare, pradă nebuneştilor şi barbarelor capricii ale acelui care era stăpînul, adoratorul şi călăul ei în acelaşi timp, starea de teroare şi slăbiciune în care căzu sărmanul ei suflet deveni insuportabilă.

Într-adevăr, Leôncio, imediat cum o văzu pe soţia sa dispărînd în spatele dealului, nemaiputîndu-şi stăpîni bucuria satanică, încercă să profite de situaţia creată şi începu să umble prin toată casa în căutarea Isaurei. O găsi, în sfîrşit, într-un colţ întunecat al unui dormitor, întinsă pe jos, aproape fără suflare, plîngînd în hohote.

Îl scutim pe cititor de povestirea scenei ruşinoase care se petrecu aici. Ne mulţumim doar să spunem că Leôncio folosi toate mijloacele blînde şi convingătoare, care îi stăteau la îndemînă, pentru a o convinge pe fată că era în interesul şi de datoria ei să se supună dorinţelor sale. Îi făcu cele mai minunate promisiuni şi cele mai solemne jurăminte ; se coborî pînă la cele mai umile rugăminţi, se tîrî în mod înjositor la picioarele sclaviei, din a cărei gură nu auzi decît cuvinte amare, reproşuri teribile şi, văzînd că toate metodele sale erau în zadar se retrase plin de mînie, ameninţînd-o.

Chiar în aceeaşi zi începu să-şi pună în practică ameninţările poruncind să fie dusă la lucru cu torcătoarele, acolo unde am lăsat-o în capitolul predecent. De aici trebuia dusă la cîmp, de la cîmp la carceră, de la carceră la stîlpul infamiei şi de aici, fără îndoială, în mormînt, dacă se încăpăţîna să se împotrivească ordinelor stăpînului său.

Capitolul IX

Leôncio, nerăbdător şi cu inima arzînd în flăcările unei pasiuni febrile şi devoratoare, nu se putea resemna să amîne prea mult timp satisfacera senzualelor sale plăceri. Plimbîndu-se de colo-colo prin toată casa, ca un stăpîn care dă porunci pentru organizarea serviciului domestic, cerînd ca de aici înainte totul să se desfăşoare sub ochii lui, el nu făcea decît să spioneze mişcările Isaurei, urmărind s-o găsească singură pentru a încerca din nou s-o cucerească. De la o ferastră văzu că sclavele torcătoare traversau curtea interioară pentru a se duce la masă şi observă absenţa Isaurei.

— Bun !... Totul merge de minune, murmură Leôncio cu satisfacţie. Se bucura de inspiraţia fericită pe care o avusese cînd îl trimisese pe administrator să le ducă pe celelalte sclave la plantaţiile de cafea ca să rămînă aproape singur cu Isaura, în mijlocul acelor vaste şi pustii case.

O să-mi spuneţi că Isaura fiind o sclavă, Leôncio, pentru a rămîne singur cu ea, nu avea nevoie de astfel

de subterfugii și că era suficient să trimită pe cineva să i-o aducă. Desigur, că el așa ar fi putut proceda, dar calitățile tinerei sclave, frumusețea ei unită cu noblețea sufletească, superioritatea inteligenței ei impuneau respect pînă și celor mai înrăite și corupte ființe. Din cauza asta, Leôncio, în ciuda cinismului și pasiunii sale oarbe, nu putea să nu recunoască în adîncul inimii o anumită prețuire pentru frumusețea și virtutea acelei sclave de excepție și să n-o trateze cu mai multă delicatețe decît pe celelalte.

— Isaura, spuse Leôncio, continuînd dialogul pe care l-am lăsat abia început, află că acum soarta ta este în întregime în mîinile mele.

— Mereu, a fost, domnule, răspunse umil Isaura.

— Acum, mai mult ca niciodată. Tatăl meu a murit și nu uita că eu sînt unicul lui moștenitor. Malvina, din motive pe care, fără îndoială, le-ai ghicit, m-a părăsit plecînd la tatăl ei acasă. Acum eu sînt singurul care poruncește în această casă și prin urmare dispun de destinul tău. E adevărat, însă, Isaura, că de tine depinde fericirea sau pierzania ta.

— Oh ! Nu, stăpîne, nu depinde de voința mea ! Soarta mea este în mîna stăpînului meu.

— Eu doresc foarte mult, răspunse Leôncio, cu cea mai blîndă inflexiune a vocii, din toată inima, să devii cea mai fericită ființă. Dar cum, dacă-mi refuzi tot timpul cu încăpățînare fericirea pe care numai tu mi-o poți da ?...

— Eu, domnule ? ! Oh ! Oricum ar fi, lăsați-o pe umila sclavă acolo unde îi este locul. Amintiți-vă de doamna Malvina, care e atît de frumoasă, atît de bună și care vă iubește atît de mult. În numele ei vă cer, domnule, nu vă coborîți ochii la o sărmană fată, care e gata să îndure orice, dar nu să se supună patimei dumneavoastră...

— Ascultă, Isaura, ești încă copil și nu știi să cîntărești lucrurile așa cum trebuie. Într-o zi, și poate că va fi prea tîrziu, vei regreta că mi-ai refuzat dragostea.

— Niciodată ! exclamă Isaura. Aș comite o trădare infamă față de stăpîna mea, dacă aș asculta cuvintele de dragoste ale stăpînului meu.

— Scrupule copilărești, Isaura. Mama mea văzîndu-ți frumusețea și vioiciunea spiritului, poate pentru că nu avea nici o fată, a avut grijă să-ți dea o educație ca unei

fiice adorate. Ea te iubea cu pasiune şi nu ţi-a dat libertatea de frică să nu te piardă, ca să te păstreze mereu lîngă ea. Dacă ea a procedat aşa din dragoste, cum pot eu să te las din mînă, eu, care te iubesc cu o altfel de dragoste, mult mai arzătoare, o dragoste fără limite, o dragoste care mă va duce la nebunie sau la sinucidere, dacă nu... dar ce spun eu !... Tatăl meu, Dumnezeu să-l ierte, dintr-o murdară lăcomie, a vrut să-ţi vîndă libertatea pentru un pumn de aur, ca şi cum ar exista aur pe lume care să valoreze nepreţuitele farmece cu care ai fost înzestrată. Profanare !... Eu aş fi respins, cum se respinge o jignire, pe oricine ar fi îndrăznit să-mi ofere bani pentru libertatea ta. Eşti liberă, pentru că Dumnezeu n-ar fi putut crea o fiinţă atît de perfectă ca s-o sacrifice sclaviei. Eşti liberă pentru că aşa a dorit mama mea şi aşa vreau şi eu. Dar, Isaura, dragostea mea pentru tine e imensă, nu pot şi nu trebuie să te las lumii. Aş muri de durere dacă m-aş vedea forţat să-mi iau mîna de pe o bijuterie atît de nepreţuită pe care cerul parcă mi-a hărăzit-o şi pe care eu, de atîta timp, o înconjur cu cele mai arzătoare dorinţe ale sufletului.

— Iertaţi-mă, stăpîne nu pot să vă înţeleg. Îmi spuneţi că sînt liberă şi nu-mi daţi voie să plec unde vreau ? Nu am voie nici măcar să-mi ascult inima ? !

— Isaura, dacă vrei, nu vei fi doar liberă, vei fi stăpîna, zeiţa acestei case. Poruncile tale, cele mai mici capricii, oricare ar fi ele, vor fi riguros îndeplinite, iar eu, mai bine decît ar face-o cel mai bun şi mai fidel dintre îndrăgostiţi, te voi înconjura cu toată dragostea pe care ştie s-o inspire doar cea mai înflăcărată şi mai nestinsă iubire. Malvina mă părăseşte !... Cu atît mai bine ! Cum să-i doresc eu dragostea dacă te am pe tine ? Să se rupă o dată pentru totdeauna legăturile astea urzite din interes şi să mă uite pe vecie, pentru că eu în braţele Isaurei mele îmi voi găsi suprema fericire.

— Ceea ce spuneţi mă îngrozeşte. Cum puteţi uita şi părăsi o femeie atît de iubitoare, plină de farmec şi virtuţi ca doamna Malvina ? Stăpîne, iartă-mă dacă îţi vorbesc deschis, să părăseşti o femeie frumoasă, cinstită

şi plină de calităţi pentru dragostea unei sărmane sclave ar fi cea mai cumplită nerecunoştinţă.

La un răspuns atît de neîndurător, Leôncio, orgolios, reacţionă cu violenţă.

— Taci, sclavă obraznică! urlă plin de mînie. Pot să suport, fără să mă enervez, dispreţul şi repulsia ta, dar nu reproşuri!... Cu cine crezi că vorbeşti?

— Iartă-mă, stăpîne! exclamă Isaura îngrozită, regretînd cuvintele pe care le lăsase să-i scape.

— Şi, totuşi, dacă te-ai fi arătat mai blîndă cu mine... Dar nu, e prea mult să mă umilesc în faţa unei sclave; ce nevoie am să cer ceea ce de drept mi se cuvine? Aminteşte-ţi, sclavă ingrată şi rebelă, că-mi aparţii cu trup şi suflet numai mie şi nimănui altcuiva! Eşti proprietatea mea, un pahar pe care îl am în mînă şi pe care pot să-l folosesc sau să-l sparg după bunul meu plac!

— Poţi să-l spargi, stăpîne, dacă asta ţi-e voia, dar fie-ţi milă, n-aş vrea să mă foloseşti în scopuri necinstite şi ruşinoase. Sclava are şi ea inimă şi nu-i e dat stăpînului să-i subjuge sentimentele.

— Sentimentele!... Cine vorbeşte de sentimente?! Poţi, oare, să dispui de ele?

— Nu, desigur. Inima e liberă, nimeni nu poate s-o înrobească, nici chiar propriul ei stăpîn.

— Toată fiinţa ta e sclavă; inima ta se va supune şi dacă nu-mi cedezi de bună voie am de partea mea dreptul şi forţa... Dar la ce bun? Ca să te am, nu merită osteneala să folosesc aceste mijloace extreme. Instinctele inimii tale sînt umile şi abjecte ca şi condiţia ta; ca să te umilesc am să te fac soţia celui mai meschin şi mai oribil dintre negrii mei.

— Ah, domnule! Ştiu bine de ce sînteţi capabil. Aşa a făcut şi tatăl dumneavoastră cu mama mea care a murit necăjită şi chinuită. Văd că şi mie mi-e hărăzită aceeaşi soartă. Dar fiţi sigur că nu-mi vor lipsi nici mijloacele, nici curajul ca să mă eliberez pentru totdeauna şi de dumneavoastră şi de lume.

— Oh! exclamă Leôncio cu un surîs drăcesc, ai ajuns deja la un grad atît de înalt de exaltare şi romantism!... Asta e foarte interesant la o sclavă. Iată rezultatul pe

care îl dă educarea unor astfel de creaturi. Se vede că ești o sclavă care trăiește cîntînd la pian și citind romane ! Bine că m-ai prevenit ; voi ști să stăvilesc imaginația din creierul ăsta înflăcărat. Sclavă rebelă și nebună, n-o să ai nici mîini, nici picioare ca să-ți pui în practică intențiile tale sinistre ! Hei, André, zbieră el și plesni cu putere din bici.

— Da, domnule ! răspunse de departe servitorul și o clipă după aceea se și afla în fața lui Leôncio.

— André, îi spuse sec și scurt, adu-mi aici jugul de picioare și cătușele cu lacăt.

— Sfîntă fecioară, murmură în sinea lui André, înspăimîntat. De ce toate astea ?... Oh ! Sărmana Isaura !...

— Ah ! Stăpîne, fie-ți milă ! exclamă Isaura, căzînd în genunchi la picioarele lui Leôncio, ridicîndu-și mîinile spre cer de spaimă. În amintirea tatălui dumneavoastră, care de-abia a murit și a mamei dumneavoastră, care vă iubea atît, n-o chinuiți pe nefericita sclavă. Dați-mi multe munci, condamnați-mă la cea mai grea dintre ele, mă voi supune fără să crîcnesc, dar ce-mi cereți nu pot, nu trebuie s-o fac, altfel va trebui să mor.

— Mi-e foarte greu să mă port așa, dar chiar tu mă obligi la violență. Vezi bine că nu-mi convine deloc să pierd o sclavă ca tine. Poate că într-o zi ai să-mi fii recunoscătoare că te-am împiedicat să te omori.

— Va fi același lucru ! strigă Isaura cu vocea răgușită și tremurătoare a disperării, ridicîndu-se mîndră. N-o să mă omor cu mîinile mele, ci o să mor de mîna unui călău !

În aceeași clipă sosi André care aducea jugul și cătușele, le puse pe o bancă și se retrase numaidecît.

Văzînd acele barbare instrumente de tortură, ochii Isaurei se tulburară, inima îi îngheță de spaimă, picioarele i se înmuiară, căzu în genunchi și, prăbușindu-se de pe scăunelul pe care torcea, dezlănțui un torent de lacrimi.

— Suflet al bătrînei mele stăpîne ! exclamă cu vocea întretăiată de hohote, ajută-mă în nenorocirea mea, ajută-mă de acolo din cer de unde ești, așa cum m-ai ajutat și aici, pe pămînt.

— Isaura ! spuse Leôncio cu voce aspră, arătîndu-i instrumentele de tortură, iată ce te așteaptă dacă continui

cu încăpățînarea ta. Nu mai am nimic să-ți spun, te mai las încă liberă. Îți rămîne restul zilei să te gîndești. Ai de ales între dragostea și ura mea. Oricare dintre ele sînt violente și puternice. Adio !

Cînd Isaura simți că stăpînul ei nu mai era acolo, își ridică ochii spre cer și cu mîinile împreunate adresă Fecioarei înflăcărata rugăciune ivită printre hohote din străfundul sufletului său :

— Sfîntă Fecioară a Milei, Preasfîntă maică a Domnului !... Tu știi dacă sînt vinovată și dacă merit un tratament atît de crunt. Ajută-mă să scap din nenorocirea asta pentru că nu mai am pe nimeni care să mă poată ajuta. Scapă-mă din ghearele unui călău care îmi amenință nu numai nevinovăția și cinstea, ci și viața. Luminează-i mintea și umple-i inima de blîndețe și milă ca să se îndure de nefericita lui sclavă. O ființă umilă care, cu lacrimi în ochi și cu durere în suflet, vă roagă în numele suferințelor voastre sfinte s-o ajutați.

Ce frumoasă era Isaura în timp ce se ruga ! O ! Mult mai frumoasă decît în momentele ei de seninătate și mulțumire ! Dacă ar fi văzut-o atunci Leôncio poate ar fi simțit cum i se înmoaie cruda și oarba lui inimă. Cu ochii plini de lacrimile care îi curgeau întruna pe obrajii palizi, cu gura melancolică, întredeschisă, ce tremura la rugămintea murmurată printre hohote, cu negrele și bogatele plete aruncate în dezordine pe spate, cu un gît sculptural, ar fi oferit unui artist de talent cel mai sublim model pentru Sfînta Fecioară căreia, în aceste clipe, îi adresa rugămințile sale fierbinți.

Absorbită de supărările ei, Isaura nu-și văzu tatăl care, intrînd în sală, în vîrful picioarelor, se îndrepta spre ea.

— Oh ! Din fericire am găsit-o, murmură bătrînul. Călăul a fost și el pe aici. Sărmană Isaură ! Ce o să se aleagă de tine ? !

— Tată, bine că ai venit ! exclamă nefericita zărindu-l pe Miguel. Hai să vezi în ce hal au adus-o pe fiica ta.

— Ce ai, fetițo ? Ce nenorocire ți s-a mai întîmplat ?

— Uite, tată, ce soartă mă pîndește ! răspunse arătîndu-i jugul și cătușele care se aflau la picioarele ei.

— Ce monstru, Dumnezeule ! Mă așteptam la așa ceva...

— Asta e libertatea pe care pretindea că i-o dă acelela pe care mama lui a crescut-o cu atîta dragoste şi blîndeţe. Cea mai crudă şi înjositoare sclavie, chinul continuu al sufletului şi al trupului, iată ce mai rămîne din nenorocita ta fiică ! Tată, nu pot suporta atîta suferinţă !... Nu am altă scăpare decît... Dar nici asta nu-mi va fi permisă. Prinsă, încătuşată, legată de mîini şi de picioare !... Oh, tată, tată !... E groaznic !... Tată, cuţitul tău..., adăugă după o mică pauză cu vocea răguşită şi privirea întunecată. Am nevoie de cuţitul tău.

— Ce vrei să faci cu el, Isaura ? Ce nebunii îţi trec prin cap ?

— Dă-mi cuţitul, tată ! Nu-l voi folosi decît în caz extrem. Cînd infamul o să-mi ia mîinile ca să mi le pună în fiare o să fac ca sîngele meu să-i stropească faţa mizerabilă de călău.

— Nu, draga mea. N-o să fie nevoie de astfel de lucruri. Inima mea a presimţit toate astea şi am totul pregătit. Banii care nu au mai folosit la eliberarea ta mă vor ajuta cum să te smulg din ghearele acestui monstru. Totul e gata, Isaura. Să fugim !

— Da, tată, să fugim ! Dar cum ? Şi unde ?

— Departe de aici, indiferent unde. Dar acum, fata mea, pînă cînd nu prinde de veste şi te pune în lanţuri.

— Ah, tată, mi-e atît de frică ! Dacă sîntem descoperiţi cine ştie ce mă mai aşteaptă !

— Încercarea e riscantă, nu zic nu, dar, Isaura, e singura noastră şansă ; să ne agăţăm de ea cu încredere şi să ne lăsăm în seama providenţei. Sclavii sînt la cîmp ; administratorul le duce pe tovarăşele tale la plantaţiile de cafea ; stăpînul a plecat călare împreună cu André ; nu e nimeni în toată casa, poate doar vreo negresă prin bucătărie. Să profităm de ocazia pe care se pare că ne-a dat-o chiar Dumnezeu de îndată ce am intrat aici. Eu am prevăzut totul. În fundul grădinii, la malul rîului ne aşteaptă o bărcuţă. Ne va fi de ajuns. Tu o să ieşi prima şi o să ajungi acolo prin mijlocul grădinii. La cîteva clipe după tine o să vin şi eu. În mai puţin de o oră vom fi la Campos unde ne aşteaptă un vapor. Căpitanul e un prieten de-al meu care trebuie să meargă spre nord mîine dimineaţă. Cînd se vor ivi zorile, vom fi departe de

călăul care te persecută. Să mergem, Isaura ; poate vom găsi în lumea asta un suflet milostiv care să te ocrotească mai bine decît mine.

— Să mergem, tată, de ce m-aş mai putea teme ? Pot oare să fiu mai nenorocită decît sînt ?...

Isaura, intrînd în umbra gardului care înconjura curtea, deschise portiţa ce dădea spre grădină şi dispăru. Cîteva clipe după aceea, Miguel, ocolind curtea, merse pe lîngă grădină şi ajunse la mal odată cu fata.

Bărcuţa o porni uşor pe lîngă mal, condusă de braţul viguros al lui Miguel şi, după cîteva minute, conacul nu se mai văzu.

Capitolul X

S-au scurs deja mai mult de două luni de la fuga Isaurei. În timp ce Leôncio întreprinde demersuri neobişnuite şi foloseşte mijloace extreme, dezlegîndu-şi băierile pungii şi punînd în alertă poliţia şi o mulţime de agenţi particulari, pentru a prinde din nou sclava care scăpase pe furiş, să navigăm spre provinciile din nord unde poate o vom găsi înaintea lui pe eroina noastră fugară.

Sîntem la Recife. E noapte şi frumoasa Veneţie a Americii de Sud, încununată cu o diademă de lumini, pare că se iveşte din braţele oceanului care o cuprinde ca într-o îmbrăţişare. E o noapte sărbătorească ; pe una dintre principalele străzi se vede o clădire puternic luminată spre care se îndreaptă un mare număr de domni şi doamne din cele mai distinse şi mai bogate familii din oraş. Este o casă superbă unde o societate aleasă obişnuieşte să dea petreceri somptuoase. Cîţiva studenţi dintre cei mai avuţi şi eleganţi, coboară din vechea Olindă în anumite nopţi ca să vină aici să se distreze delectîndu-se cu splendorile, mătăsurile şi parfumurile saloanelor de bal.

Ei uită pentru cîteva ore de băncile tari ale Universităţii şi de profesorii ursuzi, bucurîndu-se de privirile încîntătoare şi surîsurile angelice ale frumoaselor şi spiritualelor pernambucane.

Să presupunem că sîntem şi noi oaspeţii acelui templu al Terpsihorei, să intrăm şi să observăm ce e mai deosebit şi mai interesant. În prima sală întîlnim un grup de tineri eleganţi care discută cu aprindere. Să-i ascultăm.

— Încă o stea care va străluci în saloanele din Recife, spuse Álvaro, şi va face mai scînteietoare petrecerile noastre. Nu s-au împlinit nici trei luni de cînd a venit în oraşul nostru şi mai mult de una de cînd o cunosc, dar, crede-mă, Geraldo, ea e fiinţa cea mai nobilă şi mai încîntătoare pe care am cunoscut-o. Nu e femeie, e o zînă, e un înger, e o zeiţă !...

— Bravo ! exclamă Geraldo. Zînă ! Înger ! Zeiţă !... Sînt totuşi trei entităţi distincte, iar la sfîrşit ai să vezi că nu e decît o simplă femeie. Dar spune-mi, Álvaro, acest înger, zînă, zeiţă, femeie sau ce vrei tu să fie, nu ţi-a povestit de unde vine, din ce familie se trage, dacă are avere ?...

— Nu mă interesează toate astea şi aş putea să-ţi răspund că vine din cer, că e din familia îngerilor şi că are o avere superioară tuturor bogăţiilor din lume : un suflet curat şi nobil şi o inteligenţă şi o frumuseţe incomparabile. Dar ţi-am mai spus că ce ştiu sigur în legătură cu ea este că vine din Rio Grande do Sul însoţită de tatăl ei, care este unica ei familie, că mijloacele lor de trai sînt destul de modeste, dar că este de o frumuseţe serafică şi că o cheamă Elvira.

— Elvira ! observă un al treilea cavaler, frumos nume, într-adevăr !... Dar n-ai putea să ne spui unde locuieşte zîna ta ?

— Nu vă ascund nimic. Locuieşte cu tatăl ei într-o căsuţă din cartierul Santo Antonio unde trăieşte restrîns, evitînd relaţiile cu vecinii şi apare foarte rar în public. În această căsuţă, ascunsă printre cocotieri şi arbuşti, trăieşte ca o violetă în frunziş sau ca o zînă misterioasă într-o peşteră fermecată.

— Extraordinar ! replică Geraldo. Dar cum ai ajuns să descoperi această nimfă din basme şi să pătrunzi în grota ei fermecată ?

— Vă spun în două cuvinte. Trecînd într-o zi călare pe lîngă căsuţa lor, am zărit-o aşezată pe o bancă în mica grădină din faţa casei. M-a surprins neobişnuita-i frumu-

sețe. Cum a văzut că o priveam cu multă curiozitate, a dispărut ca un fluture printre arbuștii înfloriți. Mi-am propus să o revăd și să-i vorbesc cu orice risc. Cu toate că am întrebat toți vecinii, n-am reușit să găsesc măcar o singură persoană care s-o cunoască și care să mă prezinte. Am aflat, în sfîrșit, cine e proprietarul căsuței și m-am dus la el. Nici acesta n-a putut să mă informeze sau să mă ajute cu ceva. Chiriașul său venea în fiecare lună, punctual, să-și plătească chiria. Era tot ce știa despre el. Am continuat totuși să trec în fiecare seară prin fața grădinii, pe jos, pentru a putea s-o admir mai îndeaproape dacă aș mai fi întîlnit-o. Dar aproape întotdeauna fără rezultat. Cînd se întîmpla să fie în grădină, se ferea de privirile mele ca și prima dată. Într-o zi, pe cînd treceam pe acolo, îi căzu o batistă în clipa în care se ridică de pe bancă. Cum portița era deschisă mi-am luat libertatea să intru, să ridic batista și să alerg să i-o dau tocmai cînd ea pusese piciorul pe prag. Îmi mulțumi cu un surîs atît de fermecător, încît aș fi fost în stare să-i cad în genunchi, dar nu-mi spuse să intru și nici altceva.

— Batista asta, Álvaro, interveni un tînăr, desigur că a lăsat-o să cadă special ca să poți tu s-o vezi mai de aproape și să-i vorbești. E un semn al romantismului, o trăsătură delicată a cochetăriei.

— Nu cred. În ființa aceasta nu există nici urmă de cochetărie. Totul la ea este numai candoare și simplitate. Adevărul e că mi-a fost foarte greu să mă smulg din locul acela unde o forță magnetică mă reținea și care părea că răspîndește misterioase efluvii de dragoste, puritate și aventură...

Álvaro se opri din povestit ca îmbătat de amintiri plăcute.

— Și te-ai aprins, Álvaro ! exclamă celălalt cavaler, romanul tău ne interesează. Să mergem mai departe că sînt nerăbdător să aud deznodămîntul...

— Deznodămîntul ?... Oh ! N-am ajuns încă acolo și nici nu știu care va fi. Am epuizat, în sfîrșit, toate stratagemele posibile ca să pot intra în sanctuarul acelei zeițe, dar în zadar. Întîmplarea m-a ajutat mai mult decît abilitatea și deșteptăciunea. Plimbîndu-mă într-o seară

prin cartierul Santo Antonio, pe malul rîului Beberibe, plimbare care se transformase pentru mine într-un ritual, am zărit într-o barcă un bărbat și o femeie. Puțin după aceea, barca se împotmoli într-un banc de nisip. Am oprit trăsura și am alergat spre plajă în ajutorul celor doi „naufragiați" care se chinuiau să pună în mișcare mica ambarcațiune. Nu vă puteți imagina ce surpriză minunată am avut recunoscînd în cele două persoane pe tînăra cea misterioasă și pe tatăl ei.

— Mă așteptam la asta ; însă, aventura nu încetează să fie dramatică ; povestea iubirii tale cu zîna din basme o să ia proporțiile unui poem fantastic.

— Totuși, e purul adevăr. Cum eram toți uzi și murdari, i-am invitat în trăsura mea. Au acceptat după multe insistențe și ne-am îndreptat spre casa lor. Nu mai e nevoie să vă povestesc ce a urmat ; mi s-a deschis, în sfîrșit, deși cu destulă greutate, ușa peșterii misterioase.

— Ia spune, întrebă Geraldo, o iubești mult pe această femeie ?

— Dacă o iubesc ? O ador și pe deasupra am motive să cred că nici ea nu mă privește cu indiferență.

— Să dea Dumnezeu să nu fi fost sedus de farmecele vreunei Circe de bordel, de vreo aventurieră de care lumea e plină și care știind că ești bogat a pus gînd rău banilor tăi ! Izolarea de societate, misterul în care caută cu atîta grijă să-și învăluie viața, nu pledează deloc în favoarea ei.

— Cine știe dacă nu sînt niște criminali ce se sustrag legilor ? observă un tînăr.

— Poate falsificatori de bani, adăugă altul.

— Nu-mi inspiră încredere, continuă Geraldo, nici o femeie frumoasă ce călătorește prin țări străine însoțită de un bărbat care, de obicei, se prezintă drept tatăl sau fratele ei Tatăl zînei tale, Álvaro, dacă e tatăl ei, e poate vreun țigan sau vreun escroc care speculează frumusețea fetei sale.

— Doamne ferește ! exclamă Álvaro. Dacă aș fi bănuit că voi vedea acea ființă angelică judecată cu atîta asprime și profanată fără pic de milă aș fi preferat să-mi pierd graiul decît să aduc vorba despre ea. Credeți-mă, prieteni, sînteți nedrepți cu sărmana fată. Mai degrabă aș fi crezut

că e o prinţesă detronată, dacă n-aş fi ştiut că e un înger. Dar o s-o vedeţi în curînd şi amîndoi vom fi răzbunaţi, pentru că sînt sigur că toţi, într-un glas, o veţi proclama zeiţă. Mai rău este că încă de pe acum vă pot socoti rivali pe fiecare dintre voi.

— Din partea mea, spuse unul dintre cavaleri, poţi fi liniştit, pentru că totdeauna mi-a fost groază de fetele misterioase.

— Şi mie, care nu sînt decît un simplu muritor, mi-e foarte frică de zîne, spuse altul.

— Cum se face, întrebă Geraldo, că trăind atît de izolată a acceptat să renunţe la singurătate şi să vină la un bal atît de cunoscut unde se adună foarte multă lume ?

— Vine aproape forţată, răspunse Álvaro. De mult încerc s-o conving prin toate mijloacele că o tînără frumoasă ca ea, ascunzîndu-şi farmecul, comite o crimă împotriva dorinţelor creatorului care a lăsat frumuseţea pentru a fi văzută, admirată şi adorată ; şi apoi nu sînt ca acei îndrăgostiţi geloşi şi violenţi care ar dori să-şi ţină iubitele ascunse în fundul pămîntului. Argumente, insistenţe, rugăminţi, totul era inutil ; tată şi fiică refuzau de fiecare dată să apară în public sub mii de pretexte. M-am folosit în final de o stratagemă : i-am făcut să creadă că ducînd acea viaţă retrasă şi fără contact cu societatea, într-o regiune în care erau necunoscuţi, lumea începuse să fie suspicioasă şi că pînă şi poliţia îi privea cu neîncredere, minciuni plauzibile de altfel.

— Şi culmea ! îl întrerupse Geraldo, poate că nici nu sînt departe de adevăr.

— I-am făcut să-şi dea seama, continuă Álvaro, că oricît de nefondate şi superficiale ar fi fost aceste suspiciuni era nevoie să le spulbere şi pentru asta trebuia, fără îndoială, să frecventeze societatea. Argumentul final a avut efectul dorit.

— Cu atît mai rău pentru ei ! replică Geraldo. Iată, ăsta e un indiciu care îmi confirmă neîncrederea. Dacă ar fi fost nevinovaţi şi puţin le-ar fi păsat de ce crede lumea, ar fi continuat să trăiască la fel ca înainte.

— Bănuielile tale nu sînt întemeiate. Ei nu prea au din ce trăi şi de aceea evită societatea, care impune sacrificii greu de suportat pentru persoanele nefavorizate de soartă şi ei... Dar iată că sosesc! Uită-te şi convinge-te cu proprii tăi ochi, Geraldo!

În acest moment intră în salon o tînără şi frumoasă femeie la braţul unui bărbat de vîrstă mijlocie, cu o prezenţă respectabilă.

— Bună seara, domnule Anselmo! Bună seara, domnişoară Elvira! Ce bine îmi pare că vă văd! le spuse Álvaro noilor veniţi, grăbindu-se să-i întîmpine cu toată amabilitatea şi politeţea, după ce se despărţise de prietenii săi. Apoi, oferind un braţ Elvirei şi celălalt domnului Anselmo, îi conduse prin saloanele unde forfotea o aleasă şi strălucitoare societate. Cei trei prieteni ai lui Álvaro ca şi multe alte persoane care se aflau în primul salon se aşezară în rînd ca să o poată vedea trecînd pe Elvira, a cărei prezenţă producea senzaţie şi murmure chiar şi printre cei ce nu fuseseră preveniţi.

— Într-adevăr, e de o frumuseţe uluitoare!

— Ce ţinută de regină!

— Ce ochi de andaluză!

— Ce păr minunat!

— Şi gîtul... Ce gît! Ai observat?

— Şi cu ce simplitate şi eleganţă e îmbrăcată!

Aşa şopteau între ei cei trei amici, ca impresionaţi de o apariţie divină.

— Şi n-ai văzut, adăugă Geraldo, fermecătoarea aluniţă de pe obrazul drept?... Álvaro are dreptate. Zîna lui o să eclipseze toate frumuseţile salonului. Şi are în avantajul ei farmecul misterului care o învăluie. Ard de nerăbdare să-i fiu prezentat. Vreau s-o privesc mai pe îndelete.

Pe tonul acesta continuară să discute pînă cînd, după cîteva minute, Álvaro reveni printre ei nu înainte de a-şi fi îndeplinit plăcuta misiune de a prezenta acea nouă perlă a saloanelor.

— Prieteni, le spuse el cu un aer triumfător, vă invit în celălalt salon. Vreau să v-o prezint pe domnişoara Elvira pentru a împrăştia odată pentru totdeauna bîrfele insultătoare stîrnite pînă nu de mult de cea mai frumoasă

și neprihănită ființă din cîte există sub soare. Sînt sigur că numai privind-o ați rămas uluiți.

Cei patru cavaleri se retraseră și dispărură în tumultul celorlalte saloane. În locul lor veni imediat un grup de fete frumoase și elegante care, strălucind de mătăsuri și pietre scumpe, se plimbau discutînd ca un stol de păsări ale paradisului. Subiectul conversației era tot domnișoara Elvira, numai că tonul lor era total opus celui folosit de tineri. Să le ascultăm și noi cîteva clipe.

— Nu știi, domnișoară Adelaida, cine e fata aceea care a intrat mai devreme în salon la brațul domnului Álvaro ?

— Nu, domnișoară Laura, e prima oară cînd o văd ; mi se pare că nu-i de pe aici.

— Asta, cu siguranță ! Uite ce aer speriat are !... Pare o țărancă ce n-a călcat niciodată într-o sală de bal. Nu-i așa, domnișoară Rosalina ?

— Fără îndoială ! Și n-ați băgat de seamă ce *toilette* are ? Doamne, ce sărăcăcioasă e ! Camerista mea se îmbracă totuși cu mai mult gust. Poate știe domnișoara Emilia cine e !

— Eu ? De ce ? E prima oară cînd o văd, dar domnul Álvaro mi-a vorbit despre ea spunîndu-mi că e de o frumusețe uimitoare. Nu mi s-a părut. E frumoasă, dar nu într-atît încît să mă uluiască.

— Domnul Álvaro a fost mereu un excentric. Tot ce e nou îl atrage. De unde o fi scos el perla asta care l-a înflăcărat atît ?

— A adus-o fluxul mărilor din sud și după cît se pare nu e prea urîtă.

— Dacă n-ar fi avut alunița aceea pe față ar fi fost mai acceptabilă.

— Dimpotrivă, domnișoară Laura, semnul acela îi dă un șarm deosebit.

— Oh ! Iartă-mă, prietenă, am uitat că și tu ai pe față un semn asemănător. Ție îți vine foarte bine și îți dă mult farmec ; dar alunița ei mi se pare prea mare. Seamănă cu un cărăbuș care i s-a așezat pe obraz.

— Ca să-ți spun adevărul, n-am observat. Să mergem repede în salon. Trebuie s-o văd mai de aproape ; s-o studiați și voi mai bine și apoi să ne spunem părerea.

Şi zicînd acestea plecară spre salon, ţinîndu-se de braţ, ca o ghirlandă pestriţă de flori care şerpuia pierzîndu-se în mulţime.

Capitolul XI

Alvaro era unul dintre acei privilegiaţi pe care natura părea să-i fi copleşit cu favoruri. Unicul fiu al unei distinse şi bogate familii, la vîrsta de douăzeci şi cinci de ani era orfan de ambii părinţi şi stăpîn al unei averi de aproape două miliarde de reali.

Era de statură mijlocie, bine făcut şi atrăgător, cu o plăcută expresie a feţei. Cu toate că nu era foarte cultivat, fusese totuşi înzestrat cu o înţelegere lucidă şi robustă proprie ridicării în sfera celor mai înalte concepţii. După ce îşi termină liceul, cum era isteţ şi cîntărea bine lucrurile, se gîndi că averea pe care o stăpînea întîmplător, tot întîmplător îi putea fi luată şi, vrînd să aibă o profesiune oarecare, se dedică studiilor juridice. În primul an, în timp ce se plimba prin înaltele sfere ale filosofiei dreptului, încă mai găsea satisfacţie în studiile academice, dar cînd trebui să rătăcească prin obscurul labirint al aridei şi obositoarei cazuistici a dreptului pozitiv, spiritul său eminamente sintetic bătu în retragere, iritat, şi nu avu curajul să meargă pe drumul pe care pornise. Spirit original, plin de aspiraţii generoase, el se simţea mai bine în investigarea înaltelor probleme politice şi sociale, visînd strălucitoare utopii, decît studiind şi interpretînd legi care, în majoritate, după părerea lui, aveau la bază doar greşeli şi preconcepţii absurde.

Fiind liberal, republican şi aproape socialist, ura toate privilegiile şi deosebirile sociale.

Cu astfel de idei, Alvaro nu putea să nu fie un aboliţionist înfocat care nu îşi demonstra părerile numai prin vorbe. Cum sclavii constituiau o bună parte din averea moştenită de la părinţi, el se ocupă numaidecît de eliberarea lor. Avînd un spirit excesiv de filantropic şi ştiind cît de periculos este să se treacă dintr-o dată de la supunere absolută la bucuria deplinei libertăţi, organiză

pentru liberţii săi, pe una dintre moşii, un fel de colonie a cărei conducere o încredinţă unui cinstit şi harnic administrator. Din această măsură puteau rezulta avantaje mari pentru liberţi, pentru societate şi chiar pentru Álvaro. Proprietatea le fusese dată cu titlul de arendă, s-o cultive, toţi supunîndu-se unui fel de disciplină liber consimţită. Foştii sclavi uitau de vicii, crime sau lene odată ce le era asigurată existenţa ; ei puteau să strîngă şi ceva bani iar, în acelaşi timp, îl despăgubeau şi pe Álvaro pentru sacrificiul făcut cu eliberarea lor. Original şi excentric, ca un bogat lord englez, etala prin comportamentul său cinstea şi severitatea unui *quaker*. Totuşi, ca bărbat cu o imaginaţie vioaie şi o inimă sensibilă, nu încetase să iubească plăcerea, luxul, eleganţa şi mai ales femeile, dar cu un anumit platonism delicat, cu o puritate ideală, proprii sufletelor deosebite şi inimilor curate. Cu toate acestea, Álvaro nu întîlnise pînă acum femeia care să-i fure inima, întruchiparea perfecţiunii care îi surîdea în visurile confuze ale imaginaţiei sale poetice. Dotat cu deosebite şi strălucite calităţi, Álvaro era, fără îndoială, obiectul unei preocupări asidue a lumii mondene şi probabil că dezlănţuise multe pasiuni secrete, făcînd să palpite inimile unor nobile şi frumoase domnişoare. Dar el era la fel de curtenitor cu toate şi nu dăduse nici uneia cel mai mic semn că ea ar fi preferata.

E uşor de imaginat neplăcerea, surprinderea şi teribila decepţie ce se iscară în cercul frumoaselor pernambucane, văzînd interesul şi atenţia lui Álvaro pentru necunoscută, respectul pe care i-l arăta şi elogiile entuziaste risipite de faţă cu toată lumea. Iunona şi Palas nu fuseseră mai jignite atunci cînd frumosul Paris oferise lui Venus premiul frumuseţii. Chiar înainte de petrecere, Álvaro vorbise în cîteva cercuri de doamne despre Elvira în termeni atît de elogioşi, cu o anumită elocvenţă pasionată, încît le surprinse, neliniştindu-le pe toate. Abia aşteptau s-o vadă pe tînăra aceea atît de frumoasă şi pe însoţitorul ei, pe seama cărora circulau deja ironii şi răutăcioase zeflemele. Cînd o văzură, în ciuda surîsurilor contrariate şi dispreţuitoare, simţiră un ghimpe în inimă. Cer iertare femeilor frumoase de grosolana mea sinceritate. Vanitatea este, cu rare excepţii, tovarăşa nedespăr-

ţită a frumuseţii şi unde se află vanitate, invidia care o însoţeşte mai mult sau mai puţin îndeaproape, nu se lasă prea mult aşteptată. Frumuseţea necunoscutei era de netăgăduit ; modestia şi timiditatea ei nu dăunau cu nimic eleganţei naturale ; rochia simplă şi chiar sărăcăcioasă, în comparaţie cu luxul exorbitant care o înconjura, îi venea de minune şi îi scotea în evidenţă farmecele native. Efectul fascinant pe care îl produsese Elvira de îndată ce îşi făcu apariţia şi graba lui Álvaro avid să surprindă atracţia seducătoare stîrnită de aceasta, parcă dinadins ca să eclipseze toate celelalte frumuseţi ale salonului, erau de ajuns pentru a le irita vanitatea. Aceasta ar fi trebuit să fie în seara aceea ţinta tuturor privirilor dispreţuitoare, a mii de surîsuri batjocoritoare şi a atîtor vorbe usturătoare.

Álvaro nici nu-şi dădea seama de ostilitatea prost disimulată cu care el şi protejata sa, putem s-o numim astfel, erau primiţi în acea lume, dar timida şi modesta Elvira, care nu găsise nicăieri sinceritate şi afecţiune, se simţea prost în atmosfera aceea de amabilitate prefăcută, văzînd în fiecare privire o batjocură dispreţuitoare, iar în fiecare surîs un sarcasm.

Ştim deja cine era Álvaro. Acum să facem cunoştinţă şi cu prietenul său.

Geraldo împlinise deja treizeci de ani, se licenţiase în drept şi devenise un avocat foarte bine cotat în baroul din Recife. Dintre cunoştinţele lui, Álvaro era singurul prieten apropiat. Avea o inteligenţă deosebită, limpede şi perspicace, un caracter sincer, cinstit şi plin de nobleţe care îl făcuseră pe Álvaro să-şi aprecieze amicul. Spiritul său practic şi pozitiv, cum trebuie să fie acela al unui jurist priceput, respectînd cu stricteţe aproape exagerată legile, prejudecăţile şi capriciile societăţii, era în antagonism total cu ideile nonconformiste şi reformatoare ale prietenului său. Aceste nepotriviri de caracter erau departe de a răci stima reciprocă şi afecţiunea care domnea între ei. Dimpotrivă, spărgeau monotonia care există, de obicei, în relaţiile dintre două fiinţe care sînt mereu de acord. În această situaţie, văzînd că ceea ce gîndeşte unul gîndeşte şi celălalt, că ceea ce vrea unul vrea şi celălalt şi că nu mai au nimic să-şi spună, sînt nevoiţi să recurgă la tă-

cere şi să dormiteze amîndoi. Placidă, comodă şi somnoroasă prietenie !... E cu totul altceva atunci cînd tendinţele şi opiniile prietenilor sînt diferite, schimbîndu-se şi îmbogăţindu-se unele pe altele. Astfel că, de multe ori, pozitivismul şi simţul practic al lui Geraldo foloseau drept ajutor utopiilor şi exaltărilor lui Álvaro, şi invers.

Am aflat chiar din gura lui Álvaro prin ce întîmplare a cunoscut-o pe domnişoara Elvira şi cum a reuşit să o aducă la petrecerea la care asistăm în continuare.

— Tată ! spuse o tînără unui bărbat respectabil de al cărui braţ se sprijinea cînd intrase în salonul pe care noi încă îl mai ţinem sub observaţie. Tată, să stăm puţin în sala asta cît mai este încă pustie. Ah ! Dumnezeule ! continuă ea cu voce înăbuşită. De ce am venit aici, eu, o sărmană sclavă, în mijlocul petrecerii bogătaşilor şi nobililor ? ! ! Luxul, luminile, complimentele care îmi sînt adresate îmi tulbură simţurile şi mă ameţesc. E o crimă să intru într-o societate atît de strălucită ; e o trădare, tată, o ştiu şi am remuşcări. Dacă ar ghici aceste nobile doamne că lîngă ele se distrează şi dansează o mizerabilă sclavă, care a fugit de la stăpînii ei !... Sclavă ! exclamă ridicîndu-se. Sclavă ! Mi se pare că toate citesc, gravat pe fruntea mea, acest cuvînt sinistru !... Să fugim de aici, tată ! Oamenii ăştia parcă îşi bat joc de mine, aerul ăsta mă sufocă... să fugim !...

Vorbind astfel, fata, palidă şi gîfîind, arunca la fiecare frază priviri neliniştite în jur şi, scuturînd braţul tatălui, repeta întruna cu înfrigurare :

— Să plecăm, tată, să fugim de aici !...

— Linişteşte-te, fiica mea, căută să o calmeze bărbatul. Aici, absolut nimeni nu poate bănui cine eşti. Cum ar putea ei să creadă că eşti o sclavă dacă dintre toate aceste frumoase şi nobile doamne nici una nu te întrece în graţie şi spirit ?

— Cu atît mai rău, tată. Sînt în atenţia tuturor privirilor curioase care se îndreaptă spre mine din toate părţile, făcîndu-mă să tremur în fiece clipă. Aş vrea să se deschidă pămîntul şi să mă ascundă în măruntaiele lui.

— Lasă gîndurile astea ; frica şi ruşinea ne pot fi fatale dacă vei avea cea mai mică ezitare. Dezvăluie-ţi cu dezinvoltură farmecele şi îndemînarea ; dansează, cîntă,

discută, arată-te veselă şi mulţumită şi, vei vedea, în loc să te socotească sclavă, vor fi tentaţi să te creadă prinţesă. Curaj, fetiţo, azi cel puţin. Pentru că asta e prima, dar şi ultima oară cînd vom trece printr-o astfel de situaţie. Nu mai putem rămîne mult timp pe aceste meleaguri unde am şi început să trezim bănuieli.

— Aşa e, tată ! Ce soartă !... răspunse fata clătinînd trist din cap. Sîntem condamnaţi să hoinărim din loc în loc, izolaţi de societate, trăind pe ascuns şi tremurînd în orice moment ca şi cum cerul ne-ar fi marcat cu fierul roşu al blestemului. Oh ! Plecarea asta mă va mîhni ! Nu ştiu ce vrajă mă ţine în loc. Nu aş vrea să spun adio oraşului în care m-am bucurat cîtva timp de pace şi linişte. Ah ! Doamne ! Cine ştie dacă n-ar fi fost mai bine să fi murit în chinurile sclaviei !...

În acest moment, Alvaro intră în salon rotindu-şi privirea în căutarea oaspeţilor săi.

— Unde au dispărut ? murmură el. Or fi plecat ?... O, nu ! Din fericire, iată-i acolo ! exclamă vesel, dînd cu ochii de cele două persoane pe care tocmai le-am auzit conversînd. Domnişoara Elvira, sînteţi prea modestă, aţi venit să vă ascundeţi în colţişorul acesta, cînd ar trebui să străluciţi în salon, unde toată lumea vă doreşte prezenţa ? ! Lăsaţi modestia pentru timidele şi palidele violete; trandafirul e obligat să-şi arate cu ostentaţie farmecele în plină lumină.

— Iertaţi-mă ! murmură Elvira. O biată fată crescută în singurătatea cîmpului ca mine nu e obişnuită cu petreceri atît de strălucitoare. Mă simt sufocată şi constrînsă...

— O, nu ! Sper să vă deprindeţi cu luminile, splendoarea, armonia muzicală şi parfumurile ce reprezintă atmosfera în care trebuie să strălucească frumuseţea pe care Dumnezeu a creat-o pentru a fi văzută şi admirată. Am venit să vă caut la cererea cîtorva cavaleri care sînt deja admiratorii dumneavoastră. Ca să întrerupem monotonia valsurilor şi cadrilurilor, doamnele obişnuiesc aici să ne încînte auzul cu cîte un cîntec popular, o arie sau orice altceva. Cîteva persoane cărora eu le-am spus, iertată să-mi fie indiscreţia, că dumneavoastră aveţi o voce minunată şi cîntaţi cu măiestrie, şi-au arătat interesul pentru a vă auzi.

— Eu, domnule Álvaro ? ! Eu să cînt în fața unei adunări atît de alese ? ! ! Vă rog, aș vrea să mă scutiți de această încercare ! Cînt prost, mă rușinez și sînt sigură că o să fiu o mare dezamăgire pentru toată lumea. Scutiți-ne pe amîndoi de această rușine.

— Sînt scuze pe care nu le pot accepta pentru că v-am auzit cîntînd și credeți-mă, domnișoară Elvira, că dacă n-aș fi sigur că veți fi apreciată, n-aș fi capabil să vă expun unui eșec. Cine are o voce ca a dumneavoastră nu trebuie să se rușineze și eu, la rîndu-mi, vă conjur să intonați cîntecul acela dureros al sclaviei, pe care v-am surprins cîntîndu-l atunci în grădină. Sînt sigur că toată lumea va fi entuziasmată.

— De ce tocmai ăsta ? Îmi trezește amintiri atît de triste...

— Poate tocmai de aceea sună atît de frumos pe buzele dumneavoastră !

— Ah ! Vai de mine ! suspină în sinea ei Elvira. Chiar cei care mă iubesc mai mult devin fără să vrea călăii mei !...

Elvira dorise foarte mult să se scuze cu orice preț. Să înceapă să cînte în fața acelor oameni era pentru ea cel mai cumplit sacrificiu, dar nu mai putea să dea înapoi și, amintindu-și de sfatul înțelept al tatălui ei, nu se mai lăsă rugată și acceptă brațul pe care Álvaro i-l oferi. O conduse la pian unde se așeză cu grația și eleganța celei pe deplin familiarizate cu un asemenea instrument.

O mulțime de persoane curioase, palpitînd nerăbdătoare, veniră în jurul pianului. Cavalerii erau nerăbdători să afle dacă vocea acelei femei era pe măsura extraordinarei ei frumuseți, dacă zîna era totodată și sirenă ; domnișoarele sperau ca măcar pe acel tărîm să aibă plăcerea s-o vadă învinsă pe inegalabila lor rivală și se gîndeau s-o compare cu păunul din fabulă, care se plînsese Iunonei că, deși era cea mai frumoasă pasăre, îi dăduse un glas strident, neplăcut.

Împrejurarea era delicată și solemnă ; fata se afla în situația unei primadone care, bucurîndu-se de o mare reputație, debutează în fața unui public exigent și erudit. În jurul ei se făcu tăcere deplină ; părea că nimeni nu mai respiră, auzindu-se numai bătăile inimilor. Așteptarea era

apăsătoare. Alvaro, deşi îi cunoştea perfecţiunea vocii şi măiestria interpretativă, se arăta neliniştit şi emoţionat. Elvirei, însă, puţin îi păsa dacă va cînta bine sau rău ; ar fi dorit să fie fata cea mai urîtă, antipatică şi proastă din sală, numai să fi rămas uitată şi liniştită într-un colţ. S-ar fi spus că avea o teribilă presimţire. Îl iubea însă pe Alvaro şi îi era recunoscătoare pentru zelul cu care se străduise s-o prezinte, plin de entuziasm, ca pe un model de frumuseţe şi talent în faţa acelei strălucitoare societăţi, dorind să-i dea satisfacţie şi să nu dezmintă măgulitoarea părere pe care o răspîndise despre ea. Vroia mai mult ca entuziasmul lui Alvaro să fie confirmat în public decît să fie ea aclamată.

Aflată în faţa pianului, de îndată ce degetele ei delicate şi flexibile se aşezară pe clape, intonînd cîteva simple acorduri, fata se simţi minunat. Revela auditoriului un nou şi original aspect al frumuseţii sale. Fizionomia, a cărei expresie era, de obicei, de modestie, ingenuitate şi puritate, se însufleţi de o tainică lumină ; bustul admirabil şlefuit se ridică mîndru şi maiestuos, ochii pătrunzători se arătară plini de strălucire şi seninătate, sînii, care pînă atunci, doar palpitau ca undele unui lac într-o liniştită noapte cu lună, începură să tresalte agitaţi ca oceanul înspumat, gîtul se destinse alb şi zvelt ca cel al lebedei care se pregăteşte să scoată divine triluri. Era suflul inspiraţiei artistice care, atingîndu-i fruntea, o transforma în regina frumuseţii, în interpreta desăvîrşită a armoniilor cereşti. Acolo ea se simţea regină pe tronul său ideal ; acolo era şi Caliope pe trepiedul ei sfînt supunînd lumea cu sunetul înălţătoarelor şi inefabilelor armonii. În neliniştea şi tristeţea sufletului îşi găsea inspiraţia pentru a înfrînge dificultăţile împrejurării nefericite în care se afla. Îşi scăldă buzele în lacrimile inimii şi vocea îi izbucni din piept cu o vibraţie atît de originală şi emoţionantă, în modulaţii atît de pure şi suave, atît de plină de sublime melancolii, încît lacrimile se rostogoliră pe obrazul obişnuiţilor acelui templu al plăcerii, rîsului şi frivolităţii.

Elvira avu un triumf imens. Nici nu terminase bine cîntecul că toată lumea din salon izbucni în frenetice aplauze şi urale care zguduiau pereţii cu zgomotul lor ameţitor.

— Zîna lui Álvaro e și sirenă, spuse Geraldo unui tînăr în compania căruia l-am lăsat nu de mult. Are toate calitățile... Ce timbru pur și suav ! M-am simțit în al nouălea cer auzind armoniile corului de îngeri !

E o artistă perfectă !... La teatru ne-ar face s-o uităm pe Malibran [1] și și-ar cîștiga o reputatie europeană. Álvaro are dreptate. O astfel de ființă nu poate fi o femeie obișnuită și cu atît mai puțin o aventurieră.

Orchestra, dînd semnalul de începere a cadrilului, le întrerupse conversația.

— Domnișoară Elvira, spuse Álvaro îndreptîndu-se spre protejata lui care se și așezase lîngă tatăl ei, amintește-ți că mi-ai făcut onoarea să-mi cedezi acest cadril.

Elvira se strădui să surîdă și să-și alunge teribila tristețe care pusese stăpînire pe ea după ce părăsise pianul.

Luă brațul oferit de Álvaro și amîndoi își ocupară locul la cadril.

Capitolul XII

Cititorii cred că au ghicit mai de mult că presupusa Elvira nu este alta decît sclava Isaura, așa cum Anselmo nu era altul decît administratorul Miguel, amîndoi fiindu-ne vechi prieteni. Știm, de asemenea, că Isaura nu era dotată numai cu un spirit superior, ci primise și cea mai fină și mai aleasă educație, în urma căreia nu-i erau străine distinsele maniere, limbajul elegant și elevat și alte calități care făceau ca această sclavă de excepție să poată apărea și chiar străluci în mijlocul celei mai aristocratice societăți.

Situația disperată în care se afla fiica lui, îi inspiră lui Miguel soluția extremă a unei fugi precipitate pline de pericole. El își aducea aminte cu groază de jalnicul destin și de aceleași împrejurări cărora mama Isaurei le fusese victimă. Știa bine că Leôncio, la fel de neîndurător ca și tatăl său, ba încă mai corupt și ușuratic, era capabil de

[1] Maria Felicia Garcia Malibran, celebră cîntăreață franceză de origine spaniolă (1808—1836).

fapte şi mai josnice. Pierzîndu-şi speranţa de a-şi vedea eliberată fiica, se gîndi că ar putea folosi suma de care făcuse rost pentru a o smulge cu orice risc pe sărmana victimă din mîinile călăului. Ştia că în ochii lumii a fura o sclavă din casa stăpînilor ei şi a-i acoperi fuga era mai mult decît o crimă, era un act dezonorant şi nedemn pentru un om ; dar sclava era fiica lui adorată şi o fiinţă ingenuă gata să fie profanată de mîna unui stăpîn crud şi mişel. Acest considerent îi justifica gestul în proprii săi ochi.

E bine să vă spunem că nefericitul tată anunţase autorităţile ignorînd protecţia legilor în favoarea fiicei sale pentru a nu mai fi victima violenţelor şi cruzimilor desfrînatului şi brutalului ei stăpîn, dar toţi cei pe care îi consultase răspunseseră la fel, spunînd că ar pierde timpul dacă s-ar amesteca în aşa ceva. Autorităţile nu intervin în problemele care se ivesc în casele familiilor bogate. „Renunţă la o asemenea idee. Să fii mulţumit dacă vei plăti doar cheltuieli de judecată şi nu-ţi vor intenta pe deasupra şi un proces după care să stai şi la puşcărie. Unde s-a mai văzut ca săracul să aibă dreptate în faţa bogatului, iar cel slab în faţa celui tare ?..."

Miguel întreţinea relaţii pe ascuns cu unii dintre vechii sclavi de pe moşia lui Leôncio, care, amintindu-şi cu nostalgie de timpul cînd Miguel era administrator, îi păstrau acelaşi respect şi afecţiune. Prin ei ştia exact ce se mai petrecuse la moşie. Aflînd de cruzimea cu care era tratată fiica sa după moartea comandorului, nu mai pierdu nici o clipă şi îşi luă toate măsurile de siguranţă pentru a o fura şi a o pune la adăpost de barbarul ei stăpîn. A doua zi în zori, după ce o furase, călători cu Isaura spre nord pe un vapor de negri al cărui căpitan era un portughez, prieten vechi şi devotat. Ajungînd în Pernambuco şi trebuind să meargă mai departe pe coasta Africii, acesta îi lăsă în Recife promiţîndu-le că în trei-patru luni va fi înapoi, gata să-i ducă unde vor. Miguel, care în meseria lui de grădinar sau de administrator îşi petrecuse viaţa, încă din copilărie, într-un cerc foarte limitat de oameni, avea puţine cunoştinţe despre lume şi de aceea nu putea calcula toate consecinţele situaţiei dificile în care ar fi putut ajunge el şi fiica sa. De-a lungul anilor în care administrase moşia

comandorului și a altora, nu avuseseră loc decît una sau două fugi nesemnificative de sclavi, pentru cîteva zile și acelea doar pînă la vreo moșie vecină. Nu e de mirare deci că el ignorase drepturile pe care le avea stăpînul asupra sclavului și nenumăratele mijloace care îi stau la îndemînă ca să-l prindă în caz de fugă. Înțelese apoi că în Pernambuco ar fi putut să trăiască în siguranță cel puțin trei sau patru luni odată ce se izolau de societate și căutau să-și ascundă viața în cea mai desăvîrșită singurătate.

Isaura, cu toate că avea o inteligență pătrunzătoare, aflîndu-se departe de persoana care-i inspira atîta groază și aversiune, se simțea liniștită și, pînă la un anumit punct, neglija pericolele la care era expusă. Dar acest soi de liniște dură numai pînă în ziua în care îl văzu prima oară pe Álvaro. Îl iubi cu dragostea totală a sufletelor alese care iubesc pentru prima și singura oară, dar acest sentiment, după cum putem bănui, putea deveni periculos și riscant.

Álvaro avea în înfățișare, maniere, voce și gesturi ceva deosebit, plăcut și atrăgător care cucerea toate inimile. Ce n-ar fi făcut el pentru singura ființă care știuse să-i cîștige dragostea ? Isaura nu putu rezista farmecului său și începu a-l iubi cu înflăcărarea și entuziasmul unei inimi pure, cu imprudența și orbirea unui suflet de artist, chiar dacă nu vedea în această dragoste mai mult decît un nou izvor de lacrimi și suferințe.

Măsurînd prăpastia care o separa de Álvaro, știa bine că nici o speranță nu-i putea alimenta acea pasiune funestă pe care ar fi trebuit s-o înăbușe pentru totdeauna în străfundul inimii ca pe un rău care ar fi chinuit-o veșnic.

Existența sa amară trebuia să primească din partea destinului și lovitura aceea crudă care urma să-i spulbere orice speranță și să-i învenineze sufletul.

O apăsa și faptul că înșela societatea în ceea ce privea adevărata ei condiție. Suflet sincer și plin de scrupule, Isaura se rușina de respectul și considerația de care se bucura din partea puținelor persoane, foarte apropiate, la care știa că nu avea nici un drept ; dar, considerînd că o astfel de înșelăciune nu producea nici un rău societății, se consolase cu soarta. Avea dreptul prin tăcerea ei să lase să crească pasiunea pe care o insuflase tînărului ce ignora în

continuare faptul că era o sclavă ? Această tăinuire n-ar fi fost ca o jignire, o minciună, o trădare infamă, iar el n-ar fi avut toate motivele, aflînd adevărul, s-o acopere cu amare acuzații, s-o disprețuiască, s-o trateze, în sfîrșit, ca pe o sclavă prefăcută, așa cum merita ?

— Oh ! Pentru mine ar fi mai groaznic decît moartea ! exclamă ea frămîntată de ideile care nu-i dădeau pace nici o clipă. Nu, nu trebuie să-l înșel, ar fi o mîrșăvie ; o să-i dezvălui totul, e datoria mea și trebuie s-o împlinesc. Va ști că nu poate, că nu trebuie să mă iubească, dar cel puțin n-o să aibă dreptul să mă disprețuiască... O sclavă care procedează cu bună credință și cinste poate, cel puțin, să fie stimată. Nu trebuie să-l înșel, trebuie să-i spun tot.

Aceasta era hotărîrea inspirată de loialitatea și pudoarea ei nativă, de imboldurile unei conștiințe curate, dar cînd sosea momentul mărturisirii, Isaura o amîna lipsindu-i curajul să distrugă din proprie voință dulcea himeră ce o făcea să uite pentru mai mult timp condiția sa mizeră.

Să mai dureze măcar o zi, își spunea, această iluzorie, dar inefabilă fericire. Sînt o condamnată care iese din temniță și se urcă pe scenă să joace, pentru cîteva clipe, rolul reginei fericite și puternice ; cînd voi coborî voi fi din nou claustrată în închisoare pentru a nu mai ieși niciodată. Trebuie să prelungesc aceste momente ; nu ar fi drept să-l lipsesc pe condamnat de cîteva clipe de fericire... Oricînd voi putea să rup această colivie de aur, care mă face să mă simt ca în paradis, și să mă prăbușesc din nou în infernul suferințelor mele.

În această nehotărîre, în această frămîntare, în care vocea pasiunii înăbușea impulsurile rațiunii și ale conștiinței, se zbătu cîteva zile pînă cînd Álvaro o convinse să accepte invitația la bal. De atunci Isaura înțelese că ar fi fost o josnicie, o infamie incalificabilă să-și ascundă în continuare condiția sa umilă.

Nu trebuia să abuzeze de ignoranța unui atît de generos tînăr ! Era o sclavă fugită ce apărea la un bal împăunîndu-se la brațul lui în fața celor mai strălucite și nobile familii dintr-o capitală importantă. Însemna să răsplătească delicatețea și amabilitatea de care dăduse dovadă Álvaro cu nerecunoștință și ticăloșie. Conștiința Isaurei nu

putea să accepte această lipsă de scrupule. E adevărat că Miguel, înspăimîntat de consecințele pe care i le expusese Álvaro, se văzu nevoit să accepte amabila invitație ; cu toate acestea, Isaura păstrase o tăcere absolută pe care cei doi bărbați o luaseră drept un semn de aprobare.

Se înșelaseră. Isaura, rămînînd tăcută, făcea eforturi deosebite pentru a înlătura apăsătoarea disimulare care îi măcina conștiința. Cu toate că își propunea să-i mărturisească totul, în momentul decisiv curajul o părăsea. Privirea tandră a tînărului o fascina, paralizîndu-i orice destăinuire. Isaura era ca un om nenorocit pe care circumstanțele fatale îl tîrau la sinucidere, dar care, ajungînd la marginea prăpastiei înfricoșătoare în care dorea să se arunce, se retrăgea îngrozit.

— Sînt o ființă slabă ! gîndea ea descumpănită. N-am curaj să împlinesc o datorie ! Dar pentru orice există leac ! Trebuie să audă din gura tatălui meu ceea ce eu n-am curajul să-i spun.

Această idee îi veni în minte ca o soluție salvatoare ; agățîndu-se de ea cu disperare, se hotărî să vorbească cu tatăl ei.

— Tată, spuse ea, după ce Álvaro părăsise grădinița din fața casei. N-o să merg la acest bal. Nu vreau, nu trebuie sub nici o formă să ajung acolo.

— Nu mergi ?! ! exclamă Miguel uluit. Și de ce n-ai spus cînd domnul Álvaro era încă aici ? Acum ne-am dat și cuvîntul...

— Pentru orice există leac, tată, îl întrerupse nervos fiica, și în cazul meu el este foarte simplu. Tată, du-te repede acasă la acest băiat și spune-i ceea ce eu n-am avut curaj să-i spun. Spune-i cine sînt !

Isaura devenise palidă. Vorbea grăbit ; buzele ei albite tremurau, iar cuvintele pronunțate cu voce stridentă păreau smulse cu greutate din inimă. Era rezultatul efortului suprem pe care îl făcuse pentru a duce la îndeplinire o hotărîre atît de greu de înfăptuit. Miguel o privea consternat.

— Ce-i cu tine ? De ce ești atît de schimbată ?... Ți-e rău ?... Te doare ceva ?...

— Nu mă doare nimic, tată, nu te nelinişti pentru sănătatea mea. Trebuie neapărat să-l cauţi pe băiatul acesta şi să-i mărturiseşti totul...

— Niciodată !... Ar fi o nebunie ! Vrei să te văd închisă într-o temniţă, apoi dusă în fiare şi redată stăpînului, ca în cele din urmă să te văd murind în chinuri, în ghearele acelui monstru ?. Oh ! Isaura, pentru numele lui Dumnezeu, nu mai vorbi despre lucrurile astea ! Atîta timp cît sîngele îmi mai curge prin vene, cît mai am un gram de putere, trebuie să te salvez...

— Să mă salvezi cu ajutorul unei mîrşăvii, printr-o ticăloşie ? îi răspunse plină de exaltare fata. Cum pot eu, fără să comit cea mai urîtă trădare, să fiu prezentată de el ca o domnişoară liberă într-un salon de bal ?... Cînd acest domn şi alte persoane ilustre vor afla că au stat alături şi că au dansat cu o mizerabilă de sclavă fugită, ce se va întîmpla ?...

— Taci ! o întrerupse Miguel supărat de izbucnirea fiicei sale, Nu vorbi aşa tare... Linişteşte-te, ei nu vor şti niciodată nimic ! O să părăsim cît se poate de repede aceste meleaguri. Chiar mîine dacă va fi posibil. O să ne îmbarcăm pe un vapor oarecare şi o să mergem foarte departe, poate spre Statele Unite. Acolo, după cum se ştie, vom fi în afara oricărei persecuţii.

— Ah ! Tată ! Ideea de a merge atît de departe, fără speranţa că într-o zi ne vom întoarce, îmi apasă sufletul.

— Ce să facem, Isaura !... Chiar dacă ar trebui să ne oprim la capătul pămîntului, tot ar merita pentru a scăpa de crudul tău stăpîn.

— Dar băiatul acesta, care se interesează atît de mult de noi, domnul Álvaro, nobil şi generos cum e, ştiind adevărul despre mine şi aflînd şi împrejurările teribile care ne obligă să fugim şi să ne ascundem prin lume, poate ar vrea şi ar putea să ne ajute...

— Şi cine ne garantează acest lucru ?.. Mai degrabă cred că el o să te dispreţuiască imediat ce va afla că nu eşti decît o sclavă fugită, dacă nu va fi chiar el, supărat de minciuna noastră, primul care să ne denunţe poliţiei. În situaţia în care ne aflăm e necesar să-i înşelăm pe toţi cei din jur. Dacă vom dezvălui, indiferent cui, secretul nostru, vom fi pierduţi Şi acum curaj, draga mea, şi să

mergem la bal ; e un sacrificiu dureros, dar trecător pe care trebuie să ne clădim siguranța. În curînd vom fi departe și dacă într-o zi vor afla cine ești, nu va mai avea nici o importanță pentru noi. Niciodată n-o să ne mai vadă și nici n-o să ne mai audă numele. Îți faci prea multe scrupule. Neștiind nimic despre tine, prezența ta nu îi poate jigni. Nu faci rău nimănui. Mai tîrziu toți te vor ierta pentru că vor înțelege că ai vrut să-ți salvezi viața.

— Tată, se pare că ai dreptate, dar nu știu de ce inima mea refuză să facă un asemenea pas.

— Trebuie să-l faci, fata mea, dacă nu vrei să murim amîndoi. Dacă nu mergem la acest bal și dispărem dintr-o dată, ca și cum ar fi fost absolut necesar, atunci bănuielile pe care am început să le stîrnim ar lua amploare și poliția ar porni pe urmele noastre, căutîndu-ne peste tot. Este, într-adevăr, un sacrificiu, dar mult mai ușor decît urmărirea poliției, închisoarea, torturile și moartea care te-ar aștepta în casa stăpînului tău.

Isaura nu răspunse. Era agitată, gîndindu-se la viitorul dureros și amar care o aștepta.

Cuvintele tatălui ei o făcură să se prăbușească într-o totală descurajare. Înspăimîntată de atîtea lovituri, sufletul i se zbătea într-un noian de îndoieli și ezitări, ca o bărcuță în mijlocul oceanului înfuriat, scuturată de loviturile valurilor dezlănțuite.

Strigătul conștiinței ei cinstite și delicate, încrederea și sinceritatea inimii, care nu se putea obișnui cu înșelătoria, minciuna și un vag presentiment care îi apăsa sufletul, o făceau să refuze să meargă la acel bal. Pentru cîteva clipe păru să fie definitiv hotărîtă și, fermă pe această poziție, să spună : „Nu, n-o să merg".

Pe de altă parte, argumentele tatălui ei, care păreau atît de îndreptățite, ca și dorința de a-l mai vedea o dată pe Álvaro, de a se bucura cîteva ore de prezența lui, o făceau să plutească pe marea nehotărîrilor. Amintirea că în curînd, poate chiar a doua zi, trebuia să părăsească acele meleaguri și să se despartă de Álvaro, fără vreo speranță de a-l mai vedea vreodată, fără a-și lua rămas bun, fără ca el să poată ști cine este ea, îi chinuia inima. Să pleci fără a avea alături, la ceasul despărțirii ființa iubită, pe cineva la pieptul căruia să-ți verși lacrimile dorului ; să pleci pentru

a duce o viaţă de vagabond şi fugar plină de griji şi pericole, fără speranţa vreunei consolări, ca să ajungi poate în chinurile celei mai atroce sclavii. Oh, era îngrozitor! Dar deocamdată era singurul viitor pe care îl întrevedea. Cu toate acestea, mai avea încă înaintea ei o noapte întreagă de fericire, o noapte splendidă de bal şi de încîntare cu iubitul ei, care o va privi cu pasiune, va simţi pe mînă apăsarea mîinii lui adorate, îi va număra bătăile inimii care numai pentru ea va palpita. Oh! O astfel de noapte preţuia o veşnicie; după aceea puteau veni neliniştile, pericolele, sclavia şi chiar moartea.

Inocentă şi modestă cum era, Isaura nu înceta totuşi să fie conştientă de valoarea ei. Văzîndu-se iubită de un tînăr dotat cu atît de nobile şi strălucite însuşiri ca Álvaro, i se confirma încă o dată ideea pe care şi-o făcuse despre ea însăşi.

Cu perspicacitatea-i nativă şi puterea ei de pătrundere, se convinsese foarte repede că afecţiunea pe care i-o purta tînărul nu era un simplu omagiu adus farmecului ei, cu atît mai puţin un capriciu trecător al vîrstei, ci o adevărată pasiune sinceră, energică şi profundă. Acesta era pentru ea un motiv care o făcea să se simtă orgolioasă, care o înălţa în proprii ochi şi, pentru moment, o făcea să uite că era sclavă.

— Sînt convinsă că sînt demnă de dragostea lui Álvaro, altfel el nu m-ar fi iubit; şi dacă sînt demnă de dragostea lui de ce nu aş fi demnă şi pentru a mă prezenta în mijlocul acelei strălucite societăţi? Răutatea oamenilor poate oare să distrugă ceea ce e bun şi frumos în natură?

În timp ce Isaura, tăcută şi cu faţa ascunsă în mîini, se gîndea la hotărîrea pe care trebuia s-o ia, tatăl său, nu mai puţin neliniştit şi preocupat, se plimba prin grădină, aşteptînd cu nerăbdare un răspuns definitiv de la fiica sa.

— Voi merge, tată, la bal, spuse ea, în sfîrşit, ridicîndu-se, dar am o presimţire groaznică.

— Ce fel de presimţire, Isaura?

— Nu ştiu, tată, dar presimt că se va întîmpla o nenorocire.

— În ceea ce mă priveşte, Isaura, inima îmi spune că de acest bal depinde salvarea noastră.

Capitolul XIII

Să nu-şi imagineze cititorul că balul la care asistăm s-a terminat deja. Mica digresiune pe care am făcut-o în capitolul anterior mi s-a părut necesară pentru explicarea circumstanţelor neobişnuite în care se află eroina noastră o sclavă forţată de împrejurări să ia curajoasa hotărîre de a se duce la splendida şi aristocratica petrecere ; slăbiciunea sau timiditatea de care poate fi scuzată nu e pe deplin justificată la o persoană cu o conştiinţă profundă şi o înţelepciune înnăscută.

Balul continuă, dar nu mai era la fel de animat ca la început. Aplauzele frenetice, admiraţia generală, şi mai ales a cavalerilor, produseseră o stare de indiferenţă în rîndul celor mai frumoase şi mai spirituale doamne. Supărate pe partenerii lor din cauza omagiilor entuziaste şi sincere adresate celei pe care o proclamaseră şi regina balului. Ele nu mai doreau nici măcar să danseze. În loc de rîsete şi de conversaţii vesele, se auzeau pe la colţuri, între diferite grupuri, răbufniri de răutate şi şoapte amestecate cu sarcastice şi prefăcute chicoteli.

O nemulţumire generală le cuprinsese pe tinerele fete, asemănătoare zgomotelor surde şi profunde care vibrează de departe prin spaţiu precedînd o mare furtună. Se părea că ele ghiciseră că femeia aceea, care prin farmecele şi însuşirile ei incomparabile le pusese în inferioritate pe toate, nu era altceva decît o sclavă. Multe dintre ele plecaseră. mai ales cele care se mîngîiau cu vreo speranţă sau care credeau că aveau vreun drept asupra lui Álvaro. Reduse la tăcere de succesul supărător al Isaurei şi nemaiavînd curajul să rămînă în continuare, luaseră prudenta hotărîre de a merge să-şi ascundă în singurătatea dormitoarelor supărarea şi ruşinea unei atît de crude şi grave înfrîngeri.

Putem spune, totuşi, că în mijlocul atîtor nobile doamne, deosebite prin farmecele spiritului şi trupului, erau multe care, cu nepăsare şi fără umbră de invidie, admiraseră frumuseţea Isaurei şi o apludaseră sincer. Ele reuşiseră să dea viaţă în continuare petrecerii, care altfel ar fi eşuat în întregime. Totuşi, nu e mai puţin adevărat că între reprezentantele sexului frumos, fără a ţine cont

de pătura socială, în general, cel puțin jumătate sînt cuprinse de invidie, gelozie și rivalități meschine.

Să o lăsăm pe Isaura să ia parte la cadril, avîndu-l pe Álvaro ca partener. În timp ce dansează, să intrăm într-un salonaș unde se află mese de joc și bufete asortate cu lichioruri, bere și șampanie. Acest salonaș comunică direct printr-o ușă larg deschisă cu sala în care se dansează. Aici se află vreo șase tineri, în cea mai mare parte studenți, dintre cei cu pretenții extravagante și excentrice à la Byron și care, scîrbiți de societate, de plăceri și de femei, obișnuiesc să spună că n-ar schimba fumatul unui trabuc sau o cupă de șampanie pe cel mai dulce surîs al celei mai frumoase domnișoare ; dintre cei neîncrezători care trăiesc declarînd în versuri sau proză că încă din tinerețe au inima secată de scepticism sau mistuită de focul pasiunilor ; și, în sfîrșit, dintre acei care se află întotdeauna în mijlocul tuturor balurilor și reuniunilor, dar care își exprimă cu ostentație disprețul față de plăcerile societății și frivolitățile vieții.

Între acești tineri se află unul asupra căruia trebuie să ne oprim puțin atenția, deoarece va participa mai activ la întîmplările acestei povestiri. El nu este un blazat, ci, dimpotrivă, pare a fi un om plicticos, obișnuit, chiar prozaic. După înfățișare arată mai bătrîn decît colegii săi cu peste zece ani ; are capul mare, fața lată și trăsături grosolane ; fruntea, peste măsură de înaltă, are enorme protuberanțe care, după opinia lui Lavater, sînt semne de inteligență redusă și de meschinărie. Întreaga sa fizionomie, aproape grotescă, relevă mult egoism și un caracter josnic. Ceea ce îl caracterizează însă cel mai mult este un deosebit spirit de avariție care se observă din felul în care discută și se comportă. E student, dar după neglijența îmbrăcămintii, ce dovedește prost gust și lipsă de eleganță, pare mai degrabă un negustor ambulant. Studiază de cincisprezece ani, întreținîndu-se din cîștigurile unei taverne la care e asociat. Se numește Martinho.

— Băieți, spuse unul dintre tineri, să facem o partidă de cărți, în timp ce neisprăviții ăștia își tîrîie picioarele în ritmul muzicii.

— De acord ! exclamă altul, aşezîndu-se la o masă şi luînd cărţile. Dacă tot n-avem altceva mai bun de făcut, hai să jucăm ! În fond, în asta constă viata. Cînd văd o „damă" de pică îmi tresare inima de o emoţie mai puternică decît cea pe care o simţea Romeo cînd o privea pe Julieta... Alfonso, Alberto, Martinho, veniţi încoace ! Haideţi la joc ! Doar două-trei tururi...

— Aş accepta invitaţia cu cea mai mare plăcere, răspunse Martinho, dacă n-aş fi ocupat cu un alt joc care, dintr-un moment în altul şi fără să risc nimic, poate să-mi bage în buzunar cinci milioane de reali curaţi.

— Despre ce afurisit de joc vorbeşti ? ! N-ai să termini niciodată cu nebuniile tale ? ! ! Lasă-te de prostii şi vino să jucăm.

— Cine participă la un joc cu cîştig sigur, ca mine, de ce trebuie să se vîre în riscurile jocului de cărţi, care şi aşa mi-a înghiţit o groază de bani ? Refuz să dau dovadă de aşa o prostie.

— Pe naiba, Martinho !... Nu ne spui şi nouă despre ce e vorba ?... Ce blestemat de joc o mai fi şi ăla ?

— Hai, ghiciţi !... Nu sînteţi în stare. E un joc colosal. Dacă ghiciţi, vă dau o masă pe cinste la cel mai bun restaurant din oraşul ăsta, bineînţeles dacă şi eu voi cîştiga la rîndul meu.

— N-o s-avem noi parte de masa aia, fiindcă nu ştim ce prostii îţi trec prin minte. Mai bine scoate repede banii şi treci la masa de joc.

— Hai, lasă-mă în pace ! spuse Martinho cu ochii aţintiţi spre sala de dans. Îmi calculez prima mişcare. Să presupunem că joc şah şi că voi da mat la regină... Zis şi făcut şi milioanele vor fi ale mele...

— Fără îndoială, băiatul e nebun de legat. Martinho, spune-ne despre ce joc e vorba sau cară-te imediat şi nu ne mai pune răbdarea la încercare cu aiurelile tale !

— Nebuni sînteţi voi. Jocul meu e următorul... dar ce-mi daţi ca să spun ? Să ştiţi că e vorba despre ceva foarte important.

— Vrei să ne aţîţi curiozitatea ca să ne ciupeşti de ceva gologani, nu-i aşa ? De data asta te asigur că, în ceea ce mă priveşte, n-o să ai nici o şansă. Du-te la dracu' cu

jocul tău și pe noi lasă-ne cu al nostru ! Dați cărțile, prieteni ! Să-l lăsăm în pace pe Martinho cu scornelile lui !

— Zi mai bine cu învîrtelile lui.

— Ah, prostănacilor ! exclamă Martinho. Ați rămas niște copii nevinovați. Veniți încoace, veniți și o să vedeți dacă e nebunie sau șarlatanie. În sfîrșit, vreau să vă explic jocul meu, căci sînt curios să aflu dacă avem aceeași părere. Ia uitați-vă, zise Martinho arătîndu-le o hîrtie pe care o scoase din buzunar ; nu e decît un anunț despre un sclav fugit.

— Începe să devină interesant...

— Precis ești într-o ureche, Martinho !

— Ce legătură are un anunț despre un sclav fugit cu jocul tău ?

— Ai fost numit cumva polițai ?

Toate aceste întrebări și exclamații ieșeau de pe buzele tinerilor însoțite de interminabile hohote de rîs care se întreceau cu orchestra balului.

— Nu știu de ce vă minunați atît, răspunse Martinho energic. Probabil că n-ați văzut încă acest anunț care a venit separat din Rio de Janeiro și a fost distribuit prin tot orașul odată cu „Jornal do Comercio".

— Ce, noi sîntem funcționari ai justiției să ne ocupăm cu astfel de anunțuri ?

— Degeaba mă luați peste picior ! E o afacere neobișnuită, dar recompensa nu e de disprețuit.

— Sărmane Martinho ! Cît de mult trebuie să te gîndești la bani dacă ai ajuns să alergi după niște sclavi fugiți, într-o sală de bal ! Păi aici crezi tu că o să întîlnești astfel de oameni ?

— Ei, cine știe ! ! ! Am motivele mele să cred că tocmai pe aici o să-i găsesc și odată cu ei și cele cinci milioane de reali care, între noi fie vorba, îmi vor pica foarte bine, căci magazinul asociatului meu n-a prea fost rentabil în ultima vreme.

Martinho numea magazin amărîta de tavernă la care era asociat... Se așeză apoi lîngă ușa care dădea spre salon și rămase acolo privind îndelung cînd la cei ce dansau, cînd la anunțul pe care îl avea în mînă ca și cum ar fi confruntat semnalmentele cuiva.

— Ce dracu' faci acolo, Martinho ? izbucni unul dintre tineri care, amuzat de mimica lui Martinho, uitase de joc.

— E smintit, nu glumă ! observă un altul. Să caute un sclav fugit într-o sală de bal ! ! !... Asta mai lipsea ! Dacă ar fi umblat după vreo prinţesă, desigur că ar fi căutat-o în colibele sclavilor.

— O fi vorba de vreo servitoare sau vreo cameristă ! ? !

— Lasă-l în pace. După ce că e negustor prost, mai are şi idei fixe.

— Ea e ! exclamă Martinho, îndreptîndu-se spre prietenii lui. Ea e, nu mai am nici o îndoială. E ca şi prinsă.

— Cine, Martinho ?

— Ei, păi cine să fie ! ? !

— Sclava care a fugit ? ! ?

— Da, domnilor, sclava care a fugit ! E aici şi dansează.

— Ha, ha, ha ! Vrem s-o vedem şi pe-asta, Martinho !

— Pînă unde vrei să-ţi duci farsa ?

— Sper ca gluma ta să aibă un deznodămînt nemaipomenit !

— Un astfel de joc e mai de preţ decît toate balurile din lume.

— Dacă la toate petrecerile ar avea loc asemenea întîmplări, n-aş pierde nici una.

— Vă bateţi joc de mine ? ! ? Vă previn că farsa are un uşor iz de tragedie.

— Şi mai bine ! Ţine-o aşa, Martinho !

— Nu credeţi ? Atunci ascultaţi şi o să-mi spuneţi pe urmă dacă e vorba sau nu de vreo farsă.

Martinho se aşeză pe un scaun şi, despăturind anunţul, începu să-l citească. Ceilalţi se strînseră curioşi în jurul lui.

— Fiţi atenţi ! continuă Martinho. Cinci milioane de reali, iată un titlu pompos care, cuprinzînd cifre semnificative, se află pe frontispiciul acestei opere nemuritoare care valorează mai mult decît *Iliada* lui Camões...

— Şi decît *Lusiada* lui Homer, nu-i aşa, Martinho ? Lasă-te de preambuluri sforăitoare şi să auzim anunţul.

— Imediat îţi satisfac curiozitatea, spuse Martinho şi continuă să citească : „De pe moşia domnului Leôncio Gomes da Fonseca din Campos, provincia Rio de Janeiro, a fugit o sclavă pe nume Isaura, ale cărei semnalmente sînt următoarele : ten alb şi delicat ca al oricărei europene ; ochi negri şi mari, păr negru strălucitor, lung şi uşor ondulat ; gură mică, roşie, cu buze frumos arcuite ; dinţi albi şi regulaţi ; nas bine proporţionat ; zveltă, de statură mijlocie ; pe obrazul stîng are o aluniţă, iar deasupra sînului drept o mică arsură de forma unui fluture ; se îmbracă cu gust şi eleganţă ; cîntă perfect vocal şi la pian. Cum este prezentabilă şi a avut o educaţie aleasă poate trece, în orice societate, drept o domnişoară liberă şi de neam ales. A fugit însoţită de un portughez pe nume Miguel, care se dă drept tatăl ei. Cu siguranţă că şi-au schimbat numele. Cine o va prinde şi o va aduce sus-numitului stăpîn, pe lîngă faptul că i se vor plăti toate cheltuielile, va primi şi un premiu de cinci milioane de reali."

— E adevărat, Martinho ? întrebă unul dintre tineri. Chiar aşa scrie pe hîrtia aceea ? Ne-ai schiţat portretul lui Venus şi ne spui că e o sclavă fugită !...

— Dacă nu vreţi să mă credeţi, citiţi cu ochii voştri...

— Într-adevăr, adăugă altul, o astfel de sclavă merită osteneala s-o cauţi mai mult pentru însuşirile ei, decît pentru cele cinci milioane de reali. Eu, dacă aş prinde-o, n-aş înapoia-o stăpînului nici pentru tot aurul din lume.

— Nu mă mai mir că Martinho o caută aici, o fiinţă atît de încîntătoare nu poţi întîlni decît în palatele princiare.

— Sau în regatul zînelor... După semnalmente, îmi dau seama că nu poate fi vorba decît de această nouă frumuseţe care a apărut azi, aici...

— Ai ghicit, confirmă Martinho. Şi acum priviţi la făptura aceea desăvîrşită care dansează cu Álvaro. Bietul de el, ce mîndru e ! ! ! Dacă ar şti cu cine dansează, ar intra în pămînt de ruşine. Uitaţi-vă cu atenţie, domnilor, şi spuneţi dacă semnalmentele nu corespund întocmai.

— Perfect ! sări unul dintre tineri. Extraordinar ! Îi văd alunița de pe obrazul stîng, care îi dă un farmec deosebit. Dacă ar avea și fluturașul acela pe sîn, n-ar mai fi nici o îndoială. O, cerule ! E posibil ca o fată atît de frumoasă să fie sclavă ? ? ! ! !

— Și să aibă curajul să se prezinte la un asemenea bal ! adăugă altul. Tot nu-mi vine să cred.

— Las' pe mine, spuse Martinho. Afacerea e ca și încheiată, iar cele cinci milioane le și aud zornăindu-mi în buzunar. Pe curînd, dragii mei.

Și spunînd acestea, împături cu grijă anunțul, îl băgă în buzunar apoi, frecîndu-și mîinile, își luă pălăria și plecă.

— Mare mizerabil ! exclamă unul dintre tineri. Cîtă lăcomie la acest Martinho ! Cred că e capabil s-o demaște pe fata asta chiar aici, în plin bal.

— Pentru cinci milioane e capabil de orice mîrșăvie. O ființă atît de abjectă e o rușine pentru societate. Trebuie să aranjăm să-l dea afară de la Academie. Cinci milioane aș da eu ca să fiu sclavul acelei frumuseți !

— E groaznic ! Cine ar fi crezut că în spatele acelui chip îngeresc se află o sclavă fugită ! ? !

— Și cine ne spune că în trupul sclavei nu se află adăpostit un suflet de înger ?...

Capitolul XIV

Mîndru și foarte bucuros, Álvaro își conducea frumoasa parteneră prin mulțime, sub o ploaie de priviri de invidie și admirație. Sub pretext că îi oferă ceva răcoritor de băut, o conduse într-o sală mai retrasă, aproape goală. Pînă acum nu-i făcuse Elvirei nici o declarație fățișă de dragoste, deși iubirea lui răzbătea în fiece clipă, tot mai înflăcărată, din priviri, din gesturi și din cuvinte. În cele două luni care trecuseră de cînd o văzuse pentru prima dată, îi descoperise noi farmece și însușiri. Era pe deplin convins că dintre toate fetele frumoase pe care le cunoscuse pînă atunci, Elvira era demnă întru totul de dragostea sa și nu mai avea nici urmă de îndoială

asupra purităţii sufletului ei, asupra sincerităţii afecţiunii pe care Elvira i-o nutrea. Se gîndea, prin urmare, că putea să-şi lase inima pradă acelei pasiuni, pe care nu şi-o mai putea stăpîni, fără nici o teamă de a-şi compromite viitorul. Originea Elvirei nu-l preocupa cîtuşi de puţin şi nu-şi pusese niciodată în gînd s-o descopere. Diferenţa dintre clase era respinsă de principiile şi sentimentele sale filantropice. Îi era indiferent dacă Elvira era o prinţesă pe care destinul o obliga să trăiască pe ascuns, sau dacă se născuse într-o colibă de pescari amărîţi. O cunoscuse, ştia că era una dintre fiinţele cele mai încîntătoare şi mai adorabile din lume şi asta îi era de ajuns.

Álvaro adopta în obiceiurile sale, cum ştim deja, severitatea unui *quaker* şi nu ar fi fost capabil să abuzeze de dragostea pe care spera că o inspirase frumoasei necunoscute, cuibărindu-şi în minte vreun gînd necinstit.

În seara aceea deci, tînărul îndrăgostit, uluit mai mult ca niciodată de noile calităţi pe care Elvira le etalase printre splendidele doamne de la bal, nu putea şi nici nu dorea să mai amîne declaraţia care îi ardea în priviri şi era gata să-şi ia zborul de pe buze, mai ales că se afla într-un loc unde nu putea fi auzit decît de Elvira.

— Domnişoară, îi spuse cu o voce gravă şi emoţionată, dacă acasă la dumneavoastră sînteţi un înger, în saloanele de bal sînteţi o zeiţă. De mult inima mea vă aparţine, iar soarta-mi depinde doar de dumneavoastră. Funestă sau aducătoare de noroc, veţi fi mereu steaua mea călăuzitoare. Cred că mă cunoaşteţi îndeajuns ca să credeţi în sinceritatea cuvintelor mele. Am o avere considerabilă şi o poziţie onorabilă şi respectată în societate, dar n-aş putea fi fericit niciodată dacă dumneavoastră n-aţi consimţi să împărţiţi cu mine aceste bunuri pe care soarta mi le-a dăruit.

Cuvintele lui Álvaro, atît de blînde şi pătrunse de o iubire sinceră şi profundă, care în alte împrejurări ar fi fost ca un balsam pentru Isaura, făcînd-o fericită, erau acum pentru ea o groaznică şi dureroasă lovitură a destinului.

Plină de teamă şi neîncredere, Isaura observase în timpul unei pauze privirile infamului Martinho care, sprijinit de uşa salonului, cu o hîrtie în mînă, o examina cu cea mai mare atenţie. Această imagine avusese asupra ei efectul unui fulger ; nu se mai îndoia că fusese descoperită şi că nu mai avea nici o scăpare. Brusc o cuprinse ameţeala, i se întunecă privirea, i se păru că pămîntul îi fuge de sub picioare şi că va fi înghiţită de imensitatea unei prăpăstii. Ca să nu cadă, a fost nevoită să se ţină cu amîndouă mîinile de braţul lui Álvaro.

— Ce s-a întîmplat, domnişoară ? întrebă el speriat. Nu vă simţiţi bine ?

— Sînt puţin ameţită, răspunse Isaura cu o voce stinsă. Dar o să-mi treacă... Nu sînt obişnuită cu aglomeraţia... vîrtejul dansului îmi face rău...

— Dar trebuie să vă obişnuiţi, zise Álvaro luînd-o de mînă. Sînteţi făcută pentru a străluci în saloane... Dar dacă vreţi să plecaţi...

— Nu, domnule, mai rămîn puţin. Balul e pe sfîrşite.

Álvaro, atent la figurile cadrilului, nu observase paloarea de pe chipul Isaurei. Aceasta se mişca mecanic şi nu vedea altceva decît figura respingătoare a lui Martinho, postat ca un sfinx ameninţător lîngă uşa salonului. Isaura tremura ca un porumbel care simte gheara nemiloasă a uliului. Fiind atît de tulburată, nu ştia cum să răspundă sincerei şi înflăcăratei declaraţii de dragoste a tînărului. Păstră cîteva momente de tăcere pe care Álvaro o luă drept timiditate sau emoţie.

— De ce nu-mi răspundeţi ? continuă cu voce blîndă. Numai un cuvînt ar fi de ajuns.

— Ah ! Domnule, murmură ea suspinînd, ce pot eu răspunde frumoaselor dumneavoastră cuvinte ? Ele mă încîntă, dar...

Isaura se întrerupse pe neaşteptate ; un fior de gheaţă îi străbătu trupul. Álvaro o privi cu uimire şi nelinişte.

— Oh, Doamne ! exclamă ea cu un geamăt răguşit şi convulsiv. Îl zărise pe Martinho intrînd în salon şi simţi cum îi îngheaţă sîngele în vine.

— Iertați-mă, șopti ea, acum nu mai pot să vă ascult. Mă simt rău. Trebuie să plec. Dacă sînteți amabil să mă conduceți la tatăl meu...

— Cu multă plăcere, domnișoară Elvira. Dar ce e cu dumneavoastră ? Sînteți atît de palidă !... Să chem un doctor ?...

— Mulțumesc, domnule Álvaro, nu vă neliniștiți. E ceva trecător... Poate din cauza oboselii. Cînd voi ajunge acasă o să-mi revin.

— Și vreți să plecați fără să-mi spuneți un cuvînt de consolare sau de speranță ?...

— De consolare, poate, dar de speranță... Eu nu mai am nici o speranță...

— Înseamnă că nu îmi împărtășiți sentimentele...

— Ba dimpotrivă, domnule...

— Atunci vom fi împreună.

— Asta nu se va întîmpla niciodată !

— Nu mai înțeleg nimic.

— Nu știu ce se vă spun... Nenorocirea e că...

Isaura tăcu brusc și rămase împietrită de groază cînd Martinho se opri în fața lor și îi salută respectuos. Indignat, Álvaro, care îl cunoștea foarte bine pe Martinho și știa ce-i poate pielea, fu cît pe ce să-l repeadă pe intrus, dar se opri la timp.

— Domnule Álvaro, i se adresă Martinho, politicos, cu permisiunea Excelenței Voastre trebuie să-i spun două vorbe frumoasei doamne pe care o însoțiți.

— Frumoasei doamne ! exclamă uimit tînărul. Ce ai dumneata comun cu domnișoara Elvira ?

— O chestiune foarte importantă. Dumneaei știe despre ce este vorba mai bine chiar decît mine sau dumneavoastră.

Crezînd că Martinho fusese pus de vreun rival invidios să-l umilească și să-l insulte, Álvaro se stăpîni cu greu să nu-i tragă o palmă.

— Îl cunoașteți pe acest bărbat ? o întrebă pe Isaura.

— Eu ? !... Nici vorbă, îngăimă fata, pierită de spaimă.

— Domnișoară Elvira, de ce tremurați ? Pentru numele lui Dumnezeu, liniștiți-vă ! Sînt alături de dumneavoastră și nimeni nu va încerca să ne jignească.

— Nimeni nu vrea să vă jignească, domnule Álvaro, spuse Martinho. Problema e mult mai serioasă decît vă închipuiţi.

— Atunci lasă ocolişurile şi spune clar ce doreşti!

— De acord. Ar fi însă mai bine să discut între patru ochi cu stimata domnişoară.

— Aaa! Aveţi secrete!... În cazul acesta nu o voi părăsi nici o clipă pe domnişoara Elvira şi, dacă nu vrei să ne spui de ce ai venit, te rog să pleci.

— Nu fac eu asemenea prostie. Ar însemna să pierd cinci milioane, murmură Martinho.

— Te sfătuiesc să nu mai abuzezi de răbdarea mea. Dacă nu vrei să vorbeşti, scuteşte-ne de prezenţa dumitale.

— Oh, domnule! Dacă mă siliţi, nu mă costă nimic să vă fac pe plac. Cu părere de rău trebuie să vă declar că domnişoara care vă ţine de braţ este o sclavă fugită!...

În primul moment, Álvaro rămase uluit auzind acea dezvăluire cutremurătoare, deşi cunoştea răutatea şi obrăznicia lui Martinho. Gîndindu-se o clipă, îşi întări convingerea că nu putea fi decît o farsă pusă la cale de vreun rival pentru a-l insulta. Martinho, care de multe ori servise ca instrument al răzbunărilor şi pasiunilor meschine ale unor fiinţe tot atît de josnice ca şi el, justifica neîncrederea lui Álvaro, care nu simţi decît dezgust şi indignare faţă de o purtare atît de infamă.

— Domnule Martinho, strigă Álvaro cu voce aspră, dacă cineva te-a plătit ca să-ţi baţi joc de mine şi de această domnişoară, spune-mi cît ţi-a dat, fiindcă eu sînt gata să-ţi ofer de două ori pe-atît numai să ne laşi în pace.

Pe faţa lată şi respingătoare a lui Martinho nu tresări nici un muşchi.

— Vă spun încă o dată, ţipă el cu neruşinare, ca să-l audă toată lumea, această domnişoară este o sclavă fugită şi eu sînt însărcinat s-o duc stăpînului ei!

Între timp, Isaura, zărindu-l pe Miguel, alergă spre el şi i se aruncă în braţe.

— Ce ruşine, tată ! exclamă ea, izbucnind în plîns. Presimţeam eu !...

— Omul ăsta e nebun, ţipă Álvaro clocotind de furie.

Auzind aceste cuvinte, cîţiva prieteni ai lui Álvaro îl prinseră pe Martinho şi încercară să-l scoată afară.

— Uşurel, băieţi, uşurel !... rosti calm studentul. Nu mă condamnaţi înainte de a mă asculta. Voi citi acest anunţ şi, dacă nu am dreptate, vă dau voie să mă scuipaţi în obraz şi să mă aruncaţi pe fereastră.

Această altercaţie atrăsese atenţia celorlalţi invitaţi care, mînaţi de curiozitate, se adunaseră în jurul adversarilor. Cuvintele „domnişoara e o sclavă" pronunţate pe un ton răspicat de Martinho zburară din gură în gură cu o viteză incredibilă prin toate încăperile spaţiosului edificiu. Pînă şi muzicanţii, portarii şi servitorii se îmbulzeau nerăbdători spre salonul unde avea loc incidentul. Încăperea înţesată de lumea care era numai ochi şi urechi, dornică să afle ce se va întîmpla în continuare, devenise neîncăpătoare.

În mijlocul acestei mulţimi tăcute, nemişcate şi uimite, Martinho, scoţînd tacticos din buzunar anunţul, îl despături şi-l citi cu voce puternică şi răsunătoare.

— E limpede ca lumina zilei că semnalmentele se potrivesc întocmai, continuă el. Numai un orb n-ar recunoaşte în această domnişoară pe sclava din anunţ. Dar pentru a alunga orice îndoială rămîne doar de văzut dacă are şi acel semn de arsură deasupra sînului, iar lucrul acesta se poate verifica imediat, cu permisiunea domnişoarei.

Şi Martinho, cu o neruşinată dezinvoltură, se îndreptă spre Isaura.

— Ajunge, zbir ticălos !... urlă Álvaro şi, înşfăcîndu-l pe Martinho, îl azvîrli departe de Isaura, oprindu-se în zidul de oameni care urmăreau totul cu sufletul la gură. Ajunge ! Nici o mişcare ! Sclavă sau nu, n-o să-ţi pui tu mîinile murdare pe ea.

Zdrobită de durere şi ruşine, Isaura se întoarse spre cei prezenţi şi, împreunîndu-şi mîinile, spuse cu o voce întretăiată :

— Nu e nevoie să mă atingeţi ! Doamnelor şi domnilor, vă cer iertare ! Am comis o mîrşăvie, o ticăloşie de neiertat !... Dar Dumnezeu mi-e martor, o soartă nemiloasă m-a împins să fac acest pas. Omul ăsta a spus adevărul ! Sînt... o sclavă !...

Trupul slăbit al Isaurei se clătină ca o frumoasă statuie de marmură, pe care uraganul o smulge de pe piedestal, şi ar fi căzut, de bunăseamă, dacă Álvaro şi Miguel n-ar fi ajutat-o la timp.

„O sclavă !" Cuvîntul trecu din gură în gură, făcu înconjurul saloanelor, ca mugetul sinistru al vîntului, noaptea, printre crengile copacilor.

Incidentul neobişnuit la care am asistat a avut acelaşi efect pe care îl are o explozie de proporţii uriaşe pe cîmpul de luptă : la început spaimă şi uimire, apoi agitaţie şi zgomot.

Álvaro şi Miguel o conduseră pe Isaura în salonaşul doamnelor şi aici, împreună cu cîteva invitate, o ajutară să-şi vină în fire. Martinho, neliniştit şi nemulţumit, îi urmărea îndeaproape, temîndu-se să nu i se fure sclava.

Se stîrnise o larmă cumplită şi păreri contradictorii, iscate de acea dezvăluire neaşteptată, toţi se învălmăşeau făcînd un vacarm de nedescris. Consternarea şi ruşinea puseseră stăpînire pe doamnele şi domnişoarele din înalta societate, la vestea că fiinţa care le întrecuse pe toate în frumuseţe, eleganţă, talent şi graţie nu era decît o sclavă. Totuşi, la multe dintre ele cruda dezamăgire pentru ceea ce tocmai se întîmplase era amestecată cu o mulţumire tainică la gîndul că atîţia cavaleri o copleşiseră cu atenţiile şi admiraţia lor pe frumoasa necunoscută.

Erau umilite, dar şi răzbunate. Cît priveşte pe doamnele care aspirau la dragostea lui Álvaro, şi nu erau puţine, acestea jubilau aflînd adevărul, iar nobilul tînăr deveni ţinta glumelor lor răutăcioase.

— Ce mai face sclavul sclavei ? Cît de umilit s-o simţi după cele întîmplate !

— Nici vorbă. Cred că o va elibera pe Elvira şi se va căsători cu ea. Nebunul de Álvaro e capabil de orice prostie.

— Şi ce-i rău în asta ? Va avea în acelaşi timp şi nevastă şi bucătăreasă.

Tristă consolare ! Stigmatul captivităţii nu se putea şterge de pe frumoasa frunte a Isaurei.

Printre bărbaţi impresia era cu totul alta. Majoritatea lor manifesta interes sau milă pentru soarta nefericitei şi frumoasei sclave. Prin toate colţurile se discuta cu înflăcărare despre acest caz. Cîţiva, în ciuda confruntării semnalmentelor şi a mărturisirii Isaurei, încă se îndoiau de adevărul care sărea în ochi.

— Nu, femeia asta nu poate fi sclavă. Aici este un mister care într-o bună zi se va risipi.

— Ce mister ? Cazul e foarte clar şi chiar ea a spus-o. Dar cine o fi acest moşier brutal şi fără inimă care păstrează în sclavie o făptură atît de încîntătoare ? ! !

— Trebuie să fie vreun sălbatic...

— O fi vreun sultan cu gusturi alese, care o vrea în haremul lui.

— Oricine ar fi, acest netrebnic trebuie cunstrîns să-i redea libertatea. Cum să fie sclavă într-o colibă o femeie care merită să fie regină într-un palat ! ? !...

— Numai infamul de Martinho, cu instinctul lui drăcesc de avariţie, putea să adulmece o sclavă în persoana acestui înger ! Ce neruşinare ! Dacă aş da acum ochii cu el, aş fi capabil să-l strîng de gît !

În acest timp, Martinho, care se înarmase cu un mandat de arestare şi era însoţit de un funcţionar al justiţiei, cerea cu insistenţă să-i fie predată Isaura. Alvaro, mizînd pe influenţa şi prestigiul de care se bucura, se opuse cu înverşunare acestei cereri şi luînd ca martori persoanele care se aflau acolo, declară că el o protejează pe sclavă şi se angajează s-o predea stăpînului ei sau oricui ar fi cerut-o din ordinul acestuia. În zadar strigă Martinho ; o mulţime de voci îl acoperiră de injurii. Martorii îl obligară să tacă şi să renunţe la pretenţiile lui.

— Ah ! Blestemaţii ! Vor să mă fure ! zbieră Martinho ca un apucat. Milioanele mele ! Ah, cele cinci milioane se duc pe apa sîmbetei !...

Apoi coborî scara, sărind cîte două-trei trepte deodată, vociferînd mînios.

Capitolul XV

A trecut deja o lună de la întîmplările pe care le-am povestit. Isaura şi Miguel, datorită curajoasei intervenţii a lui Álvaro, continuau să trăiască în aceeaşi căsuţă din cartierul Santo Antonio. Nu se mai puteau gîndi să plece, nici să se ascundă ; rămîneau acolo, la sfatul protectorului lor, aşteptînd rezultatele demersurilor pe care le făcuse pentru ei, într-o perpetuă nelinişte.

Álvaro se ducea în fiecare zi la ei acasă, unde îşi petrecea ore întregi discutînd despre mijloacele de eliberare a protejatei sale şi căutînd să-i liniştească în speranţa că în viitor totul se va lămuri.

Ca să aflăm ce s-a mai petrecut după nefericita întîmplare din seara balului, să urmărim conversaţia care a avut loc, în casa Isaurei, între Álvaro şi prietenul său, Geraldo.

A doua zi după bal, Geraldo a plecat din Recife într-un orăşel de provincie unde fusese chemat pentru chestiune importantă. După o lună, revenind în capitală, îl căută imediat pe Álvaro, îngrijorat şi totodată curios să afle deznodămîntul incidentului cu Martinho. Îl găsi acasă la Isaura.

Recunoscînd vocea prietenului său, Álvaro îi ieşi în întîmpinare, după ce îi asigură pe stăpînii casei că persoana care îl căuta era un prieten apropiat în care avea toată încrederea şi le ceru permisiunea să-l primească.

Geraldo intră într-un mic salon, modest mobilat, dar curat şi răcoros. Peste tot întîlneai vaze cu flori ; camera părea mai degrabă o grădină decît un salon. Lumina intra printr-o fereastră largă cu vedere spre mare. De acolo privirea se strecura printre trunchiurile cocotierilor, ce răspîndeau umbră şi răcoare în jurul casei, plutea pe suprafaţa oceanului, apoi se pierdea în profunzimea unui cer limpede şi plin de strălucire.

Miguel şi Isaura, după ce urară bun venit musafirului şi schimbară cu el cîteva cuvinte de complezenţă, presupunînd că cei doi prieteni doreau să rămînă singuri, se retraseră discret.

— Este o locuință minunată, Alvaro, și nu e de mirare că îți place să-ți petreci aici o mare parte din timp, spuse Geraldo surîzînd. Chiar seamănă cu sălașul misterios al unei zîne. E păcat ca un blestemat să rupă vraja zînei tale transformînd-o într-o simplă sclavă !

— Ah ! Nu glumi, prietene ! Scena aceea m-a îndurerat profund ; deși, ți-o spun sincer, n-a schimbat decît pentru cîteva clipe sentimentele mele față de blînda Isaura.

— Nu mai spune !... Atît de departe a ajuns nebunia ta ?

— Ce vrei ! Asta sînt ! În primele momente, rușinea și furia m-au orbit : am urmărit aproape cu plăcere situația umilitoare prin care a trecut Isaura. Ce decepție am avut ! Am văzut pentru o clipă cum se dărîmă și se preface în nisip minunatul castel pe care imaginația mea îl clădise cu nemărginită dragoste !... Să mă înșele o sclavă atîta vreme, iar la sfîrșit să fiu batjocorit și înjosit din cauza ei, în fața celei mai alese societăți din Recife ! Nici nu-ți închipui ce rușine mi-a fost de acele distinse doamne pe care le privisem cu indiferență din cauza unei sclave !...

— Ba mai mult, adăugă Geraldo, o sclavă care le-a jignit pe toate cu rara ei frumusețe și calitățile-i deosebite. Nici să fi vrut nu le-ai fi putut oferi o ocazie mai bună de a fi umilite. E o greșeală pe care nu ți-o vor ierta niciodată, chiar dacă știu că și tu erai păcălit.

— Ei bine, Geraldo, eu, care atunci aș fi intrat în pămînt de rușine, astăzi mă bucur și mă felicit că am prilejuit o astfel de întîmplare. Parcă Dumnezeu, intenționat, a pus în scenă dramaticul episod pentru a arăta cît de falsă și ridicolă este distincția, pe care ți-o oferă titlurile nobiliare moștenite și averea, pentru a umili orgoliul și îngîmfarea celor bogați și de neam ales și, în același timp, pentru a-i înnobila pe cei de condiție umilă, demonstrînd că o sclavă poate prețui mai mult decît o ducesă. Dintr-o dată, curiozitatea, interesul și compasiunea care le inspiră nenorocirea, dar mai ales dragostea care, în ciuda scandalului izbucnit a rămas neștirbită, m-au făcut să uit totul și cu orice risc să iau apărarea

frumoasei sclave. Abia reuşisem s-o readuc în simţiri pe Isaura şi s-o văd în afară de orice pericol că am şi alergat la şeful poliţiei, i-am explicat despre ce este vorba şi, fiindu-mi prieten, a fost de acord ca Isaura şi tatăl ei — află că într-adevăr e tatăl ei — să se întoarcă nestingheriţi acasă, eu garantîndu-i că nu vor părăsi oraşul. Cu toate acestea, în dimineaţa următoare, şeful poliţiei, gîndindu-se la gravitatea situaţiei, a vrut s-o interogheze şi să-i verifice identitatea. Am însoţit-o la poliţie. Oh ! Dacă ai fi văzut-o cum arăta !... Printre lacrimile pe care le vărsa răzbătea în toată strălucirea demnitatea umană. Nimic nu-i umbrea candoarea şi nobleţea sufletului. Părea un înger al durerii exilat din cer şi tîrît în faţa tribunalelor umane. Am ajuns chiar să mă îndoiesc de cruda realitate. Şeful poliţiei, cu respectul şi admiraţia cuvenite unei făpturi atît de nobile şi graţioase, a tratat-o cu amabilitate şi a interogat-o cu bunătate şi delicateţe. Sfioasă şi îmbujorată, i-a mărturisit totul cu ingenuitatea sufletului său curat. Fugise împreună cu tatăl ei pentru a scăpa de dragostea unui stăpîn uşuratic şi crud, care încercase prin violenţă să-şi satisfacă dorinţele. Dar Isaura, căreia o natură privilegiată, dublată de o educaţie aleasă, îi inspirase încă din copilărie sentimentul demnităţii şi al pudoarei, a respins cu o eroică energie avansurile nedemnului stăpîn. În sfîrşit, ameninţată cu tortura, tratament barbar şi umilitor, a luat hotărîrea să fugă.

— Dacă e adevărat, motivul fugii e onorabil şi o transformă într-o eroină, dar, cu toate acestea, ea nu e decît o sclavă fugită.

— Tocmai de aceea stîrneşte interes şi compasiune. Isaura mi-a povestit viaţa ei şi cred că poate să-şi revendice dreptul la libertate. Mama actualului stăpîn, cea care a crescut-o cu toată dragostea şi căreia îi datorează excelenta educaţie pe care o are, a declarat de nenumărate ori în faţa martorilor că după moartea sa o va elibera. Dispariţia fulgerătoare a acestei doamne, care a murit înainte să-şi facă testamentul, e cauza pentru care Isaura se mai află în mîinile unui stăpîn uşuratic şi mîrşav.

— Şi ce vrei să faci acum ?...

— Vreau să cer ca Isaura să rămînă în libertate şi să fie numit un tutore pentru a-i apăra drepturile.

— Şi unde crezi că vei găsi probe pentru a susţine revendicările de care vorbeşti ?

— Nu ştiu, Geraldo. Vroiam să te consult şi te aşteptam cu nerăbdare. Te rog să mă lămureşti şi să mă sfătuieşti în această problemă. Am făcut deja primul pas şi a doua zi după bal i-am scris stăpînului Isaurei în cuvinte politicoase şi convingătoare cerîndu-i să-mi spună preţul eliberării ei. Rezultatul a fost contrar aşteptărilor. Netrebnicul şi gelosul rajah s-a înfuriat şi mi-a trimis o scrisoare insolentă, în care mă consideră seducător şi răpitor de sclave şi declară că va acţiona pe căi legale pentru a-i fi înapoiată sclava.

— Cîtă ticăloşie zace într-un om ! spuse Geraldo după ce citi repede scrisoarea pe care i-o dăduse Álvaro. Dar lăsînd la o parte obrăznicia...

— Pentru care trebuie să-mi dea satisfacţie.

— Lăsînd la o parte obrăznicia, dacă nu ai argumente zdrobitoare pe care să le prezinţi în favoarea protejatei tale, el are dreptul incontestabil de a-şi revendica sclava oriunde s-ar afla aceasta.

— Infam şi crud este acest drept, dragul meu Geraldo. E o ruşine că mai funcţionează o astfel de instituţie barbară, contra căreia protestează vehement civilizaţia, morala şi religia. Şi faptul că societatea tolerează ca un stăpîn tiran şi brutal, împins de motive meschine şi ruşinoase, să aibă dreptul să tortureze o delicată şi nevinovată făptură, numai pentru că a avut ghinionul să se nască sclavă, este o crimă !

— Nu e chiar aşa, dragul meu Álvaro. Aceste abuzuri trebuie să fie reprimate, dar cum poate justiţia sau opinia publică să violeze căminul familial sau să se amestece în treburile cetăţeanului ? Cîte secrete oribile pe care le înlesneşte sclavia nu s-or fi ascunzînd prin conace şi moşii şi pe care, nu numai justiţia, dar nici măcar vecinii nu le cunosc !... Cît timp va exista sclavia avem de unde da asemenea exemple. O instituţie prost organi-

zată dă naştere multor abuzuri care vor dispărea numai tăind răul de la rădăcină.

— Din nefericire aşa este ; dar, dacă societatea lasă aceste victime pradă călăilor lor, există încă pe lume suflete generoase care să le apere sau să le răzbune. În ceea ce mă priveşte, protestez, Geraldo, cît timp inima îmi va bate în piept, mă voi strădui din răsputeri s-o eliberez din sclavie şi sper ca Dumnezeu să mă ajute într-o cauză atît de dreaptă şi sfîntă.

— După cum văd, Álvaro, nu procedezi aşa numai din spirit de filantropie, ci şi pentru că o iubeşti pe această sclavă.

— Ţi-am mai spus, Geraldo, o iubesc şi o voi iubi întotdeauna şi nu fac nici un secret din asta. E oare neobişnuit sau curios să iubeşti o sclavă ? Bătrînul Avraam a iubit-o pe sclava sa Agar şi pentru ea şi-a părăsit soţia, pe Sara. Condiţia sa umilă n-a putut să-i fure Isaurei strălucitoarea aureolă de nevinovăţie care o încununează. Frumuseţea şi candoarea sînt stele care luminează puternic chiar dacă zac în întunericul nenorocirii.

— Frumoasă filozofie şi demnă de sufletul tău nobil, dar ce vrei ? Legile lumeşti, convenţiile sociale sînt opera oamenilor, imperfecte, nedrepte şi de multe ori crude. Îngerul suferă sub jugul sclaviei, iar demonul exultă pe culmile norocului şi ale puterii.

— Aşa e, reflectă Álvaro cu deznădejde. Nu există vreo cale pentru a-i smulge călăului inocenta victimă ?

— Nici una, Álvaro, cît timp nu poţi aduce nici o dovadă în favoarea drepturilor protejatei tale. Legea nu vede decît proprietatea în sclav şi face abstracţie de sentimentele omeneşti. Stăpînul are drepturi absolute de proprietate asupra sclavului şi poate să-l piardă, eliberîndu-l, sau înstrăinîndu-l dintr-un motiv sau altul, sau dacă i se dovedeşte dreptul la libertate într-un proces, dar nicidecum pentru cruzimile pe care le săvîrşeşte asupra nefericitului.

— Mizerabile sînt legile astea ale voastre ! Pentru a înşela buna credinţă şi a apăra necinstea, pentru a-l ruina pe sărac şi a favoriza rapacitatea celui bogat, sînt pline de stratageme de tot felul. Dar cînd se are în

vedere un scop umanitar, cînd este vorba de apărarea nevinovăţiei în faţa abuzului de putere, a nenorociţilor soartei împotriva unei nedrepte persecuţii, atunci legile ori sînt mute, ori sînt crude. In ciuda lor, voi face uz de toate forţele care îmi stau la îndemînă pentru a o elibera pe Isaura din umilitorul jug care o apasă. Ţi-o spun deschis, la un asemenea gest mă îndeamnă nu numai generozitatea, dar şi o dragoste curată şi înflăcărată.

Prietenul lui Álvaro se înfioră auzind hotărîrea categorică rostită cu patos de prietenul său.

— Niciodată nu m-am gîndit, îi spuse cu gravitate, că excentrica şi imposibila ta dragoste va ajunge la un asemenea grad de nebunie. Faptul că tu vrei să aperi o sclavă oarecare este un lucru demn şi firesc, dar restul nu trece însă de elucubraţiile imaginaţiei tale exaltate şi romantice. E demn de poziţia pe care o ocupi în societate să te laşi dominat de pasiune pentru o sclavă ?...

— Sclavă ! exclamă Álvaro şi mai înflăcărat. Cuvînt ce nu e decît o vorbă goală care nu exprimă nimic sau exprimă o minciună. Puritate de înger, frumuseţe de zînă, iată realitatea ! Poate un om sau o întreagă societate să contrazică opera Naturii şi să transforme îngerul care a căzut din mîinile Domnului pe pămînt într-o sclavă ?...

— Dar, printr-o tristă fatalitate, îngerul a căzut din cer în mlaştina sclaviei şi, în faţa lumii, nimeni nu-l va putea curăţa de pata care-i murdăreşte aripile. Álvaro, viaţa în societatea noastră este împînzită de capcane pe care trebuie să le ocolim dacă vrem să nu cădem în ele. Cine nu respectă convenienţele şi ideile preconcepute riscă dezonoarea sau ridicolul.

— Sclavia în sine este o dezonoare, o rană hidoasă pe faţa naţiunii care o suportă şi o apără. In ceea ce mă priveşte, n-am nici un motiv pentru a respecta o idee absurdă, rezultatul unui abuz care ne înjoseşte în ochii lumii civilizate. Măcar de-aş fi eu primul care să dea acest nobil exemplu, să servească, cel puţin, ca protest energic şi solemn împotriva unei sălbatice şi ruşinoase exploatări.

— Eşti bogat, Álvaro, şi bogăţia ta îţi înlesneşte realizarea visurilor filantropice şi capriciilor imaginaţiei

tale romantice. Dar bogăţia ta ori cît ar fi de mare nu va putea distruge niciodată prejudecăţile oamenilor, nici nu va face ca această sclavă, de care, judecînd după toate aparenţele, vrei să-ţi legi destinul, să fie luată în consideraţie şi nici chiar admisă în cercurile din înalta societate.

— Şi ce mă interesează pe mine înalta societate, odată ce vom fi bine primiţi de prieteni ? Şi apoi, Geraldo, lumea va iubi mereu banul. Aurul are o strălucire care şterge cu desăvîrşire pecetea sclaviei. Fii convins că nu ne vor lipsi niciodată respectul şi consideraţia societăţii, atîta timp cît vom avea bani.

— Ai uitat un lucru foarte important. Dacă n-o să poţi obţine eliberarea Isaurei ?

La această întrebare, Álvaro păli şi, chinuit de ideea unei asemenea alternative, fără a spune un cuvînt, privea trist în zare, cînd vizitiul său, care se afla cu şareta la poartă, veni să-l anunţe că îl caută cineva, pe el sau pe stăpînul casei.

— Pe mine ? ! izbucni Álvaro. Dar ce, eu sînt la mine acasă ?... Dar, dacă a întrebat şi de stăpînul casei, spune-i să intre.

— Álvaro, zise Geraldo, uitîndu-se pe fereastră, dacă nu mă înşel, e poliţia, mi se pare că este şi un funcţionar de la justiţie. Vom asista oare la o scenă asemănătoare celei de la bal ?...

— Imposibil !... Cu ce drept vin aici să ne tulbure liniştea, cînd chiar poliţia m-a încredinţat că Isaura şi Miguel vor fi în siguranţă ?

— Nu te baza pe asta. Justiţia este o zeiţă schimbătoare şi mincinoasă. Azi va nega ce a promis ieri.

Capitolul XVI

Îndată ce a plecat de la bal, unde şi-a văzut zădărnicită încercarea de a o prinde pe Isaura, prima grijă a lui Martinho a fost să-i scrie stăpînului ei o lungă şi amănunţită scrisoare, comunicîndu-i că a avut norocul de a o descoperi pe sclava mult căutată.

I-a povestit cu lux de amănunte tot ce a întreprins în acest scop pînă cînd a găsit-o la un bal şi s-a împăunat cu perspicacitatea unui poliţist, scriindu-i că, dacă n-ar fi existat el, nimeni nu ar fi fost capabil să dibuiască o sclavă în persoana unei fete atît de frumoase şi dotate. Mistificînd faptele şi împrejurările într-un mod josnic şi calomnios, îi scrise în termeni vulgari că Miguel se stabilise în Recife cu Isaura cu scopul de a se folosi de frumuseţea fetei care, prin farmecele ei, întindea capcane feciorilor de bani gata. Acum a reuşit să prindă un curcan gras şi uşor de jumulit. Acesta e un pernambucan pe nume Álvaro, milionar şi cam prostuţ, care făcuse pentru ea o pasiune oarbă. Tînărul pe care ea îl îmbrobodise în aşa fel încît era gata s-o ia de nevastă, a făcut prostia de a o aduce la un bal unde el, Martinho, a avut norocul s-o descopere. Acum ar fi fost deja în drum spre stăpînul ei dacă nu s-ar fi opus acest domn Álvaro, care, în ciuda faptului că ştia de ce „neam" era aleasa lui, a avut neruşinarea s-o apere în mod scandalos. Bucurîndu-se de relaţiile înalte şi de influenţa pe care o are în ţinut, datorită bogăţiei sale, a reuşit să împiedice urmărirea şi, transformîndu-se în apărătorul ei, a refuzat să o predea. Crede că intenţia lui Álvaro este să încerce s-o elibereze ca s-o ia de soţie sau să şi-o facă amantă. A considerat de datoria lui să-i aducă la cunoştinţă cele întîmplate pentru ca Leôncio să-şi ia măsurile necesare.

Acesta era, pe scurt, conţinutul scrisorii lui Martinho, scrisoare care a plecat spre Rio de Janeiro cu acelaşi transport ca şi scrisoarea lui Álvaro cu propunerea pentru eliberarea Isaurei. Leôncio, mulţumit de cele descoperite, dar gelos şi neliniştit datorită informaţiilor lui Martinho, se grăbi să le răspundă amîndurora. În coletul în care se afla răspunsul obraznic şi injurios adresat lui Álvaro se afla şi scrisoarea destinată lui Martinho, prin care acesta era autorizat să-i aducă sclava şi, pentru mai multă siguranţă, îi trimitea şi o procură şi cîteva scrisori de recomandare ale unor persoane influente către şeful poliţiei ca să-l ajute în demersul său.

Martinho se îndreptă în mare grabă spre sediul poliţiei şi, prezentîndu-i şefului toate hîrtiile, îi ceru să

ordone să i se aducă sclava. Văzînd documentele cu care Martinho era blindat, șeful poliției înțelese că nu avea de ales și emise un ordin scris pe care îl dădu unui ofițer. Acesta, împreună cu doi sergenți și cu Martinho, plecă să îndeplinească ordinul.

Prin urmare, Martinho era cel care, înarmat cu documente și autorizat de poliție, se prezentă cu escorta la ușa Isaurei pentru a-i smulge lui Álvaro mult dorita prizonieră.

— Iar nemernicul ăsta ! murmură Álvaro printre dinți văzîndu-l pe Martinho intrînd. Era un muget de mînie neputincioasă pe care neliniștitul tînăr și-l smulgea din străfundul sufletului.

— Ce vrei de la mine, domnule ? întrebă Álvaro pe un ton răstit.

— Domnia Voastră mă cunoaște foarte bine, răspunse Martinho, și poate ghici motivul care mă aduce aici.

— Habar n-am, dar mă uluiește garda de polițiști care te însoțesc.

— Uimirea dumneavoastră va înceta cînd vă voi spune că am venit să reclam o sclavă fugită, pe nume Isaura, care a fost descoperită de mine la balul la care vă aflați și dumneavoastră, și pe care eu trebuia s-o trimit stăpînului ei la Rio de Janeiro. Domnia Voastră s-a opus acestui fapt fără vreun motiv justificabil, păstrînd-o pînă azi sub ocrotirea dumneavoastră fără nici un drept.

— Stai puțin, domnule Martinho ! Nu cred că ai competența de a da sau a lua dreptul cui ți se năzare. Știi foarte bine că sînt tutorele acestei sclave pe care o țin sub protecția mea cu aprobarea autorităților.

— Această aprobare, dacă se poate numi astfel un lucru arbitrar, a încetat, căci dumneavoastră n-ați adus nici o probă în favoarea sclavei. Și, mai mult, continuă arătîndu-i o hîrtie, iată ordinul scris al șefului de poliție care a cerut să-mi fie predată sclava. În fața acestui document nu vă puteți opune.

— După cîte văd, domnule Martinho, spuse Álvaro după ce se uită repede peste hîrtia pe care i-o întinsese, încă n-ai renunțat la purtarea dumitale mîrșavă, transformîndu-te pentru un pumn de bani în cel mai groaz-

nic instrument de tortură al călăului unei femei nefericite ! Gîndeşte-te bine şi ai să vezi că acţiunea asta meschină nu poate inspira decît oroare şi dezgust.

Martinho, fiind însoţit de poliţie, consideră că avea dreptul să se poarte aspru şi arogant şi, în acelaşi timp, cu mult sînge rece.

— Domnule Álvaro, eu am venit aici cu scopul de a cere, în numele autorităţilor, predarea unei sclave fugite şi nu pentru a asculta reproşurile dumitale pe care nu ai dreptul să mi le adresezi. Fă ceea ce legea ordonă şi prudenţa sfătuieşte, dacă nu vrei să mă folosesc de dreptul meu...

— Ce drept ?...

— Să percheziţionez casa şi s-o iau cu forţa pe sclavă.

— Pleacă de aici, zbir mizerabil ! ţipă Álvaro, nemaiputîndu-şi înăbuşi furia. Să piei din faţa mea, dacă nu vrei să-ţi plăteşti scump îndrăzneala !...

— Domnule Álvaro !... Ai grijă cum vorbeşti !

Geraldo, deşi nu avea încredere în puterea de stăpînire a prietenului său, stătuse de-o parte, dar cînd văzu că furia şi nesăbuinţa lui Álvaro depăşiseră deja limitele, consideră de datoria lui să intervină.

— Ce faci, Álvaro ? spuse el cu voce scăzută. Nu vezi că izbucnirile astea nu reuşesc decît să te compromită şi să agraveze soarta Isaurei ? Mai multă prudenţă, prietene !

— Dar... ce trebuie să fac ?...

— Să i-o dai.

— Niciodată !... replică Álvaro hotărît.

Rămaseră tăcuţi cîteva clipe. Álvaro părea că reflectează.

— Mi-a venit o idee, îi şopti el lui Geraldo.

Şi fără să mai aştepte, se apropie de Martinho.

— Domnule Martinho, vreau să-ţi zic două vorbe în particular, cu permisiunea domnilor aici de faţă.

— La ordinele dumneavoastră, răspunse Martinho.

— Mă faci să cred, îi zise Álvaro cu voce joasă luîndu-l de-o parte, că recompensa de cinci milioane de reali este motivul principal care te-a împins să procedezi în felul acesta cu o nefericită care nu ţi-a greşit cu nimic niciodată. E dreptul dumitale, recunosc, iar suma

nu e de dispreţuit. Dar dacă vrei să renunţi complet la această afacere şi să laşi în pace o biată sclavă, eu îţi dau dublul acestei sume.

— Dublu !... Zece milioane de reali !... exclamă Martinho făcînd ochii mari.

— Cum ai auzit. Zece milioane de reali chiar azi.

— Domnule Álvaro, mi-am dat cuvîntul faţă de stăpînul sclavei.

— Ce importanţă are ?!... Spui că a evadat din nou sau te scuzi într-un fel...

— Cum, cînd e un fapt atît de cunoscut că ea se află sub ocrotirea dumneavoastră ?...

— E, asta-i !... Dumneata hotărăşti, domnule Martinho ; un om atît de întreprinzător şi isteţ ca dumneata îşi face probleme pentru un fleac !...

— Bine, e în regulă, spuse Martinho după ce se gîndi un moment. Dacă Domnia Voastră e atît de interesată de această sclavă nu vreau s-o mai necăjesc cu afacerea asta, care drept să vă spun îmi repugnă. Accept propunerea.

— Mulţumesc. Îmi faci un mare serviciu.

— Dar cum s-o întorc eu ca să iasă bine ?

— Lasă, ai o imaginaţie bogată şi inventezi dumneata ceva.

Martinho rămase cîteva clipe gînditor, rozîndu-şi unghiile şi privind în pămînt.

— Am găsit ! exclamă. Să spun că sclava a dispărut din nou nu e convenabil şi v-ar compromite pe dumneavoastră care v-aţi făcut răspunzător de ea. Voi spune doar că, examinîndu-se cu atenţie cazul, am recunoscut că fata pe care Domnia Voastră o are în grijă nu e sclava în chestiune şi gata.

— Nu-i rău... dar toată povestea e atît de cunoscută...

— Ce importanţă are ! Domnia Voastră nu îşi aminteşte de semnul de arsură de deasupra sînului, care era menţionat în anunţ ? Voi spune că nu s-a găsit un astfel de semn, care e foarte semnificativ şi iată distrusă identitatea persoanei. Voi adăuga că fata pentru care vă interesaţi, văzută noaptea e una, iar ziua e cu totul alta ; că nu seamănă deloc cu frumoasa sclavă descrisă în

anunț și că în loc de douăzeci de ani pare de patruzeci și că toată acea tinerețe și frumusețe erau efectul machiajului și a luminii tremurătoare a candelabrului.

— Sînteți foarte ingenios, observă Álvaro surîzînd, dar cei care au văzut-o nu vor da crezare unor asemenea lucruri. Rămîne, totuși, o problemă, domnule Martinho, destăinuirea pe care ea a făcut-o în public !... Va fi greu de tăgăduit.

— Da' de unde !... Dacă adăugăm că are accese de isterie și halucinații e perfect...

— Bravo, domnule Martinho, am încredere absolută în istețimea dumitale. Și pe urmă ?

— Comunic toate acestea șefului de poliție, îi spun că nu mai am nimic cu afacerea, trec urmărirea în sarcina unui agent oarecare de poliție, care o să vrea să-și asume răspunderea, și imediat îi scriu stăpînului sclavei că m-am înșelat, așa că el o să renunțe să o mai caute aici și o să-și îndrepte cercetările spre alte locuri. Ce părere ai de planul meu ?...

— E grozav ! Dar să nu pierdem timpul, domnule Martinho.

— Plec chiar acum și în mai puțin de două ore sînt înapoi să vă spun ce am rezolvat.

— Eu nu pot să rămîn prea mult timp aici. Dar te aștept acasă la mine și acolo vei primi suma despre care am vorbit.

— Puteți pleca, spuse Martinho polițailor care îl așteptau la ușă. Prezența voastră nu mai e necesară aici. Fără îndoială, continuă în sinea lui, suma se va dubla ca la jocul de cărți. Această sclavă e o mină care mi se pare că nu s-a epuizat încă.

Și plecă frecîndu-și mîinile de mulțumire.

— Ce afacere ai încheiat cu omul ăsta, Alvaro ? întrebă Geraldo de îndată ce Martinho părăsi încăperea.

— Excelentă, răspunse Álvaro, ideea mea a avut efectul scontat, ba chiar mi-a întrecut așteptările.

Și în cîteva cuvinte îi povesti prietenului său de tîrgul pe care îl încheiase cu Martinho.

— Ce caracter abject are Martinho ăsta ! exclamă Geraldo. De la un asemenea om nu te poți aștepta la

nimic bun. Şi crezi că obţii mare lucru, Álvaro, procedînd astfel ?...

— Ceva tot am să obţin. Reuşesc s-o mai păstrez pe Isaura cîtva timp. În timp ce Leôncio, crezînd că sclava lui nu se află în Recife, o va căuta în altă parte, ea va rămîne aici liniştită sub ocrotirea mea, departe de persecuţiile şi chinurile unui stăpîn barbar ; eu voi avea timp să fac rost de probe care să justifice dreptul ei la libertate. În ceea ce priveşte restul, cu toate că ai motive să-mi consideri cauza iremediabil pierdută, cerul mă va inspira cum să procedez în continuare.

— Te înşeli amarnic, sărmane Álvaro !... Crezi că îndepărtîndu-l pe Martinho rămîi deocamdată în afara persecuţiilor şi cercetărilor întreprinse împotriva protejatei tale ? Ce orb eşti ! Nu vor lipsi denunţători la fel de ahtiaţi după bani, care pentru cinci milioane le reali, sumă fabuloasă pentru aceşti mizerabili, să nu pornească în căutarea unei capturi atît de preţioase. Mai ales acum că Martinho a dat alarma şi afacerea a atins un anumit grad de notorietate, în loc de unul vor apărea o sută de Martinho pe urmele frumoasei fugare şi nu vor avea altceva de făcut decît să urmeze drumul bătut de primul.

— Eşti foarte realist, Geraldo, dar priveşti întotdeauna partea urîtă a lucrurilor. E foarte posibil ca minciunile inventate de Martinho să fie crezute şi ca nimeni să nu mai caute s-o descopere pe Isaura în persoana acestei fete care mă interesează şi chiar dacă mii de denunţători o vor căuta prin toate colţurile lumii, prea puţin îmi pasă. Oricum voi avea un răgaz care îmi poate fi de mare folos.

— Bine, Álvaro, să zicem că aşa o să se întîmple, dar nu-ţi dai seama că un astfel de procedeu nu e demn de tine ?... Că îţi atragi în felul acesta epitetele jignitoare cu care te-a împroşcat Leôncio şi că devii chiar seducător şi hoţ de sclave ?

— Iartă-mă, dragul meu Geraldo, nu-ţi pot accepta mustrarea. Ea nu îşi are sensul în împrejurarea deosebită în care ne aflăm. Eu n-am oferit refugiu unei sclave ; apăr un înger şi ajut o victimă inocentă împotriva furiei unui călău. Motivele care mă constrîng şi calităţile persoanei pentru care fac lucrurile acestea îmi înnobi-

lează purtarea şi sînt suficiente ca să mă justific înaintea conştiinţei mele.

— Bine, Álvaro, faci cum vrei. Nu ştiu ce pot să-ţi mai spun ca să te împiedic să acţionezi, nu numai imprudent dar, ca să fiu sincer, şi ridicol şi nedemn de tine.

Geraldo nu-şi putea ascunde nemulţumirea faţă de pasiunea oarbă ce-l făcea pe prietenul său să comită acte pe care le califica drept absurdităţi groteşti şi nebunii care depăşeau orice măsură. De aceea, departe de a-l ajuta cu sfaturile lui şi a-i arăta mijloacele prin care ar fi putut grăbi eliberarea Isaurei, căuta să-i schimbe hotărîrea, prezentîndu-i situaţia mai dificilă decît era în realitate. De bunăvoie, dacă i-ar fi stat în putinţă, i-ar fi dat-o pe Isaura stăpînului ei numai pentru a-l opri pe Álvaro de a făptui acele ridicole extravaganţe.

Capitolul XVII

Rămînînd singur, Álvaro se aşeză la o masă. Îşi sprijini coatele pe ea cu fruntea în palme şi căzu pe gînduri.

După liniştea care domnea în cameră, Isaura îşi dădu seama că nu mai erau persoane străine acolo şi se duse la el.

— Domnule Álvaro, spusea ea apropiindu-se încet şi timid, iertaţi-mă... desigur că vă deranjez... aţi vrea poate să fiţi singur...

— Nu, Isaura mea, tu niciodată nu mă deranjezi ; dimpotrivă, eşti mereu binevenită lîngă mine...

— Dar vă văd atît de trist !... Mi se pare că am auzit voci. V-a supărat cineva, domnul meu ?...

— Nu s-a întîmplat nimic deosebit, Isaura. Nişte persoane l-au căutat pe Geraldo.

— Atunci de ce sînteţi atît de trist şi abătut ?

— Nu sînt nici una, nici alta. Mă gîndeam la mijloacele prin care să te smulg din iadul sclaviei, îngerul meu, şi să-ţi redau poziţia pentru care te-a creat Natura.

— Ah, domnule! Nu vă mai chinuiţi atît de dragul unei nefericite care nu merită atîta afecţiune. E zadarnic să luptaţi împotriva destinului implacabil care mă urmăreşte.

— Nu vorbi aşa, Isaura. Te bucuri din plin de protecţia şi dragostea mea!...

— Nu sînt demnă să aud din gura dumneavoastră aceste frumoase cuvinte. Dăruiţi-vă dragostea unei femei care s-o merite şi uitaţi de sărmana sclavă care a devenit nedemnă pînă şi de mila dumneavoastră, ascunzîndu-vă originea ei şi care v-a făcut de ruşine...

— Taci, Isaura... Pînă cînd vrei să-ţi aminteşti de blestemata aia de întîmplare?... Numai eu sînt vinovat că te-am obligat să mergi la bal şi ai avut dreptate să nu-mi dezvălui secretul tău. Uită povestea asta, ţi-o cer în numele dragostei noastre, Isaura.

— Nu pot să uit pentru că remuşcările îmi trezesc mereu în suflet amintirea acelei slăbiciuni. Nenorocirea e o sfătuitoare rea care ne tulbură spiritual. Eu vă iubeam şi atunci, dar acum vă iubesc mai mult. Iertaţi-mi această declaraţie care este, fără îndoială, o îndrăzneală în gura unei sclave.

— Spune, Isaura, spune-mi mereu că mă iubeşti. Aş vrea să te ascult la nesfîrşit rostind aceste vorbe.

— Era o dragoste tristă, o dragoste de sclavă, fără zîmbet şi fără speranţă. Dar norocul de a fi iubită de dumneavoastră mă consola. Iubindu-mă, mă înnobilaţi în propriii mei ochi şi aproape că uitam realitatea umilei mele condiţii. Tremuram la gîndul că spunîndu-vă adevărul voi pierde pentru totdeauna această unică şi dulce mîngîiere care-mi mai rămăsese de la viaţă. Iertaţi, domnule, iertaţi o sclavă nenorocită care a avut nesăbuita îndrăzneală de a vă iubi.

— Isaura, n-are rost să te frămînţi. Mă iubeşti şi eu te iubesc, de asemenea, pentru că te consider demnă de dragostea mea; ce vrei mai mult?... Dacă înainte de a-ţi cunoaşte originea, te-am iubit fiind subjugat de farmecele tale deosebite, astăzi, cînd ştiu că la atîtea însuşiri adaugi nimbul nenorocirii şi al martiriului, te ador.

— Mă iubiţi şi aceasta e ideea care mă chinuie cel mai mult!... La ce ne foloseşte această dragoste, dacă

nici măcar nu pot avea norocul să vă fiu sclavă, ci trebuie să mor în mîinile călăului meu ?...

— Niciodată, Isaura ! exclamă Alvaro înflăcărat. Bogăţia, liniştea şi viaţa mea, voi sacrifica totul, pentru a te elibera din jugul groaznicului tiran. Dacă dreptatea de pe pămînt nu mă va ajuta în această nobilă şi generoasă acţiune, dreptatea divină o va face pentru mine.

— Oh ! Domnule Álvaro !... N-o să vă sacrificaţi pentru o sărmană sclavă. Nu merit atîta devotament. Lăsaţi-mă cu destinul meu nefericit. Îmi ajunge bucuria de a fi meritat dragostea unui cavaler atît de nobil şi generos ca dumneavoastră. Această amintire mă va alina în suferinţa pe care o port în suflet. Nu pot să consimt să vă înjosiţi numele şi reputaţia, iubind o sclavă.

— Fie-ţi milă, Isaura, nu mă mai chinui cu vorbele astea blestemate, pe care le repeţi mereu ! Sclavă, tu !... Nu eşti, n-ai fost şi nu vei fi niciodată sclavă. Un om tiranic şi nedreptatea unei întregi societăţi nu pot condamna la sclavie o fiinţă care s-a născut demnă de respectul şi admiraţia tuturor ! Nu, Isaura, eu voi şti să te ridic pe locul onorabil care-ţi este destinat şi pe care îl meriţi.

Deşi aflase din noaptea balului că Isaura era o sclavă, Álvaro nu renunţase să o trateze ca pe o domnişoară de pe cea mai înaltă treaptă a ierarhiei sociale, cu respect, delicateţe şi condescendenţă. Se comporta în concordanţă cu înaltele principii după care se conducea şi cu nobilele şi delicatele sentimente ale inimii sale. Sfiala, inocenţa, talentul, virtutea şi nenorocirea erau pentru el lucruri sfinte şi demne de respect, fie că se întîlnesc la o prinţesă sau la o sclavă. Afecţiunea lui era atît de pură şi castă ca şi persoana asupra căreia se revărsa şi niciodată nu i-ar fi trecut prin minte să abuzeze de poziţia umilă şi precară a iubitei sale pentru a-i profana candoarea. Niciodată vreun gest mai îndrăzneţ sau vreo vorbă mai deplasată n-au adus pe faţa sclavei roşeaţa pudoarei şi cu atît mai mult buzele lui Álvaro n-au atins cu vreun sărut chipul ei neprihănit.

Acum, pentru prima dată, Álvaro, stăpînit de o dulce şi puternică emoţie, pronunţînd ultimele cuvinte, o înlănţui cu braţul şi o strînse cu blîndeţe la piept.

Erau amîndoi transpuşi de plăcerea acestei prime îmbrăţişări, cînd zgomotul unei trăsuri care opri la poartă îi făcu să se despartă.

— Ei, e cineva acasă ? se auzi o voce stridentă.

În acelaşi timp, intră în salon vizitiul lui Álvaro şi îl anunţă că îl mai caută cineva.

— Oh, Doamne Dumnezeule !... Ce s-o mai fi întîmplat ? Or fi tot blestemaţii de poliţai ?... se gîndi Álvaro şi apoi se adresă Isaurei :

— E mai prudent să te retragi, draga mea. Cine ştie cine o fi şi nu e bine să fii văzută.

— Ah, eu nu sînt bună decît să-ţi stric liniştea ! murmură Isaura plecînd.

O clipă după aceea, Álvaro văzu intrînd în salon un tînăr frumos şi elegant, îmbrăcat după ultima modă şi etalînd cele mai aristocratice şi alese maniere ; dar în ciuda frumuseţii sale avea o privire întunecată care stîrnea groază şi repulsie.

— Ăsta precis nu e poliţai, gîndi Álvaro arătîndu-i un scaun noului venit. Vă rog să luaţi loc şi să fiţi bun să-mi spuneţi cu ce vă pot fi de folos ?

— Iertaţi-mă, răspunse cavalerul, rotindu-şi privirea curioasă prin salon, nu cu dumneavoastră doream să vorbesc, ci cu stăpînul casei sau cu fiica lui.

Álvaro se cutremură. Era limpede că acel tînăr, chiar dacă nu avea aspect de poliţai, o căuta pe Isaura. Totuşi, pentru a se convinge că presupunerea lui era întemeiată, înainte de a-l chema pe stăpînul casei, vru să sondeze intenţiile vizitatorului.

— Întrucît sînt autorizat de stăpînii casei să mă ocup de toate problemele lor, Domnia Voastră poate să mi se adreseze şi să-mi spună ce doreşte de la ei.

— Bine, domnule, mai ales că ceea ce vreau nu e nici un secret. Sînt sigur că aici se află adăpostită o sclavă fugită, pe nume Isaura şi am venit să o iau...

— În acest caz trebuie să vorbiţi cu mine, pentru că eu sînt tutorele ei.

— Aha ! Probabil Domnia Voastră este domnul Álvaro !...

— Chiar el.

— Mă bucur că vă întilnesc aici ; eu sînt Leôncio, stăpînul sclavei Isaura.

Leôncio... stăpînul Isaurei ! Álvaro rămase înmărmurit sub greutatea acestei cumplite și fulgerătoare dezvăluiri. Mut și tulburat contemplă pentru cîteva clipe omul cu înfățișarea sumbră care îi apăruse în fața ochilor, implacabil și sinistru ca Lucifer gata să ia victima și s-o arunce în infern. O sudoare rece îi acoperi fruntea și o neliniște profundă îi strînse inima.

— El e !... E chiar călăul !... Ah, sărmană Isaura !...

Acesta fu ecoul lugubru pe care inima lui înghețată de deznădejde îl murmură.

Capitolul XVIII

Probabil că cititorul a rămas uluit ca și Álvaro de apariția neașteptată a lui Leôncio în Recife, chiar în casa unde se afla refugiată sclava sa.

Trebuie să vă spun de la început că nu s-a întîmplat nici o minune.

După ce trimisese prin poștă cele două scrisori pe care le cunoaștem, una către Álvaro, cealaltă către Martinho, Leôncio rămase în continuare copleșit de tulburarea și gelozia ce îi devorau sufletul. Vestea că Isaura se afla în mîinile unui tînăr frumos și bogat, care o iubea nebunește, era pentru el un chin de nesuportat, o otravă care-i rodea sufletul și îi provoca crize de disperare, răscolindu-i pasiunea năvalnică pentru sclava sa. Se afla la Curte, unde plecase deîndată ce primise vești despre Isaura, cu scopul de a fi într-un loc de unde se puteau lua măsuri grabnice și energice pentru capturarea ei. După ce expediase scrisorile în dimineața din ajunul plecării vaporului, își petrecuse restul zilei foarte preocupat. Teribila neliniște în care se zbătea nu-i permitea să aștepte răspuns la scrisori ; în acea epocă, în care abia se inaugurase navigația cu vapori pe coasta Braziliei, călătoriile cu vaporul erau rare și de lungă durată. Apoi, nu avea încredere în demersurile persoanelor necunoscute, căci poate n-ar fi luptat din răsputeri împo-

triva lui Álvaro care, după descrierea făcută, era o persoană influentă în ținutul său, iar gelozia și răzbunarea nu obișnuiesc să încredințeze executarea planurilor lor pe mîini străine.

— Trebuie neapărat să merg chiar eu, gîndi Leôncio, și ferm în hotărîrea luată se duse la ministrul justiției, cu care întreținea legături de prietenie, și-i ceru o scrisoare de recomandare, care echivala cu un ordin către șeful poliției din Pernambuco, pentru a-l ajuta să descopere și să captureze sclava. Leôncio se înarmase și cu un mandat de arestare a lui Miguel, pe care îl denunțase ca hoț și tăinuitor de sclave. Furiosul „pașă" nu uitase nimic ca răzbunarea să-i fie cît mai cruntă.

A doua zi, Leôncio călătorea spre nord în același vapor în care se aflau și scrisorile, care au ajuns totuși la destinație cu cîteva ore înainte ca autorul lor să ajungă la sediul poliției din Recife. Aici îi înmînă șefului scrisoarea pe care o avea de la ministrul justiției și îl informă despre scopul vizitei sale.

— Trebuie să vă spun, domnule Leôncio, zise șeful poliției, că nu au trecut nici două ore de cînd a plecat de aici o persoană autorizată de Domnia Voastră pentru a o prinde pe sclavă, iar cu puțin timp înainte de sosirea dumneavoastră a revenit declarînd că s-a înșelat, că fata pe care pusese ochii nu poate fi sclava care vă aparține.

— Un anume Martinho, nu-i așa, domnule ?

— Exact.

— Cum ? Ce spuneți ?

— Adevărul ; încă sînt la ușă reprezentantul justiției și polițaii care l-au însoțit.

— Înseamnă că mi-am pierdut timpul venind pînă aici... oh ! Nu, asta nu-i posibil ! Crede-mă, domnule, e o minciună la mijloc... Se spuse că acest domn Álvaro este foarte bogat.

— Și Martinho ăsta, un vagabond capabil de orice mîrșăvie. Ca să vă convingeți trebuie să verificați personal care este realitatea.

— Tocmai asta vreau să fac. Voi merge acolo să văd cu ochii mei și dacă e posibil, chiar acum.

— Cînd doriţi. Se află încă aici reprezentantul justiţiei şi poliţaii care s-au întors de puţin timp de acolo şi nimeni nu este mai îndreptăţit ca ei să vă ajute, în cazul în care vă veţi recunoaşte sclava.

— Mai am nevoie să-mi daţi acordul pe acest ordin, spuse Leôncio arătînd documentul emis împotriva lui Miguel. Trebuie să fie pedepsit trădătorul care a avut îndrăzneala să-mi fure şi să-mi pervertească sclava.

Şeful poliţiei îndeplini fără ezitare cererea lui Leôncio care, însoţit de mica escortă, urcă în trăsură şi se îndreaptă spre casa Isaurei, pe care am lăsat-o stînd de vorbă cu Álvaro.

Situaţia acestuia era disperată. Rivalul său venise înarmat cu drepturi incontestabile pentru a-l umili şi a-i sfîşia inima, furîndu-i fiinţa adorată, idolul sufletului său, care urma să cadă pradă pasiunii brutale a unui stăpîn libertin. Nu avea altceva mai bun de făcut decît să se plece fără să crîcnească în faţa loviturii destinului şi, stînd cu braţele încrucişate, s-o vadă pusă în fiare şi lovită de biciul călăului pe nobila şi angelica făptură, care îi făcuse inima să palpite de emoţia unei iubiri sublime.

Cumplită încercare la care era supus datorită unei legi absurde şi inumane !

Josnicul şi uşuraticul stăpîn se prezintă mîndru şi arogant, avînd de partea lui legea şi autoritatea, dreptul şi forţa, pune gheara pe prizonieră, obiectul ambiţiei sau urii sale, pe care poate s-o fericească sau s-o distrugă după bunul său plac, în timp ce bărbatul cu suflet ales şi intenţii generoase, dezarmat în faţa legii, rămîne acolo, umilit, neputincios, subjugat, fără a putea întinde mîna nevinovatei şi nobilei victime pe care ar fi vrut s-o ocrotească. Astfel, printr-o stranie aberaţie, vedem legea slujind viciul şi tăind braţele virtuţii.

Deci Álvaro stătea în faţa lui Leôncio, precum condamnatul în faţa călăului. Mîna fatalităţii îl strivea sub greutatea ei distrugătoare, fără a-i lăsa nici o portiţă de scăpare.

Leôncio, spumegînd de turbare şi gelozie, dorea să se răzbune pe rivalul său, nu cu nobleţea cavalerului, ci căutînd să-l înjosească prin forţa insultelor.

— Știu că de mult timp, spuse Leôncio, continuînd dialogul pe care l-am întrerupt în capitolul precedent, Domnia Voastră păstrează această sclavă împotriva oricărei legi, înșelînd autoritățile cu false dovezi pe care niciodată nu le veți putea proba. Dar acum am venit chiar eu s-o revendic, să vă dejoc planurile și să vă dezvălui înșelătoria.

— Nici o înșelătorie, domnule. Am ocrotit o sclavă împotriva violențelor unui stăpîn care vrea să devină călăul ei. Asta-i tot.

— Ah !... Acum aflu că oricine poate să sustragă un sclav din stăpînirea cuiva, sub pretextul de a-l proteja, și că oricine are dreptul să vegheze asupra felului în care sînt tratați sclavii altora.

— Domnia Voastră vrea să-și bată joc de mine și vă declar că nu am nici un chef să fiu batjocorit. Vă asigur că doresc foarte mult libertatea acestei sclave, așa cum îmi doresc fericirea, și sînt dispus să fac orice sacrificiu pentru a o obține. V-am oferit deja bani și îmi mențin oferta. Vă dau oricît cereți... Vă dau o avere pentru această sclavă. Spuneți prețul...

— Nici tot aurul din lume nu v-ar ajunge, pentru că nu vreau s-o vînd pe Isaura.

— Asta e un capriciu barbar...

— Ei, și ! Oare nu pot avea capriciile mele, socotind că nu lezează drepturile nimănui ?... Oare Domnia Voastră nu are capriciul de a o păstra pentru sine ?... Dar capriciul dumneavoastră lezează drepturile mele și tocmai asta nu pot tolera !

— Nu, domnule, la mine nu este vorba de un capriciu, ci de un act nobil și generos, pe cînd la dumneavoastră este vorba de tiranie, ca să nu spun mîrșăvie. Domnia Voastră își murdărește onoarea menținînd în sclavie această fată și jignește amintirea scumpei dumneavoastre mame, care a crescut-o cu atîta bunătate și a educat-o pentru a deveni demnă de libertatea pe care dorea să i-o dea și nu pentru a vă satisface capriciile. De unde se află, vă va blestema și întreaga lume va fi de acord cu blestemul asupra celui care ține în sclavie o ființă plină de virtuți.

— Destul, domnule !... Acum aflu că o sclavă are dreptul la libertate, numai pentru faptul că e frumoasă și dotată. Aflați că dacă mama mea n-a crescut această fată pentru a-mi satisface capriciile, cu atît mai puțin a crescut-o pentru a le satisface pe ale dumneavoastră, pe care nu v-aț văzut niciodată. Domnule Álvaro, dacă vreți să aveți o sclavă frumoasă ca amantă, căutați-vă alta, cumpărați-o, că în ceea ce o privește pe Isaura, puteți să vă luați gîndul de la ea.

— Domnule Leôncio, ați uitat desigur unde vă aflați și cu cine vorbiți și credeți că sînteți pe moșie și discutați cu administratorul sau cu sclavii dumneavoastră ! Vă avertizez că este cazul să vorbiți pe un alt ton.

— Gata, domnule ! Să terminăm cu certurile inutile, eu n-am venit aici să primesc lecții de comportare. Vreau să-mi dați sclava, și nimic mai mult. Nu mă obligați să uzez de dreptul meu și s-o iau cu forța.

Álvaro, înfuriat de răspunsurile grosolane ale lui Leôncio, își pierdu prudența și sîngele rece.

Înțelese că, pentru a ieși cu bine din situația îngrozitoare în care se afla nu avea decît două soluții : să-și omoare rivalul sau să fie omorît. Și cedînd mîniei și disperării, sări din scaunul în care stătea, îl prinse pe Leôncio de guler și îl scutură cu forță.

— Călăule, zbieră spumegînd de furie. Sclava ta se află aici. Dar înainte de a o lua, trebuie să răspunzi insultelor pe care mi le-ai adus, ai auzit ?... Sau crezi că și eu sînt sclavul tău ?...

— Ești nebun ! exclamă Leôncio îngrozit, legile țării noastre nu admit duelul.

— Nu mă interesează legile !... Pentru un om cu demnitate, onoarea este deasupra legilor și dacă nu ești un laș cum cred...

— Ajutor, vrea să mă omoare, strigă Leôncio, scăpînd din mîinile lui Álvaro și alergînd spre ușă.

— Mizerabile ! strigă Álvaro, încrucișîndu-și brațele și zîmbind disprețuitor.

În aceeași clipă, atrași de zgomot, intrară în salon Isaura și Miguel, apoi reprezentantul justiției și polițaii. Isaura stătuse cu atenția încordată și din camera alăturată auzise discuția dintre cei doi tineri.

Își dădu seama că totul era pierdut și alergă să împiedice nebunia pe care Álvaro era gata s-o comită din dragoste pentru ea.

— Sînt aici, domnule! spuse, venind în fața stăpînului său.

— Iată-i! Aștia sînt! exclamă Leôncio arătîndu-i polițailor pe Isaura și pe Miguel. Luați-i!...

— Du-te, Isaura, du-te, murmură Álvaro cu voce stinsă. Nu te descuraja! Eu nu te voi părăsi! Ai încredere în Dumnezeu și în dragostea mea.

O oră mai tîrziu, Álvaro primea acasă vizita lui Martinho. Acesta venea grăbit să dea socoteală de misiunea sa, fiind nerăbdător să încaseze suma convenită.

— Zece milioane! gîndea el. E o avere! Acum da, pot să trăiesc liber!... Adio, tocite bănci!... Adio, cărți slinoase pe care atîta timp v-am răsfoit degeaba!... Nu mai am nevoie de voi. O să vă arunc pe fereastră. Viitorul îmi este asigurat. În curînd voi fi capitalist, bancher, comandor, baron și o să vadă lumea cît valorez!

Și cu mania de a multiplica dobînzile și speculațiile bancare, Martinho însutise deja acea sumă, în imaginația sa.

— Dragul meu domn Álvaro, am venit să-ți spun că totul e în regulă, așa cum am stabilit. Domnia Voastră poate să trăiască liniștit în compania încîntătoarei fugare, pentru că de aici înainte nimeni nu o să vă mai deranjeze. Într-adevăr, purtarea dumneavoastră e demnă de laudă. N-am mai pomenit obrăznicie mai mare! Să ții în sclavie o fată atît de gingașă și dotată!... Iată ce i-am scris mișelului de Leôncio. I-am turnat o groază de minciuni care îl vor dezorienta complet.

Martinho începu să citească, dar Álvaro, impacientat, îl întrerupse.

— Ajunge, domnule Martinho, îi spuse supărat. Treaba este rezolvată. Nu mai am nevoie de serviciile dumitale.

— Rezolvată?... Cum așa?...

— Sclava este în posesia stăpînului!

— A lui Leôncio? Imposibil!

— Totuși este adevărul adevărat. Dacă vrei să afli amănunte, du-te la poliție și interesează-te.

— Şi cele zece milioane ale mele ?
— Cred că nu ţi le mai datorez.
Martinho scoase un strigăt de disperare şi ieşi din asă val-vîrtej, încît părea că se rostogoleşte pe scări.

Capitolul XIX

— Ai grijă cum aranjezi scaunele, Rosa ! Eşti zăpăcită de-a binelea şi nu te pricepi la nimic. Se vede că nu eşti făcută să slujeşti în salon ; locul tău e la bucătărie.

— Ei, uite, cine s-a găsit să-mi dea lecţii !... Cine te-a chemat aici, obraznicule ? Nici locul tău nu e în salon, ci în grajd. Du-te acolo şi ai grijă de caii tăi, André, şi nu te mai băga unde nu-ţi fierbe oala !

— Tacă-ţi gura, proasto ! îi zise André, schimbînd locul cîtorva scaune. Ştii numai să bîrfeşti. Scaunele astea nu trebuie să stea aici... Mai uită-te şi la vaze !.. N-ai şters nici oglinzile ! Ce leneşă şi neîndemînatică eşti ! Cînd era Isaura, totul strălucea, îţi făcea plăcere să intri în salon. Acum, ia uite ! E limpede că eşti o nepricepută !

— Bine că ai adus vorba despre asta ! i-o întoarse Rosa, iritată. Dacă ţi-e dor de vremurile cînd Isaura era aici, du-te şi scoate-o de la carceră, unde îşi duce zilele.

— Taci, Rosa ! Fii atentă că şi tu poţi sfîrşi acolo !

— Eu nu, că nu sînt fugară.

— Pentru că n-ai găsit încă un bărbat cu care să fugi, dacă n-oi fugi cu dracu' ! Săraca Isaura ! O fată atît de bună şi de sensibilă să fie tratată ca o negresă de la bucătărie ! Şi nu ţi-e milă de ea, Rosa ?

— De ce să-mi fie milă ?... Cine a pus-o să-şi facă de cap ?

— Uite, Rosa, eu sînt gata să suport pedeapsa pe care o suferă Isaura, dar, se înţelege, alături de ea.

— Asta-i foarte simplu. Fă ce a făcut Isaura. Du-te să iei aer în Pernambuco, c-o să te întorci cu siguranţă lîngă ea.

— Ce n-aş da !... Dacă aş şti că mă închide cu ea, zău c-aş fugi ! Nenorocirea e că sărmana Isaura ne va părăsi pe toţi pentru totdeauna. Cît de mult o să ne lipsească !...

— Cum să ne părăsească ?

— Ai să vezi !

— A fost vîndută ?

— Nu.

— Înstrăinată ?

— Nici vorbă.

— E liberă ?

— Ce curioasă eşti ! Aşteaptă, Rosa, ai puţină răbdare, că o să afli totul chiar azi.

— Ai început cu secretele... Ce ştii tu şi ceilalţi nu ştiu ?

— Nu e nici un secret, Rosa. Fii atentă ! Cît de curînd o să-ţi dau o veste mare.

— Vai, vai ! făcu Rosa batjocoritoare. Ai şi mutră să aduci veşti.

— Ssst, Rosa, că acu' vine stăpînul !

După discuţia de mai sus, v-aţi dat seama că sîntem din nou pe moşia lui Leôncio, în municipiul Campos, în acelaşi salon în care, la începutul acestei poveşti, am găsit-o pe Isaura intonînd cîntecul ei preferat.

Trecuseră două luni de cînd Leôncio se dusese la Recife după Isaura. Leôncio şi Malvina se împăcaseră şi se întorseseră împreună la moşie. Cîţiva sclavi, printre care Rosa şi André, spălau duşumelele, ştergeau praful şi aranjau mobila luxosului salon, martor impasibil al secretelor familiei, al atîtor scene mişcătoare şi înălţătoare sau ruşinoase şi sinistre, şi care în timpul absenţei Malvinei rămăsese închis.

Care este deci soarta Isaurei şi a lui Miguel de cînd au părăsit Pernambuco ? Ce destin i-a rezervat Leôncio sclavei sale preferate ? Cum s-a împăcat cu soţia sa ?

Iată la ce vom răspunde cititorului, înainte de a continua această naraţiune.

Leôncio, aducînd-o pe Isaura la moşie, o ţinea într-o severă recluziune. Proceda astfel nu numai cu scopul de a o pedepsi sau a-şi potoli setea de răzbunare împotriva bietei sclave. Ştia cît de înflăcărată şi de profundă era

dragostea pe care tînărul pernambucan i-o purta Isaurei, auzise ultimele cuvinte pe care i le adresase fetei : „Ai încredere în Dumnezeu și în dragostea mea. Nu te voi părăsi." Era o amenințare, și Álvaro, bogat și curajos cum era, dispunea de multe mijloace pentru a și-o pune în aplicare. De aceea, Leôncio nu numai că o închisese, dar și înarmase toți sclavii care fuseseră retrași de la muncile cîmpului și care trăiau în alertă zi și noapte, ca soldații din garnizoana unei fortărețe.

Dar diabolicul Leôncio nu renunța deloc la dragostea lui nebună și nici nu-și pierdea speranța că va înfrînge încăpățînarea Isaurei.

Și nu era numai dragostea sau pasiunea care îl chinuiau ; era un capriciu tiranic, o dorință sălbatică și demonică de a se răzbuna pe ea și pe rivalul său. Dorea să fie a lui măcar pentru o zi și, după ce ar fi fost pîngărită, i-ar fi dat-o disprețuitor rivalului, spunîndu-i :

— Vino să-ți cumperi iubita ! Acum sînt dispus s-o vînd și încă ieftin.

Începu din nou cu o ploaie de promisiuni, declarații și proteste, urmate de amenințări, restricții și violențe. Leôncio ezita în fața torturii nu pentru că i-ar fi lipsit sălbăticia pentru asemenea lucruri, ci pentru că, știind temperamentul îndrăzneț al Isaurei, înțelegea că folosind astfel de mijloace ar fi reușit s-o omoare, iar moartea Isaurei nu-i satisfăcea pasiunea și cu atît mai puțin răzbunarea. Încerca, totuși, să se gîndească la alte mijloace, nu numai pentru a călca în picioare ceea ce el numea orgoliul sclavei, ci și pentru a știrbi și batjocori atitudinea generoasă a lui Álvaro, răzbunîndu-se astfel pe amîndoi.

În plus, Leôncio considerase absolut necesar să se împace cu Malvina, nu din cavalerism, morală și cu atît mai puțin din afecțiune conjugală, ci dintr-un interes pe care cititorul îl va afla foarte curînd. Deci, cu acest scop se dusese Leôncio la Curte s-o caute pe Malvina.

Între „calitățile" pe care le avea Leôncio, minciuna, calomnia și înșelătoria erau armele pe care le manevra cu abilitatea celui mai rafinat ipocrit. Se arătă pocăit și rușinat de felul în care o tratase și jură să șteargă, prin comportarea sa viitoare, pînă și amintirea rătăcirilor sale din trecut. Îi spuse, cu o sinceritate și o candoare de

înger, că, pentru cîtva timp, se lăsase atras de farmecele Isaurei, dar că asta nu era decît o rătăcire trecătoare, care nu i-a lăsat nici o urmă în inimă.

Puse apoi în seama Isaurei mii de perfidii. Susţinu că fata, ca o rafinată ce era, folosise cele mai subtile artificii pentru a-l seduce şi a-l provoca cu scopul de a-şi obţine eliberarea în schimbul favorurilor sale. Inventă multe alte minciuni şi, în sfîrşit, o făcu pe Malvina să creadă că Isaura fugise de acasă sedusă de un tînăr care o curta demult fără ca ei să ştie ; că acesta îi sugerase tatălui ei mijloacele prin care s-o elibereze şi că, nereuşind, aranjaseră împreună s-o fure ; că, ajungînd la Recife, un cavaler care era pe cît de bogat pe atît de extravagant, îndrăgostindu-se de ea, i-o suflă primului iubit ; că Isaura, cu înşelătoriile ei, dîndu-se drept o doamnă liberă, l-a îmbrobodit în aşa hal încît sărmanul băiat era pe punctul de a se căsători cu ea şi, chiar după ce află că era sclavă, n-a vrut s-o părăsească fiind dispus să facă orice sacrificiu pentru a o elibera. Din mîinile acestui tînăr o smulsese el din Recife. —

Malvina, fiinţă ingenuă şi încrezătoare, cu inima deschisă duioşiei şi iertării, îl crezu pe Leôncio care debitase tot felul de minciuni numai pentru a-şi justifica mojiciile din trecut şi a-şi pregăti terenul pentru atitudinea pe care avea s-o ia de aici înainte.

În calitate de soţie ofensată, altădată s-ar fi supărat pe Isaura dacă şi-ar fi surprins soţul adresîndu-i cuvinte de dragoste ; dar mînia ei începuse să se domolească şi s-ar fi risipit, dacă Leôncio n-ar fi venit cu false şi calomnioase informaţii, atribuindu-i Isaurei cele mai grosolane purtări. Din acel moment, Malvina începu să simtă pentru Isaura nu ură ci indiferenţă şi dispreţ amestecat cu milă, la fel cum ar fi simţit pentru o sclavă oarecare, obraznică şi prost crescută.

Era tot ce-i trebuia lui Leôncio pentru a şi-o atrage de partea lui pentru pedepsirea şi răzbunarea pe care le plănuise împotriva nefericitei sclave. Ştia bine că Malvina, cu sufletul ei blînd şi milos, n-ar fi consimţit niciodată la pedepse crude ; ceea ce gîndea el, aşadar, nu avea nimic barbar în aparenţă, chiar dacă era un chin

îngrozitor şi umilitor, impus unei inimi de femeie conştientă de frumuseţea şi graţia ei.

— Şi ce ai de gînd să faci cu Isaura ? întrebă Malvina.

— Să-i dau un soţ şi s-o eliberez.

— Şi i-ai găsit acest soţ ?

— Păi ce, ducem lipsă de bărbaţi ?... Ca să-l găsesc n-a fost nevoie să ies din casă.

— Vreun sclav, Leôncio ?... Oh !... Asta nu !

— De ce, odată ce-l eliberez şi pe soţ ? Mi-am adus aminte de André care o sorbea din ochi ; dar, chiar aşa fiind, nu vreau s-o dau amărîtului ăla. Am pentru ea ceva mult mai bun.

— Pe cine, Leôncio ?

— Ei, pe cine !... Pe Belchior.

— Pe Belchior !... exclamă Malvina rîzînd în hohote. Îţi baţi joc de mine ! Fii serios ! Cine e ?

— E Belchior, dragă. Vorbesc serios.

— Te aştepţi cumva ca Isaura să vrea să se căsătorească cu acel monstru ?

— Dacă nu vrea, cu atît mai rău pentru ea ; n-o să-i redau libertatea şi va trebui să-şi petreacă toată viaţa în lanţuri.

— Oh !... Eşti prea crud, Leôncio ! Ce nevoie are de libertate dacă nu i-o laşi pe aceea de a-şi alege un soţ ?.. Dă-i libertatea, Leôncio, şi las-o să se căsătorească cu cine vrea.

— Dacă o eliberez, se va duce val-vîrtej în Pernambuco şi acolo se va arunca numaidecît în braţele neobrăzatului filfizon, bătîndu-şi joc de mine...

— Şi ce-ţi pasă de asta, Leôncio ? întrebă Malvina cu un aer neîncrezător.

— Ce-mi pasă ?... zise Leôncio puţin derutat de întrebare. Ei, ce-mi pasă !... E ca şi cum ai întreba de ce am mîndrie. Dacă ai şti cum m-a provocat maimuţoiul ăla, jignindu-mă îngrozitor !... Cum m-a înfruntat cu ameninţări, zicînd că trebuie să mi-o smulgă pe Isaura... Dacă nu mi-ai fi cerut-o tu şi mama mea, niciodată nu i-aş fi redat libertatea acestei sclave care nu mi-a făcut nici un serviciu şi pe care ar fi trebuit s-o tratez ca pe o prinţesă numai pentru a înfrînge vanitatea şi a pedepsi îndrăzneala şi obrăznicia acelui neruşinat fanfaron.

— Bine, Leôncio, dar înțelege că Isaura mai degrabă s-ar lăsa arsă de vie decît să se căsătorească cu Belchior.

— Nu-ți face griji din pricina asta, draga mea. Am un plan și sper s-o conving să se mărite cu Belchior de bunăvoie.

— Dacă ea consimte, n-am nici un motiv să mă opun.

Într-adevăr, Leôncio își pregătise cu abilitate planul său atroce. Aducîndu-l din Recife pe Miguel, sub stare de arest, împreună cu Isaura, la sosirea în Campos îl băgă în închisoare și-l obligă să plătească toate cheltuielile și daunele pe care le-a pricinuit cu fuga Isaurei, evaluate la o sumă exorbitantă. De aceea, bietul om nu mai avea nici un ban și încă mai datora o sumă enormă pe care nu putea s-o plătească decît în mulți ani de muncă. Cum Leôncio era bogat, prieten cu miniștri și avea mare influență în ținut, autoritățile locale se pretară la toate aceste persecuții.

După ce Leôncio, dezamăgit că nu putuse înfrînge rezistența încăpățînată a Isaurei, își schimbă planul de răzbunare, se duse chiar el să-l caute pe Miguel.

— Domnule Miguel, îi spuse pe un ton formal, am mare considerație pentru dumneavoastră și pentru fiica dumneavoastră, în ciuda neplăcerilor și daunelor pe care mi le-ați provocat și am venit să vă propun o cale de a înceta odată pentru totdeauna cu aceste intrigi, tulburări și confuzii cu care fiica dumitale mi-a stricat liniștea familiei.

— Sînt gata să accept orice propunere, domnule Leôncio, răspunse respectuos Miguel, dacă este dreaptă și cinstită.

— Nimic mai cinstit și mai drept. Vreau s-o căsătoresc pe Isaura cu un om cumsecade și să-i redau libertatea, dar pentru acest lucru am nevoie de sprijinul dumitale.

— Spuneți-mi, cu ce vă pot fi de folos ?

— Știu că Isaurei îi repugnă căsătoria cu persoana pe care i-am destinat-o, datorită pasiunii nesăbuite, de care se pare că mai e stăpînită, pentru acel infam ușuratic din Pernambuco, care i-a băgat în cap o groază de

gărgăuni și a ameţit-o cu idei trăsnite şi cu speranţe deşarte.

— Cred că ea trebuie să-şi amintească de băiatul acela numai cu recunoştinţă...

— Ce recunoştinţă !... Crezi dumneata că lui îi mai pasă de ea ?... Nici cît negru sub unghie. A fost un capriciu al unui cap tulburat, fantezia unui fante bogat. şi dovada iat-o aici ; citeşte această scrisoare... Laşul are neruşinarea să-mi scrie, ca şi cum între noi nu s-ar fi petrecut nimic, pe un ton amical, anunţîndu-mă că s-a căsătorit !... Şi ce-mi pasă mie ? !... Dar asta încă nu e totul ; profitînd de ocazie, îmi cere cu neobrăzare ca îndată ce mă voi putea lipsi de Isaura să-i spun şi lui, pentru că ar dori mult s-o aibă cameristă la soţia sa. Iată unde poate ajunge cinismul şi impertinenţa !...

— Într-adevăr, domnule !... E greu de crezut aşa ceva din partea domnului Álvaro !

— Păi convinge-te cu propriii ochi. Citeşte ! Nu cunoşti scrisul ăsta ?...

Şi Leôncio îi arătă lui Miguel o scrisoare a cărei slovă o imita perfect pe cea a lui Álvaro.

— E scrisul lui, nu încape nici o îndoială, spuse Miguel uluit de ceea ce tocmai citise. Pe lumea asta sînt multe ticăloşii greu de înţeles.

— Şi, totodată, lecţii crude pe care nu trebuie să le dispreţuim, nu-i aşa, domnule Miguel ?... Păstrează această scrisoare ca să i-o arăţi fiicei dumitale ; e bine ca ea să ştie tot pentru a nu mai conta pe acel bărbat şi pentru a-şi scoate din cap fumurile care, din nenorocire, încă îi mai tulbură judecata. Dumneata să faci tot ce-ţi stă în putere ca să-ţi determini fiica la această căsătorie avantajoasă, în urma căreia nu numai că te voi ierta de tot ce-mi datorezi, ci îţi voi restitui şi ceea ce mi-ai dat, ca să-ţi deschizi un magazin aici, în Campos, şi să trăieşti liniştit restul vieţii împreună cu fiica şi ginerele dumitale.

— Dar cine e acest ginere ? Domnia Voastră nu mi-aţi spus încă.

— Într-adevăr... Am uitat. E Belchior, grădinarul meu ; nu-l cunoşti ?...

— Ba îl cunosc foarte bine !... Oh, domnule !... Cu ce ființă nenorocită vreți să-mi măritați fata !... Biata Isaura !... Mă îndoiesc că o să vrea.

— Ce importanță are cum arată dacă are un suflet bun și e cinstit și harnic ?...

— Asta așa e. Întrebarea e dacă ea îl vrea.

— Sînt sigur că, sfătuită de dumneata, va fi de acord.

— O să fac ceea ce-mi cereți, dar mă îndoiesc că va accepta.

— Dacă nu vrea cu atît mai rău pentru ea și pentru dumneata : ce-am avut și ce-am pierdut ! Totul rămîne ca la început, spuse hotărît Leôncio.

Miguel nu era omul care să lupte împotriva greutăților. Captivitatea îndelungată a fiicei sale, mizeria și tristețea erau pentru el fantasme groaznice la care nu se putea gîndi fără a nu simți o deznădejde și o spaimă cumplită. Nu găsi atît de scump prețul în schimbul căruia inumanul stăpîn, scăpînd-o de mizerie, îi acorda libertatea fiicei sale, și acceptă propunerea.

Capitolul XX

În timp ce Rosa și André ștergeau praful de pe mobila din salon, trăncănind vesel, o scenă tristă și mișcătoare se petrecea într-o încăpere întunecoasă de lîngă colibele sclavilor, unde Isaura se afla închisă de două luni. Legată de glezna-i fină cu un lanț prins în perete, stătea pe o buturugă plîngîndu-și soarta.

Aici venise Miguel, la cererea lui Leôncio, pentru a-i aduce la cunoștință propunerea stăpînului ei și a o sfătui și convinge să accepte partida pe care i-o propunea. Tabloul pe care îl înfățișau cele două ființe palide și abătute datorită nenorocirii, era zguduitor și dezolant. Se întîlneau după două luni mai amărîți și mai nenorociți ca niciodată și în loc de salut se îmbrățișară cu deznădejde, izbucnind amîndoi în lacrimi.

— Da, fiica mea, trebuie să te resemnezi cu sacrificiul ăsta care, din nefericire, e singura noastră șansă.

Vin să-ţi deschid uşile tristei temniţe în care de două luni trăieşti închisă, numai cu această condiţie. Este, fără îndoială, un sacrificiu crud, dar cu mult mai suportabil decît această grea captivitate care te va doborî cît de curînd.

— E adevărat, tată, călăul meu îmi dă posibilitatea să aleg între două juguri ; eu încă nu ştiu care dintre ele e mai odios şi mai insuportabil. Se spune că sînt frumoasă ; am fost educată ca o fată din lumea bună ; mi-au insuflat o înaltă stimă faţă de mine însămi şi sentimentul pudoarei şi demnităţii de femeie ; sînt o sclavă invidiată de multe fete libere şi frumoase ; am fost înzestrată cu un trup şi o minte deosebite ; şi toate acestea pentru ce, Dumnezeule ? !... Există o batjocură mai înjositoare ? !...

Un hohot convulsiv şi sinistru izbucni din pieptul Isaurei şi inundă încăperea lugubră ca un ţipăt ascuţit de cucuvea printre morminte.

— Nu e chiar aşa cum îţi închipui în mintea ta chinuită de suferinţă. Timpul şi răbdarea rezolvă multe. O să te obişnuieşti cu noul mod de viaţă, fără îndoială mai blînd decît acest infern al martirilor şi ne vom putea bucura încă de zile, dacă nu fericite, cel puţin liniştite şi senine.

— Pentru mine linişte nu poate exista decît în mormînt. Între cele două chinuri pe care le am de ales, eu văd ceva care îmi surîde ca o idee consolatoare, ca o cale pe care Dumnezeu o rezervă nefericiţilor ale căror nenorociri sînt fără leac.

— Fără îndoială că vrei să-mi vorbeşti de resemnare, nu-i aşa, fetiţo ?

— Ah, tată !... Cînd resemnarea nu e posibilă, numai moartea...

— Taci, Isaura, nu vorbi prostii ! Eu vreau, eu am nevoie ca tu să trăieşti. Ai tu inimă să-l laşi pe tatăl tău singur pe lume, bătrîn, fără sprijin şi pradă mizeriei ? Dacă mă părăseşti. ce se va alege de mine în împrejurările triste în care mă laşi ?...

— Iartă-mă, bunul şi dragul meu tată. Ştiu că trebuie să trăiesc pentru tine, dar pentru asta trebuie să mă

măritat cu un infirm ?... Oh ! E un supliciu prea mare ! Să mă țină închisă, să mă pună în jug, să ar desculță, să mă pedepsească, în sfîrșit, să mă trateze ca pe cea din urmă sclavă, dar să mă scutească de acest cumplit sacrificiu !...

— Belchior nu e chiar atît de hidos cum ți se pare ; cu timpul te vei obișnui cu el. Nu l-ai mai văzut de mult. Acum n-o să-l mai cunoști ; nu mai are acea înfățișare aspră și dezagreabilă. Curaj, fetițo ! Cînd o să ieși de aici, aerul libertății îți va reda veselia și liniștea și chiar cu soțul pe care ți l-a hărăzit Leôncio vei putea trăi fericită...

— Fericită ! exclamă Isaura cu un surîs amar. Nu-mi vorbi de fericire, tată. Dacă aș avea, cel puțin, inima liberă ca înainte... Dacă n-aș iubi pe nimeni... Oh ! Nu era nevoie ca el să mă iubească, nu ! Era de ajuns să mă vrea de sclavă, acel înger de bunătate care și-a irosit în zadar generozitatea pentru a mă smulge din această mlaștină. Aș fi fost cu mult mai fericită la el în sclavie decît ca soție a acestui amărît cu care vor să mă căsătorească. Dar vai mie ! Oare trebuie să mă mai gîndesc la el ? Poate că, nobil și bogat cum e, nu-și mai amintește de sărmana sclavă !...

— Da, fata mea, nu te mai gîndi la el. Alungă-ți din suflet această dragoste nebunească.

— De ce, tată ?... De ce să fiu nerecunoscătoare cu acest tînăr ?... Oare el și-o mai aminti de mine ?

— Umila ta condiție nu-ți permite să privești cu dragoste spre o persoană de rang atît de înalt ; o prăpastie vă desparte. Dragostea pe care i-ai inspirat-o a fost doar un capriciu, o fantezie de domnișor. Mi-e foarte greu să-ți spun asta, Isaura, dar e purul adevăr.

— Ah, tată ! Ce-mi spui ! Dacă ai ști ce rău îmi fac astfel de cuvinte !... Lasă-mi cel puțin consolarea să cred că el m-a iubit și că mă mai iubește încă. Ce interes avea să înșele o sărmană sclavă ?...

— Eu tare aș fi vrut să te scutesc de o altă neplăcere, dar trebuie să afli adevărul. Ah ! Álvaro... Fata mea, pregătește-ți inima pentru încă o lovitură.

— Ce s-a întîmplat cu el ? întrebă Isaura tremurînd. Vorbește, tată ! Doar n-a murit ! ? !...

— Nu, fetiţa mea, dar... e căsătorit.

— Căsătorit !... Álvaro căsătorit !... O ! Nu, nu e posibil !... Cine ţi-a spus, tată ?

— Chiar el, Isaura. Citeşte această scrisoare.

Isaura luă scrisoarea şi, tulburată, o parcurse în grabă. Nu spuse un cuvînt, nu scoase un suspin, nu-i curse o lacrimă şi, palidă, cu ochii în pămînt, cu gura întredeschisă, mută, nemişcată, rămase acolo mult timp în aceeaşi poziţie, s-ar fi zis că fusese pietrificată ca soţia lui Lot [1], cînd şi-a întors capul spre flăcările care mistuiau cetatea blestemată. Într-un tîrziu, se aruncă la pieptul tatălui său şi începu să plîngă în hohote.

Această descărcare parcă o calmă ; ridică privirea, îşi şterse lacrimile, ai fi zis că-şi recăpătase liniştea, dar o linişte îngheţată, sinistră, de mormînt. Părea că sufletul ei se mistuise sub violenţa acelei lovituri distrugătoare şi că din Isaura rămăsese doar o fantasmă.

— Sînt moartă, tată !... Nu mai sînt decît un cadavru... Să facă din mine ce-or vrea...

— Haide, fetiţo, spuse Miguel sărutînd-o pe frunte. Nu te lăsa pradă disperării. Am credinţa că vei trăi şi vei fi fericită.

Miguel, spirit timid şi umil, inimă bună şi sensibilă, dar străin de marile pasiuni, nu realiza grozăvia sacrificiului pe care i-l impunea fiicei sale. Înţelegînd fericirea mai ales sub aspect material, îndrăznea să spere la zile fericite şi liniştite pentru fiica sa şi nu vedea că, cerîndu-i să se mărite cu Belchior, îi răneşte inima. Dorea ca ea să trăiască, dar nu înţelegea că acea unire jignitoare, după chinurile cumplite prin care trecuse Isaura, era lovitura de graţie care îi curma zilele şi îi scurta suferinţele.

Malvina se afla în salon aşteptînd rezultatul discuţiei pe care Miguel o avusese cu fiica sa. Rosa şi André stăteau cu braţele încrucişate lîngă uşa de la intrare.

Malvina simţi o strîngere de inimă la apariţia Isaurei agăţată de braţul lui Miguel, lividă şi desfigurată ca

[1] Personaj biblic din Sodoma, oraşul destrăbălării, peste care Dumnezeu a trimis o ploaie de foc. Fiind prevenită, familia lui Lot putea scăpa cu condiţia să nu privească înapoi. Soţia acestuia n-a rezistat curiozităţii, iar drept pedeapsă a fost transformată într-o statuie de sare.

un om în agonie, cu părul răvăşit, călcînd cu paşi nesiguri în acel salon unde, nu cu mult timp înainte, radiase de tinereţe şi frumuseţe, în acel salon care părea că repetă încă ultimele ecouri ale vocii sale suave şi melodioase.

Tot frumoasă rămăsese sărmana sclavă ! Ochii mari şi negri, melancolici, scînteiau ca lumînările funebre sub arcada întunecată a unei capele. Părul îi cădea inele în jurul gîtului şi prin el se zăreau umbre uşoare ca ghirlande de flori atîrnînd pe marmura statuilor patinată de vreme. În acea situaţie disperată, Isaura oferea sculptorului frumosul model antic al lui Niobe.

— Asta e Isaura !... Oh, Dumnezeule ! Sărmana !... murmură Malvina văzînd-o şi trebui să-şi şteargă două lacrimi pe care mila i le smulsese. Era pe punctul de a-i cere îndurare soţului ei, dar îşi aminti de înclinaţiile perverse şi de comportarea urîtă pe care Leôncio le atribuise Isaurei, calomniind-o, şi îşi impuse să o trateze cu indiferenţă.

— Ei, Isaura, spuse Malvina cu blîndeţe, ai luat vreo hotărîre ?... Eşti hotărîtă să te căsătoreşti cu bărbatul pe care vrem să ţi-l dăm de soţ ?

Drept răspuns, Isaura îşi lăsă capul în pămînt, fixîndu-şi privirea în podea.

— Da, doamnă, răspunse Miguel pentru ea. Isaura este hotărîtă să se supună voinţei Domniei Voastre.

— Face foarte bine. Nu e posibil ca ea să suporte în continuare un asemenea tratament inuman. Nu pentru asta a crescut-o cu atîta dragoste şi i-a dat o educaţie aleasă sărmana mea soacră. Isaura, în ciuda decăderii tale, îţi vreau binele. Îţi vom da libertatea şi un soţ cumsecade. Belchior e un băiat bun, paşnic şi harnic ; cred că te vei înţelege bine cu el, mai ales că, pentru a obţine libertatea, nici un sacrificiu nu e prea mare. Nu e aşa, Isaura ?

— Fără îndoială, stăpînă. Dacă aşa vreţi, mă supun cu umilinţă destinului. Mă scoateţi din mlaştină, continuă Isaura în gînd, pentru a mă trimite în iad.

— Foarte bine, Isaura. Eşti o fată înţeleaptă şi ascultătoare. André, du-te şi cheamă-l aici pe domnul Belchior.

Am plăcerea să-l anunţ chiar eu că îşi va realiza, în sfîrşit, visul său drag. Cred că domnul Miguel va fi mulţumit de hotărîrea pe care am luat-o în legătura cu fiica sa. E o realizare să scapi de sclavie şi să te căsătoreşti cu un om alb şi liber ! Isaura, cu toate că ai fugit şi te-ai ascuns prin lume, ca dovadă că îţi vreau binele, o să-ţi fiu naşă. Căsătoria cu Belchior va pune capăt suferinţelor tale şi va restabili pacea şi liniştea în această casă.

Malvina deschise apoi o casetă cu bijuterii, care se afla pe o măsuţă şi scoase din ea un frumos colier de aur pe care il prinse la gîtul Isaurei.

— Isaura, spuse ea, iată darul meu de nuntă !

— Mulţumesc, buna mea stăpînă, zise Isaura şi adăugă în sinea ei : Este laţul pe care călăul il pune pe gîtul victimei.

În acest moment, intră Belchior însoţit de André.

— Am sosit, stăpîna mea, spuse el, ce doriţi de la umilul Vostru servitor ?

— Să te felicit, domnule Belchior, răspunse Malvina.

— Dar nu ştiu pentru ce !...

— Îţi spun eu. Află că Isaura va fi liberă şi... ghiceşte restul.

— Şi va pleca, desigur... Oh, ce nenorocire !...

— Am văzut că nu eşti un bun ghicitor. Isaura este hotărîtă să se mărite cu dumneata.

— Ce-mi spuneţi, stăpînă ! Iertaţi-mă, nu pot să cred !... Dumneavoastră rîdeţi de mine.

— Îţi spun adevărul. Ea este de faţă şi n-o să mă lase să mint. Pregăteşte-te, domnule Belchior, şi cît mai repede, că mîine trebuie să se oficieze căsătoria.

— Oh, stăpîna mea ! Zeiţa pămîntului ! exclamă Belchior aruncîndu-se la picioarele Malvinei, lăsaţi-mă să vă sărut picioarele...

— Ridică-te, domnule Belchior ; nu mie, ci Isaurei trebuie să-i mulţumeşti.

Belchior se sculă şi alergă să se prosterneze la picioarele Isaurei.

— Oh ! Prinţesa inimii mele ! exclamă el, înlănţuind picioarele sărmanei sclave care, slăbită cum era, se clă-

tină în urma efuziunii sentimentale a grădinarului. Cine nu știa ce tragedie se ascundea sub farsa aceea mîrșavă și nemiloasă putea să rîdă pe săturate.

— Isaura !... Nu te uiți la mine ? ! ?... Ai la picioare pe sclavul tău Belchior ! Uită-te la el, la acest adorator al tău care azi e mai mult decît un prinț... Dă-ncoa mînuța aia și lasă-mă s-o acopăr cu sărutări...

— Doamne Dumnezeule, ce farsă deșănțată mă obligă să joc ! murmură Isaura în sinea ei și, întorcîndu-și capul, își lăsă mîna în voia lui Belchior care, într-un acces de entuziasm, izbucni în plîns ca un copil.

— Ce scenă ! spuse André Rosei.

— M-aș fi măritat mai degrabă cu un crocodil !

— Stăpînul nostru are niște idei diabolice ! Cine s-ar fi gîndit să mărite o sirenă cu un țap ? ! ?

— Invidiosule !... Ai fi vrut să fii tu în locul lui Belchior, d'aia strîmbi din nas. Lasă că așa-i trebuie !... Ce-ar mai lipsi acum, ar fi ca stăpînul să te dea ca zestre Isaurei.

— Aș vrea eu !... Fac prinsoare că Isaura nu se mărită de bunăvoie !... Și-apoi... ne-am înțelege noi...

— Pleacă de aici, prostule !... Crezi că Isaura se uită la tine ?

— Nu fi obraznică, Rosa ! Deocamdată nu am altă soluție decît să mă mulțumesc cu tine, care, la urma urmelor ești destul de frumușică, și apoi... noaptea toate pisicile sînt la fel.

— Ești josnic !... Vezi-ți de caii tăi și gîndește-te la cine vrei, numai la mine nu.

Capitolul XXI

— Leôncio, întrebă Malvina a doua zi de dimineață, ai luat toate măsurile pentru încheierea căsătoriei ?

— Cred că este a suta oară cînd mă întrebi asta, Malvina. Pentru a suta oară îți voi răspunde că am luat toate măsurile. Ieri am trimis un mesager la Campos și notarul trebuie să sosească dintr-o clipă în alta pentru a-i înmîna Isaurei, cu toată solemnitatea, certificatul de elibe-

rare, iar preotul pentru a oficia căsătoria. Vezi bine că nu am uitat nimic. Ai grijă să fie cu toții gata la timp! Iar tu, trimite să aranjeze capela pentru slujba acestei căsătorii pe care am impresia că o doreşti cu mai multă ardoare, adăugă Leôncio surîzînd, decît ai dorit-o pe a ta.

Malvina ieşi din salon lăsîndu-l pe Leôncio în compania unui alt personaj care se afla acolo, pe nume Jorge, pe care cititorul nu-l cunoaşte. Spunînd că era un parazit, încă n-am spus tot.

Acest gen are multe specii, iar fiecare individ posedă caracterul şi înfăţişarea sa particulară. Era un bărbat spiritual, serviabil şi curtenitor, acestea fiind condiţiile indispensabile unui parazit. Jorge nu trăia din seva şi la umbra unui singur copac ; acesta era un procedeu excelent care îi oferea o viaţă variată şi recreativă şi, în acelaşi timp devenise compania mai puţin supărătoare şi obositoare numeroşilor săi prieteni. Întreţinea relaţii de amiciţie cu toţi moşierii din ţinutul Paraiba, de la São João da Barra pînă la São Fidélis. Dacă e să-i dăm crezare, era mereu foarte ocupat cu o mulţime de afaceri importante, dar era gata oricînd să renunţe la ele cînd intervenea invitaţia vreunui prieten pentru a petrece o săptămînă sau două la moşia acestuia.

În singurătatea în care se aflase Leôncio după ruptura cu Malvina, Jorge a fost pentru el un excelent refugiu. Îi ţinea de urît nu numai la masă, dar şi la joc şi la vînătoare. Îl întreţinea povestindu-i întîmplări amuzante şi scandaloase, îi aplauda rătăcirile, îi elogia cu afectare pasiunile morbide, în timp ce Leôncio, crezîndu-l un adevărat prieten, făcuse din el confidentul său, mărturisindu-i cele mai ascunse gînduri, planurile sale perverse şi cele mai intime probleme familiale.

Pentru a intra mai bine în misterul planurilor atroce şi mîrşave ale satanicului Leôncio, să auzim discuţia pe care o au aceste două fiinţe demne una de cealaltă.

— Pînă la urmă, Jorge, am găsit un mijloc ingenios şi sigur de a învinge toate dificultăţile. În acest fel sper că totul se va aranja de minune.

— Te felicit cu anticipaţie pentru izbîndă şi te aplaud pentru combinaţia fericită a planurilor tale!

— Cu această căsătorie este satisfăcută dorința soției mele, fără ca Isaura să scape complet de sub puterea mea. Cum tatăl ei este dependent de mine, voi şti să-l rețin la moșie ca şi pe acest grădinar stupid cu care o mărit și apoi... tu ştii bine, timpul și perseverența îmblînzesc fiarele cele mai sălbatice. Între timp, îndrăzneața sclavă va primi pedeapsa pe care o merită revolta sa incalificabilă. Trebuia să iau neapărat această hotărîre, fiindcă soția mea refuza cu încăpățînare să se împace cu mine, atîta timp cît o păstram pe Isaura în sclavie. Nu mi-ar fi păsat de capriciile ei... asta între noi fie vorba, prietene. Mă încred în discreția ta.

— Poți vorbi fără teamă. Inima mea este un mormînt pentru secretele prietenilor.

— Bine. Îți spuneam că mi-ar fi păsat foarte puțin de toanele și capriciile soției, dacă afacerile mele nu erau la pămînt, din păcate. În urma unor împrejurări nefavorabile, pe care n-are rost să ți le descriu acum, averea mea este în pericol și nu știu dacă îmi va sta în putință să o salvez fără un ajutor din afară. Or, socrul meu e singurul care, cu ajutorul creditului său, poate să susțină edificiul averii mele care e gata-gata să se prăbușească.

— Într-adevăr, procedezi cu tact și cu prudență. Oh ! Socrul tău !... Îl cunosc bine. Are o avere considerabilă, una dintre cele mai mari din Rio de Janiero ; sînt sigur că te va ajuta. O iubește foarte mult pe fiică-sa și n-o să vrea să-l vadă ruinat pe soțul ei.

— Așa gîndesc și eu. Dar încă nu e totul. Ascultă aici, Jorge ! Rivalul meu, acest domn Álvaro, care a dorit-o atît de mult pe Isaura mea, căruia nu i-a fost rușine s-o seducă și s-o protejeze în public, într-un mod scandalos, acest grotesc campion al sclavelor străine, care a declarat că mi-o ia pe Isaura cu orice risc, va rămîne cu buza umflată. Vezi, deci, Jorge, cîte avantaje obțin din această căsătorie.

— Admirabil plan, Leôncio ! exclamă Jorge cu emfază. Ai un tact deosebit și o inteligență subtilă... Dacă ai fi făcut politică, te asigur că ai fi avut un succes remarcabil ; ai fi fost un om de stat perfect. Acest nou Don

Quijote, susţinător al libertăţii sclavelor străine şi frumoase, nu va găsi decît mori de vînt cu care să se lupte. Ce o să mai rîdem de înfrîngerea sa, dacă i-o da prin cap să-şi continue caraghioasa aventură.

— Nu cred că o să facă o asemenea prostie, dar dacă apare pe-aici se lămureşte el...

— Stăpîne, spuse André intrînd în salon, la poartă se află nişte cavaleri care îţi cer permisiunea să intre.

— Ah ! Ştii, spuse Leôncio, sînt ei, persoanele după care am trimis : preotul, notarul şi ceilalţi... Bine. Nu ne mai lipseşte nimic. Au venit mai repede decît mă aşteptam. Spune-le să descalece şi să intre, André.

André ieşi, iar Leôncio sună clopoţelul şi apăru Rosa.

— Du-te imediat şi cheamă-le pe doamna Malvina şi pe Isaura, pe domnul Miguel şi pe Belchior. E nevoie de prezenţa lor. Sînt nerăbdător să văd sfîrşitul acestei farse, spuse Leôncio prietenului său după ce plecă Rosa, dar vreau ca ea să fie reprezentată cu mare pompă ca să-i satisfac Malvinei capriciul şi, astfel, să-i înşel mai bine încrederea. Dar, rămîne între noi, această căsătorie nu este decît o glumă. Sînt sigur că Isaura îl dispreţuieşte din adîncul inimii pe amărîtul ăsta care îi va fi soţ numai cu numele. Sper că planul meu va avea efectul scontat.

— În ceea ce mă priveşte, nu am nici cea mai mică îndoială de rezultatul planului tău atît de minunat întocmit.

Nici nu termină bine de spus aceste cuvinte, că în uşa salonului şi apăru un tînăr şi frumos cavaler, îmbrăcat într-un elegant costum de călătorie, însoţit de trei sau patru persoane. Leôncio, care se arătase grăbit să-i întîmpine, murmură în sinea lui :

„Oh, nu sînt cei pe care îi aşteptam !... Dacă nu mă înşel, e Álvaro !..."

— Domnul Leôncio ! spuse cavalerul salutîndu-l.

— Domnul Álvaro, răspunse Leôncio, am onoarea să vă primesc în casa mea. Luaţi loc, vă rog... Aţi venit deci să faceţi o plimbare pe aici, prin provinciile noastre din sud ?...

Acestea şi alte fraze banale rosti Leôncio, căutînd să-şi revină după tulburarea în care îl aruncase neaşteptata apariţie a lui Álvaro, în acel moment critic şi solemn.

În aceeaşi clipă intrară în salon, pe altă uşă, Malvina, Isaura, Miguel şi Belchior. Erau îmbrăcaţi deja pentru oficierea căsătoriei.

— Doamne Dumnezeule !... Ce văd ? ! ?... murmură Isaura scuturînd zdravăn braţul lui Miguel. Mă înşel ?... Nu... El e...

— Chiar el... Dumnezeule !... Cum e posibil ! ? !...

— Oh ! exclamă Isaura şi această simplă exclamaţie ca un suspin exprima uşurarea unui tumult de nelinişti care îi apăsaseră inima. Cine ar fi privit-o cu atenţie, ar fi văzut o uşoară roşeaţă pe faţa ei, pe care durerea şi suferinţele păreau că o condamnaseră la o veşnică şi marmoreană paloare ; era aurora speranţei a cărei timidă culoare înflorea pe chipul ei.

— Nu mă aşteptam la vizita dumneavoastră, continuă Leôncio redobîndindu-şi sîngele rece şi aerul său arogant. Sosirea Domniei Voastre astăzi, în această casă, pare un eveniment de bun augur, aş zice chiar providenţial.

— Da ?... Mă bucur. Dar n-aţi avea bunătatea să-mi spuneţi de ce ?

— Cu multă plăcere Aflaţi că protejata dumneavoastră va fi chiar azi eliberată şi se va căsători cu un om cumsecade. Aţi venit la momentul oportun pentru a vă convinge cu proprii ochi de realizarea ţelurilor dumneavoastră filantropice. Voi fi bucuros dacă aţi vrea să asistaţi la acest act care va fi şi mai solemn datorită prezenţei dumneavoastră.

— Şi cine o eliberează ? întrebă Álvaro surîzînd sardonic.

— Cine altul decît eu care sînt stăpînul ei legitim ? răspunse Leôncio sigur pe el.

— Iar eu vă declar că n-o puteţi face dumneavoastră, spuse Álvaro cu fermitate. Această sclavă nu vă mai aparţine.

— Nu-mi mai aparţine ? !... urlă Leôncio ridicîndu-se brusc. Aţi înnebunit sau vă bateţi joc de mine ?...

— Nici una, nici alta, răspunse Álvaro calm. Vă repet : această sclavă nu vă mai aparţine.

— Şi cine îndrăzneşte să-mi ia dreptul pe care îl am asupra ei ?

— Creditorii dumneavoastră, domnule, răspunse Álvaro cu aceeaşi siguranţă. Moşia cu toţi sclavii şi casa cu toate mobilele ei luxoase nu vă mai aparţin. De azi înainte dumneavoastră nu mai puteţi dispune nici de cel mai neînsemnat obiect. Uitaţi-vă, continuă arătîndu-i un teanc de hîrtii, am în mîinile mele toată averea dumneavoastră. Debitul depăşeşte cu mult activul ; ruina este completă şi iremediabilă.

La un semn al lui Álvaro, un secretar care îl însoţea îi prezentă lui Leôncio mandatul de sechestru pe toate bunurile sale. Leôncio, smulgînd hîrtia, o parcurse cu ochii scînteind de furie.

— Cum aşa ! exclamă el. Atît de violent şi de brutal se rezolvă problemele astea ? Oare nu pot obţine o amînare ca să-mi salvez onoarea şi bunurile ?

— Creditorii dumneavoastră şi-au manifestat deja toată înţelegerea şi v-au acordat toate amînările posibile. Şi să ştiţi că acum eu sînt unicul dumneavoastră creditor ; toate creanţele dumneavoastră se află în mîinile mele şi nu sînt dispus să admit tranzacţii şi nici un fel de amînare.

— Ah, drace ! urlă Leôncio izbind cu piciorul în podea şi smulgîndu-şi părul din cap.

— Doamne Dumnezeule !... Ce nenorocire !... Şi ce ruşine !... exclamă Malvina suspinînd.

Capitolul XXII

Să lăsăm un moment în suspensie scena din capitolul precedent şi să întrerupem dialogul dintre cei doi tineri. Ei rămîn unul în faţa celuilalt, ca leul mîndru şi generos ce domină tigrul periculos şi laş, care mîrîie în zadar sub

ghearele puternice ale adversarului său. Şi trebuie să explic cum a apărut Álvaro în casa stăpînului Isaurei, gata să dejoace planurile diabolice ale acestuia, chiar în momentul în care ele urmau să fie puse în aplicare.

După ce rămăsese fără Isaura, Álvaro căzuse în cea mai neagră deznădejde.

Cu orgoliul rănit şi frustrat de obiectul dragostei sale, batjocorit şi dispreţuit de aroganţa unui obraznic adept al sclaviei, căzu pradă unei cumplite disperări. Geraldo, de cum auzi de lovitura primită de prietenul său, alergă în ajutorul acelui suflet nobil, atît de crud încercat de destin. Datorită sprijinului şi sfaturilor prietenului său, Álvaro se mai linişti şi încercă să se resemneze. Ajunse să se convingă că cea mai bună soluţie care îi rămînea, în acea grea împrejurare, era s-o uite pe Isaura.

— Tot efortul pe care îl vei face pentru a o elibera, îi spunea prietenul său, va fi curată nebunie şi nu-ţi va aduce decît neplăceri, acoperindu-te de ridicol. Ai avut deja două decepţii cumplite : cea de la bal şi aceasta, ultima, încă mai tristă şi mai umilitoare. Aproape că deveniseşi un infractor, vrînd să-ţi dispuţi o sclavă cu propriul ei stăpîn. Următoarele decepţii vor fi şi mai dureroase, te asigur, şi te vor duce la pierzanie.

Ascultîndu-l pe Geraldo. Álvaro căuta să-şi impună voinţa şi să renunţe la dragostea pentru Isaura. Dar în zadar. După o lună de luptă cu sine însuşi, de înăbuşită revoltă împotriva impulsurilor inimii, Álvaro se simţi slab şi înţelese că o asemenea tentativă era o luptă fără sens împotriva forţei atotputernice a destinului. Degeaba căuta să şteargă amintirea delicatei sclave, cufundîndu-se în înaltele preocupări ale spiritului sau în distracţiile frivole ale societăţii. Isaura îi apărea în toate visele, cînd strălucind de frumuseţe şi graţie, plină de farmec şi seducătoare ca în noaptea balului, cînd palidă şi abătută, strivită de greutatea nenorocirii sale, încătuşată, cu ochii aţintiţi asupra lui, rugători, parcă implorîndu-l : „Nu mă părăsi ! Numai tu poţi sfărîma fiarele astea care mă apasă."

Într-un tîrziu, ajunse la convingerea că el fusese ales pentru a înfăptui nobilul şi generosul act de a o smulge

din sclavie și de a-i da în societate locul onorabil pe care și-l cîștigase prin frumusețe, talent și virtute.

De aceea, se hotărî, oricare ar fi fost rezultatul, să continue această generoasă încercare, ca un fanatic sau ca străfulgerat de o inspirație divină.

Álvaro plecă spre Rio de Janeiro. Mergea la întîmplare, fără vreun plan stabilit, fără să știe bine ce trebuia să facă pentru a-și atinge scopul, dar avea o intuiție vagă că cerul îl va ajuta. Dorea, în primul rînd, să ia legătura cu vecinii lui Leôncio pentru a culege informații despre el.

Ajunse la Curte cu gîndul de a pleca imediat spre Campos. Dar înainte de a-și continua drumul, încercă să se intereseze de afacerile lui Leôncio printre comercianți.

— Oh ! Îl cunosc foarte bine, spuse numaidecît primul negustor căruia i se adresase Álvaro. Băiatul ăsta e falit. Dacă și Domnia Voastră sînteți creditorul lui puteți să vă luați adio de la bani. În cel mai bun caz nu poate să achite decît jumătate din datorii.

Această descoperire fu pentru Álvaro ca fulgerul ce cade în fața călătorului rătăcit într-o noapte cu furtună și-i luminează drumul.

— Și Domnia Voastră îi sînteți creditor ? întrebă Álvaro.

— Din nefericire, unul dintre cei mai importanți...

— La cît se ridică averea lui Leôncio ?

— La mai nimic, în prezent, pentru că așa cum v-am spus, pasivul său întrece poate cu mai mult de două ori valoarea tuturor bunurilor sale.

— Și acest pasiv la ce sumă e calculat, cu aproximație ?

— Cam la patru-cinci sute de milioane de reali, în timp ce moșia din Campos cu sclavi și cu celelalte accesorii nu valorează poate două sute de milioane. I-am acordat acestui moșier mai multe amînări decît prevede legea ; nu sîntem obligați la mai mult și acum ne-am decis să ne ducem peste el cu portăreii.

— Care sînt ceilalți creditori ? N-ați vrea să mi-i spuneți ? !

— De ce nu, răspunse comerciantul şi îi dădu lui Álvaro numele şi adresele celorlalţi creditori.

Într-adevăr, afacerile lui Leôncio, încă din ultimii ani ai vieţii tatălui său, erau într-un continuu regres. Bătrînul comandor, dedîndu-se în ultima parte a vieţii la excese şi desfrîu, care nu sînt scuzabile nici măcar la tinereţe, trăind mai tot timpul la Curte şi neglijînd administraţia moşiei, risipise o sumă importantă din averea sa. Datorită proastei administrări, recoltele începură să scadă simţitor, iar numărul sclavilor se reduse din cauza morţii sau frecventelor evadări, bătrînul comandor sau fiul său continuînd să-i înlocuiască cu alţii noi pe care îi cumpăra pe credit, îngreunînd astfel restituirea datoriilor.

După moartea comandorului, lucrurile merseră din ce în ce mai rău. Leôncio, cu educaţia şi caracterul pe care le cunoaştem, nu era omul cel mai potrivit pentru a conduce şi administra o mare moşie.

Rătăcirile sale şi, în ultimă instanţă, nefasta şi prosteasca pasiune pentru Isaura îl făcură să-şi piardă capul, aruncîndu-se pe panta cheltuielilor fără socoteală, la care s-au adăugat şi cele făcute în urma fugii Isaurei, cînd a poruncit să fie căutată prin toate colţurile imperiului, definitivînd astfel ruina sa totală. În scurt timp, tînărul moşier deveni insolvabil. Cînd creditorii săi au aflat acest lucru era deja prea tîrziu. Apelînd îndată la mijloacele executive, înainte ca situaţia să devină şi mai dezastruoasă, nu şi-ar mai fi recuperat nici jumătate din ceea ce li se cuvenea.

După ce discută cu creditorii lui Leôncio, Álvaro le propuse cumpărarea tuturor creanţelor la jumătate din valoarea lor. Pentru a evita orice adversitate pe care un asemenea procedeu ar fi atras-o asupra sa, le declară că n-a avut nici o intenţie să-l jignească sau să-l distrugă pe nefericitul moşier ci, dimpotrivă, dorea să-l protejeze şi să-l scutească de ruşinea unei riguroase execuţii judecătoreşti. Şi, într-adevăr, în ciuda dispreţului şi aversiunii pe care Leôncio le merita, Álvaro nu pretindea să folosească mijloacele extreme ale răzbunării, care, printr-o întîmplare, îi căzuseră în mînă. El era de zece

ori mai bogat decît Leôncio și, neavînd altă soluție, era dispus să plătească, pentru eliberarea Isaurei, o sumă egală cu toată averea adversarului său.

Acum, cînd prin forța destinului deținea toată bogăția rivalului său capricios, arogant și fără inimă, Álvaro generos ca întotdeauna, nu dorise nici în această situație să-l vadă ajuns în mizerie.

Creditorii n-au ezitat nici un moment să accepte propunerea. Și, pe bună dreptate, au preferat să lichideze socotelile într-un mod mult mai ușor și mai rapid, în bani gheață, primind jumătate, decît să se supună unor cheltuieli de durată și dificultăților unei execuții judecătorești a sclavilor și a bunurilor lui Leôncio, cînd nu exista nici un indiciu că ar obține mai mult decît le oferea Álvaro.

Stăpîn pe toată averea lui Leôncio, Álvaro, plecă spre Campos cu scopul de a trece chiar el la sechestrul bunurilor acestuia și, înarmat cu toate hîrtiile și documentele, însoțit de un secretar și de reprezentanți ai justiției, se prezentă în casa lui Leôncio pentru a-i anunța sentința pierzaniei sale.

— Ei, drăcie ! exclamă Leôncio smulgîndu-și părul din cap în disperare, după ce auzi din gura lui Álvaro acea veste cumplită. Uluit și aproape nebun de violența loviturii, ieși în fugă pe ușă.

— Mai așteaptă, domnule, spuse Álvaro, prinzîndu-l de braț. Acum, în ceea ce o privește pe sclava despre care vorbeam mai înainte, ce vrei să faci cu ea ?

— S-o eliberez, v-am mai spus, răspunse Leôncio obraznic.

— Și încă ceva. Parcă mi-ați spus că o veți căsători ? Iertată să-mi fie întrebarea, aveți pentru asta consimțămîntul ei ?

— Oh ! Nu ! Nu ! Am fost forțată, domnule ! exclamă Isaura cu îndrăzneală.

— Într-adevăr, domnule Álvaro, interveni Miguel, ea urma să se căsătorească fiind obligată. Domnul Leôncio, ca o condiție a eliberării ei, a obligat-o să ia în căsătorie pe acel sărman, pe care Domnia Voastră îl vede acolo...

— Cu omul acela ?! exclamă Álvaro uluit şi indignat, privind către piticul pe care Miguel i-l arătase cu degetul.

— Da, domnule, continuă Miguel, şi dacă ea nu s-ar fi supus acestei căsătorii ar fi trebuit să-şi petreacă tot restul vieţii într-o carceră întunecoasă cu picioarele în lanţuri, aşa cum a trăit de cînd a venit din Recife.

— Călăul ! strigă Álvaro nemaiputîndu-şi stăpîni indignarea. Mîna dreptăţii divine se abate, în sfîrşit, asupra ta pentru a-ţi pedepsi faptele monstruoase !

— Ce ruşine !... Ce oprobriu, Dumnezeule ! exclamă Malvina, prăbuşindu-se pe un fotoliu şi ascunzîndu-şi faţa în mîini.

— Sărmană, Isaura ! spuse Álvaro cu emoţie întinzînd mîinile spre ea. Vino la mine... Am dorit din adîncul inimii să te eliberez din jugul apăsător şi umilitor care te-a chinuit pentru că am văzut în tine puritatea unui înger, nobila şi mîndra resemnare a martirei. A fost o misiune sfîntă pe care cred că am primit-o din cer şi pe care azi o văd încununată de succes. În sfîrşit, Dumnezeu prin mine răzbună inocenţa şi virtutea umilite şi-l loveşte pe călău.

— Termină cu mascarada, domnule. strigă Leôncio agitîndu-se furios. Asta nu e decît o infamie, o trădare, o hoţie...

— Isaura, continuă Álvaro cu vocea la fel de sigură şi gravă, dacă acest călău a avut în mîinile sale, cu puţin timp în urmă, libertatea şi viaţa ta şi n-a vrut să ţi le dea decît cu condiţia căsătoriei cu o fiinţă diformă şi nenorocită, acum îl ai tu în mîinile tale. da, pentru că eu îl am în ale mele şi ţi-l dau ţie. Isaura, acum tu eşti stăpîna şi el sclavul : dacă nu vrea să-şi cerşească pîinea va trebui să recurgă la generozitatea noastră.

— Domnule ! exclamă Isaura alergînd să se arunce la picioarele lui Álvaro. Oh ! Cît sînteţi de bun şi generos cu această nefericită sclavă !... Dar în numele acestei bunătăţi, în genunchi vă rog. iertare ! Iertare pentru ei !...

— Ridică-te, îngerul meu ! spuse Álvaro întinzînd mîinile spre Isaura ; ridică-te ; nu la picioare, ci în braţele mele, aici, aproape de inimă trebuie să te arunci,

pentru că, în ciuda prejudecăților, mă consider cel mai fericit dintre muritori putînd să-ți ofer mîna ca soț !...

— Domnule, țipă Leôncio spumegînd de mînie și cu ochii rătăciți, ai aici tot ce-mi aparține ; poți să-ți satisfaci răzbunarea, dar îți jur, niciodată nu vei avea plăcerea să mă vezi implorîndu-ți mila.

Și, furios, intră într-un dormitor vecin cu salonul.

— Leôncio, Leôncio !... Unde te duci ? strigă Malvina repezindu-se după el. Nu apucă, însă, să ajungă la ușă că se și auzi explozia asurzitoare a unei împușcături.

— Vai !... țipă Malvina și se aruncă la pămînt.

Leôncio își zburase creierii cu un foc de pistol.
